

Rapport over het vergelijkend onderzoek van de
Onderzoeksbeleidsplannen 2007-2011 van de
Vlaamse Universiteiten

INLEIDING

DEEL I. Synthese van de onderzoeksbeleidsplannen

- A. KUL
- B. VUB
- C. UA
- D. UG
- E. UH

DEEL II. Synoptische tabellen i.v.m.

- A) de structuren van het onderzoek
- B) de Onderzoeksraad (OR)
- C) de Kwaliteitszorg (KZ)
- D) de Onderzoeksloopbaan
- E) het Industrieel onderzoeksfonds
- F) de Valorisering van de onderzoeksresultaten
- G) de relaties van de Universiteiten met de Associatie
- H) de Genderproblematiek

DEEL III. Punctuele vaststellingen, met replied vanwege de verschillende universiteiten

DEEL IV. Algemene conclusies

BIJLAGE: verslag vergadering Vice-rectoren 1.12.2006

Inleiding

I. Situering en juridische basis van het onderzoeksrapport

I. Algemeen

Naast het academisch onderwijs en de wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening behoort het wetenschappelijk onderzoek zowel volgens het universiteitendecreet van 1991 als volgens het structuurdecreet 2003 tot de basisopdracht van de universiteiten. Om de universiteiten deze opdracht ten bate van de gemeenschap op een planmatige en doelgerichte wijze te doen uitvoeren heeft de overheid de universiteiten opgedragen een meerjarig onderzoeksbeleidsplan op te stellen.

Zo wordt in artikel 7 van het BOF-besluit van 8 september 2000 bepaald dat de universiteitsbesturen om de 5 jaar een beleidsplan dienen op te stellen waarin voor de komende 5 jaar de hoofdlijnen worden geschetst van het beleid inzake het wetenschappelijk onderzoek in het algemeen en de besteding van de BOF-middelen in het bijzonder.

In dit beleidsplan moet het universiteitsbestuur volgens het BOF-besluit de doelstellingen van het onderzoeksbeleid weergeven. Volgens de bepalingen van het besluit moet dit beleidsplan minimum een beschrijving bevatten van: 1) de uitgangspunten van het beleid; 2) de instrumenten en het actieplan om de geformuleerde doelstellingen te realiseren; 3) de financiële onderbouwing van de geformuleerde doelstellingen; 4) de methodologie die gevolgd wordt bij de ex ante evaluatie, de ex post evaluatie van de uitgevoerde projecten en eventueel de tussentijdse evaluatie van de projecten in uitvoering.

Daarenboven dient volgens het BOF-besluit het universiteitsbestuur in de voorgestelde beleidsdoelstellingen een bijzondere aandacht te besteden aan een 3-tal belangrijke aspecten van het wetenschappelijk onderzoek m.n. a) de kwaliteitszorg en de evaluatie van het onderzoek; b) het versterken van de deelname van de vrouwen aan het onderzoek; c) de vorming en de loopbaan van de onderzoekers.

Volgens artikel 7 § 3 van het BOF-besluit moeten “de universiteitsbesturen uiterlijk op 31 maart van het jaar voorafgaand aan het eerste jaar waarop het beleidsplan van toepassing is dit plan overmaken aan de Minister van Onderwijs die het ter informatie aan de Vlaamse minister bevoegd voor het Wetenschapsbeleid overmaakt.”

2. Bovendien dienen de universiteiten bij het opstellen van het beleidsplan nog met andere decretale normen rekening te houden. Het is immers evident dat –hoewel de verplichting tot opmaak van een onderzoeksbeleidsplan in het BOF-besluit werd opgenomen– een onderzoeksbeleidsplan het geheel van het universitair onderzoek betreft.

Bij de opmaak van het onderzoeksbeleidsplan dient ook rekening te worden gehouden met de artikelen 101*bis* en 101*ter* van het structuurdecreet waarin de verplichte bepalingen worden opgenomen i.v.m. de rol van de associaties in het onderzoeksbeleid en artikel 169*ter* van het Universiteitendecreet i.v.m. de vermogensrechten op vindingen. Ook het Decreet van 22 februari 1995, kortweg het Dienstverleningsdecreet genoemd, is op dit terrein van toepassing,

alsook het Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de toekenning van een dotatie in 2004 en 2005 aan het Industrieel Onderzoeksfonds bij de universiteiten van de Vlaamse Gemeenschap d.d. 28 mei 2004.

3. Naast de hierboven aangegeven decretale verplichtingen kan bij de opmaak van het onderzoeksbeleidsplan ook rekening worden gehouden met de elementen van de recent goedgekeurde CAO II met de daarin opgenomen bepalingen van het statuut van de onderzoeker.

II. Doel en belang van het onderzoeksbeleidsplan

1. Dat de Vlaamse regering in het BVR van 8 september 2000 aan de universiteiten dergelijk vijfjarenplan heeft opgelegd kan niet als een loutere administratieve aangelegenheid of als een verhoging van de “planlast” worden beschouwd.

De fundamentele redenen om dergelijk meerjarenplan op te stellen zijn voor de instellingen een uitnodiging om zowel de interne structuren, de beslissingsprocessen alsook de vastlegging van de prioriteiten en de stimulering van de kwaliteit van het onderzoek grondig te analyseren en - indien nodig op basis van een doordachte reflectie - bij te sturen.

Sinds de Bolognaverklaring en de groei van een Europese onderzoeksruimte vormen ook externe- en internationale evoluties een bijkomend motief om het onderzoeksbeleid en de strategieën van de instellingen aan de vergaande gevolgen van de internationalisering te toetsen.

Daarom vormen de strategische plannen, zoals gevraagd in het BVR een integraal onderdeel van de verantwoordingsplicht die de universiteiten tegenover de gemeenschap of de overheid hebben betreffende de aanwending en de besteding van de budgettaire middelen die de overheid hen ter beschikking stelt⁽¹⁾.

Primordiaal in deze oefening is op macroniveau tot een beter wetenschappelijk beleid te komen en op microniveau tot een beter instellingsbeleid.

2. Tijdspad

Het belang van de opmaak van de onderzoeksbeleidsplannen kan nauwelijks worden geminimaliseerd. Ze omvatten immers een cruciale periode (2007-2011) die overeenkomt met de laatste 4 jaar van de door de Europese Raad in maart 2002 afgekondigde periode voor de versterking en bewuste upgradering van het Europees Wetenschapsbeleid.

In de Barcelona-verklaring heeft immers de Europese Raad alle lidstaten opgeroepen tegen 2010 de jaarlijkse investeringen in het wetenschappelijk onderzoek te laten groeien zodat de lidstaten in 2010 3% van het BBP aan wetenschappelijk onderzoek zouden besteden. In een recente nota van de Europese Commissie ⁽²⁾ wordt gepleit dat de lidstaten uiterlijk binnen 10 jaar minstens 2% van het BBP (inclusief particuliere en overheidsfinanciering) aan het gemoderniseerd hoger onderwijs zouden spenderen.

Hierbij aansluitend zouden de lidstaten ook een aangepast beleid inzake de inzet van wetenschappelijk personeel aan onderzoeksinstellingen moeten uitwerken waarbij o.m. ook

⁽¹⁾ EUA: “such strategic plans were understood to form an integrale part of accountability which Universities owe to the funding authorities” uit doc. “ Research Strategy development and management at European Universities; mei 2006 pag. 8”.

⁽²⁾ Com. (2006) (def.) van 10.5.2006: mededeling van de Commissie over “De invulling van de moderniseringsagenda voor de Universiteiten: onderwijs, onderzoek en innovatie”.

gedacht werd aan wetenschappelijke instellingen zoals de universiteiten in de verschillende Europese lidstaten.

Bovendien kan worden vastgesteld dat de beschouwde periode nagenoeg volledig samenvalt met de academiseringsperiode waarin de Vlaamse universiteiten mede de verantwoordelijkheid moeten nemen voor de uitbouw van het wetenschappelijk onderzoek in de 2-cycli-opleidingen van de hogescholen, partners in de Associatie.

III. Opzet en doel van het onderzoek

1. In het kader van de decretale opdracht van de Regeringscommissarissen bij de universiteiten en vooral in het licht van artikel 7§3 van het BOF-besluit achtte het college het nuttig te onderzoeken op welke wijze de universiteiten de opgelegde verplichting meerjarige onderzoeksplannen uit te werken, hebben ingevuld. Het leek inderdaad zinvol om na te gaan of de universiteiten in de uitwerking van de plannen rekening hielden met de onderscheiden aspecten van de in het BOF-besluit aangegeven problemen.

Daar er zich bovendien twee nieuwe problemen aandienen met name de uitbouw van het onderzoek in het kader van academisering en de Associaties en de steeds sterker wordende vraag naar de verantwoording van de besteding van overheidsgelden is het vanzelfsprekend dat de Regeringscommissarissen deze onderzoeksbeleidsplannen van de universiteiten nader onderzoeken in het licht van de versterking van een kwaliteitsvol onderzoeksbeleid dat steeds meer wordt geconfronteerd met de directe en indirecte gevolgen van de internationalisering van het wetenschappelijk onderzoek.

Het onderzoek van het College werd ondernomen in dialoog en overleg met de universiteiten, in een geest van wederzijds respect, steeds het belang van de vooruitgang van het wetenschappelijk onderzoek als ultieme doel vooropstellend.

Het college wenste geen kritische confrontatie met de instellingen aangezien steriele discussies over vormelijke aspecten van dergelijke plannen geen bijdrage zouden leveren tot de verdere uitbouw van het reeds hoogstaand wetenschappelijk onderzoek van de Vlaamse universiteiten.

Daarom werd het analyserapport van het College aan alle besproken universiteiten overgemaakt.

2. Op een bijeenkomst met de regeringscommissarissen Jos Bosmans en Jan De Groof op 1 december 2006 werd aan de betrokken vice-rectoren en andere verantwoordelijken voor het onderzoeksbeleid van alle instellingen de kans geboden hun ideeën te geven over de instellingsrapportage inzake het onderzoeksbeleid in het algemeen en te repliceren op het analyserapport in het bijzonder. Nadien kreeg het College van elke universiteit daarenboven nog een schriftelijke reactie op deze tekst.

Alle opmerkingen afkomstig van de instellingen werden in voorliggende tekst in belangrijke mate verwerkt.

In bijlage voegen we tevens het verslag van de voormelde bijeenkomst evenals het kort schrijven dat aan de minister terzake is overgemaakt.

Jos Bosmans, Voorzitter College Regeringscommissarissen, verslaggever

Jan de Groof, Regeringscommissaris UA

Yannick De Clercq, Regeringscommissaris UG

DEEL I : SYNTHESE VAN DE ONDERZOEKSBELEIDSPLANNEN

A : KU Leuven Onderzoeksbeleidsplan 2007-2010

Dit beleidsplan (44 blz.) bevat de beleidlijnen voor de periode 2007-2010 inzake het Wetenschappelijk onderzoek d.w.z. een periode van 4 jaar i.p.v. 5. De reden voor de beperking van het Onderzoeksbeleidsplan tot een vierjarige beleidsperiode ligt in een bewuste keuze van de Onderzoekscoördinatie die ervan uitgaat dat de algemene evaluatie die in de statuten is voorzien na een eerste deel van de achtjarige bestuursperiode bepaalt of de huidige verantwoordelijken hun opdracht kunnen verder zetten.

Het plan wordt aangevuld door een apart hoofdstuk waarin de speciale aandachtspunten, opgegeven in art. 7 van het BOF-besluit, worden besproken.

Het plan bevat twee grote onderdelen n.l. de uitgangspunten van het beleid en de instrumenten van het actieplan. De financiële aspecten worden behandeld in de items “BOF” en “IOF”.

In een inleiding worden enkele theoretische beschouwingen gewijd aan het doel en verschillende types van onderzoek (fundamenteel – toegepast .) en de verbanden tussen het onderzoek, de opleiding en de globale maatschappelijke en institutionele omgeving waarin het universitair Wetenschappelijk Onderzoek is ingebed.

I. Het eerste deel van de uitgangspunten van het beleid behandelt de resultaten van het onderzoek van de KU Leuven; daarna worden de middelen van het onderzoek geanalyseerd.

- Volgens het plan worden de onderzoeksprestaties van de KU Leuven gekenmerkt door:
 - 1) een grote productie en
 - 2) een goede kwaliteit.
- Deze kenmerken worden afgeleid uit het aantal publicaties, het aantal citaties, de impact van de publicaties, en het aantal patenten. Hierbij worden de cijfers en de nationale en Europese vergelijkingsparameters aangegeven.
- Ook de evolutie van het aantal doctoraten aan de KU Leuven toont een positieve trend terwijl op het vlak van de industriële valorisatie, met name het aantal octrooien en octrooi aanvragen, worden de KU Leuven-resultaten uitstekend genoemd worden.
- Toch worden er twee opmerkingen geformuleerd n.l.:
 - 1) de efficiëntie van het onderzoek zou kunnen verbeteren en
 - 2) het aandeel van de KU Leuven in de BOF-financiering vertoont een dalende trend, waarbij vooral de sterke daling van het marktaandeel 2° cyclusediploma's opvalt.
- 1) Wat betreft de financiering van het onderzoek wordt vastgesteld dat sinds 1998 de uitgaven voor fundamenteel onderzoek hoger liggen dan deze voor het toegepast onderzoek.
Volgens de KU Leuven zou deze verhouding best 50/50 moeten zijn.

- 2) De verdeling van de onderzoeksmiddelen analyserend wordt gesteld dat de KU Leuven een “middenklasse – universiteit” is d.w.z. dat een groot aantal onderzoeksgroepen slechts een middelgrote onderzoeksfinanciering heeft.
- Bovendien zijn de middelen sterk gecorreleerd met het aantal senior onderzoekers, maar toch is er een grote variatie inzake de personeelsbezetting: bij eenzelfde volume onderzoeksmiddelen of bij een gelijke volume van financiering, kan het aantal senior onderzoekers verschillen met factor 4.
 - Overigens dient volgens het plan ook opgemerkt dat er steeds minder vastbenoemde en senior onderzoekers zijn t.a.v. tijdelijke en junior onderzoekers; deze verhouding kan verschillen over de onderzoekseenheden.
 - Het aantal BOF-aanvragen stijgt zodat het slaagpercentage ernstig daalt.
 - Het aantal FWO-aanvragen vanuit de KU Leuven daarentegen daalt.
- 3) De laatste jaren zijn de middelen vanuit de overheid sterk gestegen:
- de BOF middelen stijgen;
 - de IOF middelen zijn nieuw;
 - vanaf 2006 heeft men het Odysseusprogramma;
 - het Methusalemprogramma.
- 4) Daar de middelen voor onderzoek sterk zijn gestegen begint zich aan de KU Leuven “een absorptieprobleem” te ontwikkelen; dit moet volgens het plan zeker worden voorkomen.

II. Beleidskeuzen

Het onderzoeksbeleidsplan stelt volgende beleidskeuzes voor:

- 1) Het bevorderen van de onderzoekskwaliteit.
- 2) Hoe moeten die kwaliteitsobjectieven worden gerealiseerd?
 - a) een grotendeels automatische kwaliteitsbevordering.
 - b) een integraal onderzoeksbeleid (alle onderzoekstypes en onderzoeksdisciplines zijn hierbij betrokken) betreft 2 aspecten
 - de gehele universiteit;
 - het geheel van het onderzoek, het personeel en de financiering.
 - T.o.v. andere onderzoeksentiteiten hebben de universiteiten voordelen:
 - het interdisciplinaire onderzoek en translationeel onderzoek worden aan de universiteit makkelijk mogelijk.
 - de eenheid van organisatie maakt meer flexibiliteit mogelijk;
 - KU Leuven heeft 3 troeven:
 - 1) UZ maakt deel uit van de KU Leuven;
 - 2) uitgebouwde en succesvolle R en D afdeling en het aantal spin-offs;
 - 3) de breedte van de Associatie met de verschillende opleidingen en verschillende disciplines.
- 3) een gedifferentieerd onderzoeksbeleid voor het personeel en daarom geen uniforme eisen aan het hele ZAP-korps (er zijn immers verschillende vormen van onderzoek,

alleen kwaliteit geldt voor iedereen).

- 4) beperkte toename van de sturing van het onderzoek;
 - KU Leuven heeft een bottom-up benadering.
 - Toch is beperkte sturing nodig om op beloftevolle trends in te spelen.
- 5) bevordering van de samenwerking en de interdisciplinariteit
 - samenwerking leidt tot hogere efficiëntie;
 - interdisciplinariteit leidt naar nieuwe inzichten en vindingen.
- 6) de bevordering van de flexibiliteit van de onderzoeksstructuur.
- 7) Een resolute keuze voor meer internationalisering in onderzoek en onderzoekspersoneel omdat
 - de internationalisering leidt naar vernieuwing en doorstroming van ideeën en technieken;
 - de internationale mobiliteit van jonge onderzoekers aan de KU Leuven is te laag.
- 8) een positieve aandacht voor de carrièreproblemen van de onderzoekers zelf.

Voorstellen van het toekomstig Onderzoeksbeleid

I. BOF

- Het BOF is een krachtig instrument voor kwaliteitsbevordering:
 - De stijging van de BOF-middelen heeft geleid tot verhoging van de publicaties.
 - De BOF-uitgaven zijn in 3 categorieën te onderscheiden:
 - 1) activiteitsgebonden financiering (GOA, OT en IDO);
 - 2) persoonsgebonden categorieën (postdoc's, mandaten, fellow-ships en doctoraatsbeurzen);
 - 3) ZAP-BOF proffen.
 - Het BOF wordt opgesplitst in 3 grote categorieën en acties:
 - a) programmafinanciering (bredere projecten) (GOA + OT);
 - b) vernieuwingsinitiatieven (maakt flexibilisering mogelijk);
 - c) onderzoeksmandaten.
- (a) Programmafinanciering (Categorie A van het BOF)
- De programmafinanciering bevat 4 categorieën in stijgende grootte - orde van financiering (met drempel van de ene naar de volgende grotere categorie). Men heeft de TBA (Toelage van Bijzondere Aard); de OT (onderzoekstoelage); de GOA (Geconcerteerde Onderzoeksacties) en tenslotte, de GI (Grote Initiatieven zoals Odysseus en Methusalem).
 - De volgende keuzecriteria worden gehanteerd m.n. de "post-performance" en de kwaliteit van het voorgestelde programma, de samenwerking en interdisciplinariteit.

- (b) De vernieuwingsinitiatieven (Categorie B van het BOF)

- de keuzecriteria zijn de “anticipated performance” zoals blijkt uit het beschreven project;
- het moet gaan over echte vernieuwing;
- ook post-doctorale onderzoekers kunnen een aanvraag indienen als ook onderzoekers uit de hogescholen;
- de excellentie-financiering kan beschouwd worden als financiering van categorie B (met financiering buiten het BOF)
- de defiscalisatiemiddelen worden vooral voor deze vernieuwingsinitiatieven gebruikt.

(c) Onderzoeksmandaten (Categorie C van het BOF)

- Er zijn 3 types van mandaten m.n. - de doctorandusbeurzen
- de mandaten van post-doctorale onderzoekers
 - de ZAP-mandaten

- Er zijn 3 types van post-doctorale onderzoekers
- termijnmandaten voor beloftevolle post-doctorale onderzoekers tot ze 6 jaar ervaring hebben;
 - buitenlandse verblijfsmandaten (1 à 2 jaar)
 - overgangsmandaten (1 jaar maximum)

II. IOF: het industrieel valorisatieonderzoek

(geldt zowel voor de financiering van mandaten als van projecten)

1) De IOF-parameters zijn drieërlei:

- a) valorisatiegericht onderzoek (IWT-projecten; EU-projecten)
- b) valorisatieresultaten (octrooien, spin-offs, industriële inkomsten)
- c) wetenschappelijk output (doctoraten, publicaties/citaties)

2) IOF zal hervormd worden om het onderzoek in de Associatie te stimuleren.

3) de mandaathouders (onbeperkte duur):

- hebben grote onafhankelijkheid, maar toch een brugfunctie naar de industrie;
- moeten niet worden ingeschakeld in onderwijs of ander onderzoek;
- moeten productgerichte initiatieven ontwikkelen;

4) financieringsmogelijkheden voor kleine en grote projecten:

- kleine projecten zijn een hefboom tot valorisatie;
- grote projecten creëren een platform voor valorisatie.

III. Andere financieringsbronnen

- BOF zorgt voor 25% van de onderzoeksfinanciering, buiten de eerste geldstroom;
- IOF nog beperkt in omvang;
- Andere bronnen zijn FWO en IWT, programma's van de federale overheid en de Europese programma's; onderzoeksinstellingen zoals het VIB; de Steunpunten en het contractonderzoek.

IV. Problemen van de onderzoeksapparatuur en infrastructuur

- vormt een groot probleem
- daarom is er een grotere overhead nodig
- speciale programma's zoals Herculesprogramma en de financiering van de Big Science (CERN) vanaf 2007
- de FWO-middelen voor kleinere en middelgrote apparatuur (5 mio euro vanaf 2007)

V. Personeelsbeleid en het onderzoek: personeelsbeleid is essentieel in het integraal onderzoeksbeleid.

Kern: de actuele carrière aan de universiteit lijkt een afvalwedstrijd, want het ZAP kader is beperkt. Men dient een personeelsbeleid te ontwikkelen dat niet leidt tot een afvalwedstrijd maar dat is gebaseerd op een “mobiliteitsmodel”.

a) betreffende de doctorandi

- betreffende aanwerving van doctorandi: - meer op competitieve basis via de uitgebouwde graduate schools die internationaal adverteren;
- b.v. via internationale masterprogramma's en bilaterale overeenkomsten.
- de doctoraten leiden niet perse tot een academische carrière maar moeten ook naar andere loopbaanmogelijkheden leiden(daarom b.v. een doctoraat in samenwerking met industrie of maatschappelijk organisaties).

b) betreffende de post-doctorale onderzoekers

1. post-doctorale onderzoekers krijgen gelegenheid onderzoeksfinanciering aan te vragen (doch geen versplintering van onderzoek)
2. bevordering van loopbaanperspectieven buiten de universiteit

c) voor de ZAP-leden: 3 voorstellen:

- 1) de categorie van “tenure track-mandaten” met de graad van docent wordt uitgebreid (duur eventueel verlengd tot 5 à 6 jaar): ook rechtstreekse benoemingen tot hoofddocent;
- 2) ZAP-BOF mandaten met startfinanciering (categorie B van BOF);
- 3) voor ZAP-leden wordt een systeem van loopbaandifferentiatie uitgewerkt, waarbij de drieledige opdrachten kunnen verschillen in leeftijdsperiodes.

VI. De universitaire structuur en het Wetenschappelijk Onderzoek:

De structuur van de KU Leuven is hiërarchisch en heeft 3 niveau's

- 1) de groepen (HW, EW, BW)
- 2) de faculteiten/departementen
- 3) de onderzoekseenheden/afdelingen
 - om de samenwerkingsmogelijkheden te bevorderen kunnen (tijdelijke) onderzoekscentra worden opgericht (naar analogie van de divisies in LRD);
 - vrije samenwerkingsinitiatieven kunnen door ZAP-leden worden ondernomen.

VII. Dienst Onderzoekscoördinatie

- 1) Taken: beleidsvoorbereiding en ondersteuning, informatisering (informatievergaderingen) en begeleiding (GeDOCmenteed en WEBSITE);
- 2) procedure voor de indiening van onderzoeksaanvragen zal worden geautomatiseerd;
- 3) onderneemt benchmarking over het onderzoek aan de universiteit of disciplines of eenheden;

4) organiseert nationale en internationale bijeenkomsten.

VIII. De K.U. LEUVEN Associatie en het wetenschappelijk onderzoek

- Doel: - uitbouw van onderzoeks- en innovatiecontinuüm (van fundamenteel tot toegepast en implementatieonderzoek) dus is een passend beleid voor de exploitatie en de valorisatie nodig;
 - dit onderzoek aan de universiteiten en de hogescholen is interactief en er zijn synergieën.
- KU Leuven coördineert het onderzoek in de Associatie:
 - de Associatieraad voor Onderzoek (Univ. + HS) stippelt beleid uit;
 - 3 waarnemende leden van de Associatie in de OR van de KU Leuven;
 - 2 medewerkers bij LRD die onderzoek in de Associatie opvolgen;
 - het onderzoek in de geassocieerde faculteiten en geïntegreerde faculteiten.
- Actieplan:
 - belangrijk is de academiesering (afspraken per studiedomein);
 - doctoraathouders van de Associatie kunnen copromotor zijn;
 - organisatie van onderzoekspolen;
 - projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek (PWO) in de professionele Hogescholen;
 - affiliatie van onderzoekers van de Hogescholen met de K.U. Leuven;
 - oprichting en uitbouw van het Instituut voor Onderzoek in de Kunsten (IvOK).

IX. De valorisatie van het Wetenschappelijk Onderzoek

1) Structuur: de valorisatie van het onderzoek aan de KU Leuven (en van de Associatie) verloopt via K.U.Leuven R & D (LRD).

2) Procedure en aanpak

- a) Bij de toekenning, opvolging en evaluatie van de IOF-middelen moeten de product- of resultaatsgerichtheid centraal staan;
- b) proactieve initiatieven: opsporen van industriële mogelijkheden: de stimulering van interdisciplinair onderzoek en strategisch onderzoek dat tot valorisatie kan leiden via financiering van IDO-projecten;
- c) de verlenging van het innovatietraject door integratie met onderzoek in de Hogescholen;
- d) de versterking van de incentieven door rekening te houden bij het plannen van de loopbaandifferentiatie;
- e) relaties met IMEC en VIB via raamovereenkomsten inzake financiering, personeel en intellectuele eigendommen.

X. Beleidsaandachtpunten KU Leuven R&D

KU Leuven R&D is

- 1) een geïntegreerde “dochteronderneming” van de KU Leuven;
- 2) een zelfstandig opererende entiteit;
- 3) met eigen bestuurscomité, doch onder toezicht van de RvB van de KU Leuven .

- Taken: 1) het uitvoeren van onderzoek;
- 2) het ontwikkelen en exploiteren van de octrooiportefeuille;

- 3) het opstarten, co-financieren en opvolgen van spin-off bedrijven;
 - 4) het bevorderen van innovatie en kennisintensief ondernemerschap;
 - 5) het financieel beheer, het personeelsbeheer en de controle.
- Statuut: heeft binnen de rechtspersoon KU Leuven een door de BTW-administratie goedgekeurd BTW-statuut.
 - Activiteitspolen van de KU Leuven R&D:
 - 1) De activiteitenpool “contractonderzoek” : in 2005: 1000 contracten;
 - 2) de activiteitenpool “bescherming + exploitatie van intellectuele eigendom”:
 - reglement intellectuele rechten;
 - octrooiaanvragen in 2005: 100;
 - opbouw van een octrooifonds;
 - 3) de activiteitenpool “spin-off en innovatie”:
 - actieve spin-off’s: in 1999: 33; in 2005: 58
 - principes: 1) spin-off beleid is essentieel onderdeel van de maatschappelijke taak van de universiteit;
 - 2) spin-off beleid zorgt voor billijke return voor de universiteit;
 - 3) het spin-off beleid moet uitstraling van de K.U. Leuven op Vlaams en Europees niveau realiseren.

Beleidsprioriteiten

- 1) de interdisciplinariteit neemt toe;
- 2) de humane wetenschappelijke initiatieven in het kader van LRD laten groeien;
- 3) de uitbouw van transparante relaties met interuniversitaire instellingen;
- 4) de uitbouw van bio-incubator, wetenschapspark;
- 5) de uitbouw van de dienstverlening in het kader van de Associatie.

Aandachtspunten in het BOF-besluit (Art. 7 BOF-Besluit)

1) Kwaliteitszorg en evaluatie van het onderzoek

- Principes van de kwaliteitszorg werden opgenomen in het document “Zelfevaluatie Onderzoeksbeleid K.U. Leuven (2004)” opgesteld voor het VLIR-document³).
- Een wijziging in t.o.v. zelfevaluatierapport betreft de herstructurering van de Universiteit in 3 groepen m.n. de Humane, Exacte en Bio-medische Wetenschappen. In de groep Humane Wetenschappen zijn tot op heden de “faculteiten” de operationele bestuursentiteiten; in de Exacte en de Bio-medische groepen zijn het “de departementen”.
Het gevolg is een sterkere decentralisering van de kwaliteitszorg, zonder de centrale kwaliteitszorg te verminderen.
- Elke faculteit (Groep Humane Wet.) of elk departement (Groep Exacte en Bio-Medische Wet.) stelt een eigen onderzoeksbeleidsplan op.
- In elk van de groepen is er op groepsniveau een verantwoordelijke voor het onderzoeksbeleid en de kwaliteitszorg.

³ Een extract werd opgenomen in een bijlage van dit beleidsplan, handelend over de criteria van toekenning van de financiering, de procedures, de terugkoppeling en de evaluatie

- De Onderzoeksraad blijft samen met de Raad voor Onderzoeksbeleid het centrale orgaan voor de globale kwaliteitszorg en de evaluatie.

2) Deelname van vrouwen aan het onderzoek

Er zijn 2 belangrijke acties ondernomen: 1) de samenstelling van de OR
2) onderdeel van een nieuw gelijkenkansen- en diversiteitbeleid

1) Samenstelling van de OR

Sinds 1/1/2006 is het aantal vrouwen is sterk toegenomen (7 van de 20 leden van de OR en 2 van de 5 in het bureau).

2) Er werd een integraal beleidsplan (februari 2006) uitgewerkt voor 3 doelgroepen: (1) de doelgroep Gender; (2) doelgroep mensen met functiebepervingen; (3) doelgroep allochtonen.

Er werden reeds beslissingen getroffen i.v.m. beter evenwicht tussen de academische loopbaan van vrouwen en de gezinsnoden.

3) Vorming en loopbaan van de onderzoekers

Er wordt continuïteit nagestreefd dus 1) aandacht voor de functionering van de doctorandi; 2) de doctoraatsefficiëntie; 3) de vorming van doctorandi.

Daarnaast meer aandacht voor de postdoctorale onderzoekers en ZAP-leden:

- 1) Doctorandi: - de doctoraatsefficiëntie dient verhoogd (nu slechts 34%);
- de vorming van doctorandi (voorbereiding voor internationale publicaties: centrale cursussen Engels);
- opstellen van competentieprofielen (invulling van begin- en eindtermen ...) (samen met andere universiteiten);
- bevordering van internationale rekrutering;
- bilaterale overeenkomsten.
- 2) Post-doctorale onderzoekers: - deelname aan een initiatief in het kader van de Leue of European Research Universities.
- 3) ZAP: - betere mogelijkheden voor "sabbaticals".
- 4) Aangepast personeelsbeleid: - gericht op tewerkstelling van gedoctoreerden buiten de universiteit (mobiliteitsmodel)

B. VUB: Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011

a. Het Beleidsplan van de VUB is een uitgebreid werkstuk (32 blz.) met een 5-tal uitgebreide bijlagen.

In het voorwoord worden vrij omstandig de gehanteerde begrippen en het algemeen uitgangspunt geformuleerd.

Wat de gehanteerde begrippen betreft worden “het fundamenteel onderzoek”, het “strategisch basisonderzoek” en het “industriële en toegepast onderzoek” omschreven en verduidelijkt. Tevens worden de commerciële en maatschappelijke valorisatie van het onderzoek als een actieterrein van de VUB aangegeven.

b. Het corpus van het beleidsplan omvat een drietalluiken waarin eerst de VUB-structuur van de onderzoekssector wordt geanalyseerd; vervolgens wordt de opvolging van het lopend beleidsplan 2001-2006 uitvoerig becommentarieerd en tenslotte wordt het plan 2006-2010 voorgesteld.

A. Het korte eerste luik de “Structuur van de onderzoekssector” in de VUB bevat in hoofdzaak de opsomming van de advies- en beleidsorganen die in de onderzoekssector het beleid vorm en inhoud geven.

De werking steunt op 4 adviescommissies m.n.:

- 1) de onderzoeksraad (OR)
- 2) de Commissie Industrieel Beleid (CIB)
- 3) de Raad voor het Strategisch Basisonderzoek (finaliteit IOF)
- 4) het Bureau Onderzoek Ass. Brussel (BOAB)

1) de OR

Het werk van de OR wordt voorbereid door twee organen n.l.:

- het Bureau van de OR (dagelijks bestuur)
- de werkgroep Wetenschapscommunicatie (WEC)

De missie van de OR luidt: - het formuleren van de lange termijnvisie en de beleidsadviezen;

- de bewaking van de kwaliteit;
- de financiering;
- de stimulering van initiatieven;
- de wetenschapscommunicatie;

2) de Commissie Industrieel Beleid (CIB):

- ressorteert rechtstreeks onder de verantwoordelijkheid van de Vice-Rector;
- adviseert punctuele dossiers i.v.m. kennis en technologietransfer.

3) Raad voor Strategisch Basisonderzoek: opdracht:

- advisering over besteding IOF-middelen;
- opvolging van de outputparameters.

4) Het Bureau Onderzoek Ass. Brussel: adviseert:

- de RvB van de UAB, de RvB van de VUB,
- de RvB van de Erasmushogeschool (EHS).

- 5) Adviseert i.v.m. :**
- 1) de academisering van de 2 cyclus opleidingen;
 - 2) een meerjarenplan inzake onderzoek op Associatieniveau (inclusief Wet. en maatschappelijke dienstverlening);
 - 3) evaluatie en selectie van de gezamenlijke onderzoekstrajecten.

B. De opvolging van het beleidsplan 2001-2005

a. De algemene werking en de acties aan de VUB werden in het VLIR-rapport anno 2004, opgesteld door externe experts, positief onthaald.

1) Naar evenwichtige verdeling van de onderzoeksmiddelen:

- in de loop van het eerste plan werden de OR-richtpercentages regelmatig herzien; in 2006 (na 5 jaar) worden deze geëvalueerd;
- er werden Horizontale Onderzoeksacties ingevoerd (looptijd 2 jaar) (de evaluatie gebeurt in 2009).

2) Verder op weg naar kwaliteitsvol onderzoek:

- disciplinegewijs: er worden onderzoeksevaluaties op basis van een internationale peer review georganiseerd volgens de geplande 8 jaren –cyclus (evaluatie in 2010)
- bibliometrische studie wordt opgezet.

3) Streven naar verdere uitbouw van een onderzoekscultuur:

Ondernomen acties en evaluatiemomenten: er werden maatregelen genomen ter uitvoering van de conclusies van de opvolgingscommissie “Doctoreren aan de VUB”:

- 1) het centrale VUB-reglement i.v.m. het doctoraat wordt herzien;
- 2) de aanstellings- en verlengingsprocedure voor AAP en BAP (evaluatie in 2007);
- 3) reglement ombudsman/vrouw voor doctorandi (evaluatie 2007);
- 4) hervorming OR-mandaten (ingang 1/10/2003) (evaluatie eind 2009);
- 5) systeemkredieten voor navorsers (in voege in 2004) (evaluatie 2010);
- 6) de goede promotor (richtlijnen).

4) Naar een vlotte interne en externe communicatie:

- Ondernomen acties o.a. : - on-line de verslagen van de OR;
- de wetenschapscommunicatie (o.a. voor jongeren).

5) Verdere uitbouw van een internationaal profiel:

- aparte structuur (ondersteund door aparte administratie IHMO) voor de opvolging van internationale acties;
- gerichte communicatie over Europese onderzoeksmogelijkheden (grootschalige EU-initiatieven) wordt administratief ondersteund en zal in de toekomst worden uitgebreid met een professionele management assistentie.

6) - Uitbouw van het industrieel/maatschappelijk dienstbetoon en beleid:

- a) vorige 5 jaren werden op dit vlak heel wat initiatieven genomen o.a. de opstart van het incubatiefonds B 13; de creatie van Univ/industrie netwerk “CROSSTALKS”; de

opstart van een incubatiegebouw; de systematische netwerkvorming; de interfacecel (TransferTechnologie Interface: TTI).

- b) goedkeuring van het valorisatiereglement (17/3/1998):
- de evaluatie gebeurt jaarlijks.

b) Ondernomen acties in het kader van het plan 2001-2006 i.v.m. het valorisatiebeleid

- 1) een versterking van de juridische ondersteuning (+ 2 juristen);
- 2) de creatie van de geest van ondernemerschap door punctuele acties o.a. awareness-akties, starterseminaries, opleiding rond octrooien;
- 3) de uitbouw van een technisch/wetenschappelijk, internationaal expertise netwerk (Univ. + Instituten) om valorisatie projecten aan peer-review te onderwerpen (inwinnen van ad hoc adviezen);
- 4) het opzetten van een netwerk van industrieën die met VUB willen samenwerken (Industrieel netwerk) “CROSSTALKS”:
 - op dit ogenblik gefinancierd door VUB;
 - op termijn gefinancierd door industrie of strategisch regionale partnerships;
- 5) de oprichting en beheer van een startersfonds:
 - in 2002 werd de NV BI³-Fund ⁽⁴⁾ opgericht voor de spin-off projecten (risicokapitaalfonds – kapitaal 6 mio euro optrekbaar tot 12) – steunt startende bedrijven en financiert gedeeltelijk de interfacewerking; de inbreng van de VUB = 250.000 euro en de VUB verzorgt het dagelijks beheer);
 - BI³ nam participaties in 4 spin-off bedrijven;
 - de TTI (interface) begeleidt spin-offs die niet via BI³ worden gekapitaliseerd;
- 6) de verdere uitbouw van de Interface-cel voor hulp aan startende bedrijven:
bijkomend personeel werd aangeworven om de kennis- en technologie transfer te begeleiden;
- 7) de uitwerking van een loopbaanmodel voor wetenschappelijke medewerkers, gefinancierd op projectbasis (procedure goedgekeurd in 2001 door de OR):
het is een bijkomende steun aan grote onderzoeksgroepen door BAP aan te stellen in ZAP-salarisschaal;
- 8) de versterking van de relaties met de VUB-alumni om initiatieven te ondersteunen;
- 9) het in kaart brengen van spin-off bedrijven die vroeger door de VUB werden opgericht en de band met de universiteit herstellen (aldus zijn er op dit ogenblik 19 spin-off bedrijven);
- 10) de oprichting van een (tweede) incubatieruimte met lokalen voor grote onderzoeksprojecten en doorstroommogelijkheden voor startende spin-off bedrijven (op het grondgebied van het Brussels Gewest). Dit incubatieproject heet “ICAB” (Incubatiecentrum Arsenaal Brussel) en wordt in 2007 operationeel.

C) HET BELEIDSPLAN 2006 – 2011

Twee types van wetenschappelijk onderzoek aan de VUB zijn goed uitgebouwd m.n. het fundamenteel onderzoek en de interface naar het bedrijfsleven. Het derde type, het strategisch basisonderzoek, krijgt stilaan vorm.

⁽⁴⁾ BI³ staat voor Brussels Imagination, Innovation en Incubation

Aansluitend bij deze evolutie van het onderzoeksbeleid moet bij het R&D – departement expertise worden verworven om het beleid te onderbouwen.

De actieprioriteiten zijn : de academisering van de Interface-cel; de onderzoekscoördinatie; de wetenschapscommunicatie en de verdere uitbouw van een aangepaste onderzoeksstructuur (+ cultuur) in het kader van de Associatie.

I. De Structuren in het Wetenschappelijk Onderzoek

1) De OR is de motor van het fundamenteel onderzoek.

Daarom is de samenstelling en de werking van de OR die de kwaliteit garandeert, essentieel: a) de kwaliteit van de Raadsleden (minimale vereisten inzake de onderzoekscurricula);

b) een globale-versus een lokale projectevaluatie (het reglement van de centrale OR en de drie adviessubcommissies werden aangepast. Toch moet een debat op gang worden gebracht om de responsabilisering van de adviessubcommissies te vergroten t.o.v. de facultaire navorsingcommissies);

c) kwaliteitsbewaking, het vrij onderzoek, en de remediëring van lacunes.

Het onderzoeksmanagement moet zorgen voor de opvolging van de kwaliteit en de interne remediëring m.b.t. organisatorische zwakheden.

De grote uitdaging van het management is het vermijden van een thematische sturing van het onderzoek: de bottum-up ondersteuning en de kwaliteitszorg blijven de enige sleutelwoorden.

In de volgende beleidsperiode: het huidige zorgsysteem zal verder worden uitgebouwd met beleidsinstrumenten voor de remediëring naar onderzoeksgroepen EN naar het centrale onderzoeksmanagement (remediëring zonder te heftige sanctionering).

2) Kwaliteitszorg en onderzoeksevaluatie van het fundamenteel onderzoek

Het onderzoek en de outputprestaties van de universiteit worden in Vlaanderen op diverse wijzen en niveaus geëvalueerd: - de klassiek evaluaties van projecten (de VUB

heeft een geëigende techniek ontwikkeld door het onderscheid tussen zaai-, incubatie – en excellentieniveau);

- de vijfjaarlijkse evaluatie van het individuele ZAP-lid;

- de(wettelijke) 8-jaarlijkse onderzoeksevaluatie op niveau van de groepen of disciplines;

- de 5 jaarlijkse onderwijsvisitaties;

- op meta-niveau : de doorlichting van het onderzoeksmanagement.

De VUB hanteert de meest aangewezen evaluatietechniek volgens de drie niveaus (cfr. supra) (peer review voor grote projecten; cofinanciering voor het incubatieniveau)

Ook de ex ante en ex post evaluatie worden verder uitgebouwd en systematisch toegepast.

De evaluatiedruk op de Vlaamse universiteiten en de onderzoekers is erg hoog zonder extra overheidsfinanciering .

De VUB wil voor de interne beoordeling streven naar evaluatiecriteria per discipline en wil toe te passen richtlijnen uitwerken alsook een “ onderzoeksbeoordelingskader “ voor de ganse instelling.

3) Vak- en onderzoeksgroepen

Onderscheid tussen de “vakgroepen” (voor de organisatie van het onderwijs, inclusief het personeelsbeleid) en de “onderzoeksgroepen” (voor onderzoek); deze laatste kunnen tijdelijk zijn en transdisciplinair werken.

Aan de VUB is de grootte van de vakgroepen vaak ontoereikend om een performant (lokaal) O&O beleid te voeren. Kleine vakgroepen zijn kwetsbaar , en niet in staat om efficiënt personeelsbeleid te voeren. Door de invoering van de BAMA is de band tussen onderwijs en onderzoek versterkt. Externe peers suggereerden grotere onderwijs- en onderzoekseenheden en dus dient onderzocht of dergelijke efficiënte organisatiestructuren kunnen worden beloond.

4) Nieuwe accenten in de projectfinanciering

De VUB hanteert in de onderzoeksfinanciering:

- a) het principe van de “ matching “ bij extern geëvalueerde projecten;
- b) de meer beleidsmatige aanpak van de GOA en HOA (zeer laag slaagpercentage n.l. 20%).

De OR zal onderzoeken hoe de verhoging van de middellange termijn onderzoeksfinanciering van het type GOA kan worden bewerkstelligd (met defiscalisatiemiddelen).

II. Onderzoek in een internationale context

- er bestaat een grote behoefte aan een postdoctoraal / senior onderzoekskader (middenkader) dat het projectmanagement en de begeleiding van de junior vorsers verzorgt;
- er is nood aan loopbaanperspectieven voor onderzoekers dus moet er een graduele uitbreiding komen van de vaste ZAP-Kaders met mandaten die a-priori bestemd zijn voor de aanwerving van onderzoeksprofessoren
- stimulering van netwerken via initiatieven die leiden naar een internationaal ingebedde onderzoekscultuur.
Maatregelen die VUB i.v.m. mobiliteit van de onderzoekers kan nemen:
 - de uitbreiding van het middenkader op postdoctoraal niveau (als er middelen zijn);
 - de vacatures voor seniorvorsers internationaal verspreiden ;
 - Odysseus programma : de OR zal binnen de beschikbare ruimte het kader uitbreiden.

III. Doctoraatsprocessen en doctoraatsbegeleiding

Aan de VUB is er een centrale begeleider “DOCBE-coördinator” genaamd:

- 1) de VUB kiest voor een centrale doctorale begeleiding “à la carte “ (i.p.v. een doctoraatsprogramma)
- 2) beter is een discipline-eigen opleiding voor de vorser (VUB zoekt aansluiting bij de “Ecoles Doctorales” van de Franstalige Gemeenschap)
- 3) er zal aandacht worden besteed aan de valorisatie van de doctoraatsdiploma’s op de arbeidsmarkt.

IV. Interface naar de bedrijfswereld

A) de academische onderbouw van de interfacewerking

- Noodzaak van een benchmarking van de eigen interfacemanagement;
- Onderzoek naar de evolutie van de outputindicatoren zoals nu gebeurt voor het Strategisch basisonderzoek - IOF-kanaal wordt gehanteerd

B) de Associatie en het valorisatiebeleid

De Overheid wenst een gezamenlijk valorisatiebeleid in het kader van de Associatie.

De VUB rekent op verdere ondersteuning en uitbreiding van de interfacewerking door de overheid en dus een financiering van de nodige mankracht.

Er moeten afspraken worden gemaakt met de VZW Indutec die de transfer van kennis en technologie behartigde aan de Erasmus Hogeschool; er moet ook meer gebruik worden gemaakt van de kanalen van het Br.Gewest voor onderzoek met economische finaliteit.

C) de uitbouw van de Business Development van de TT-interface

Aanwerving van een specialist in business-development met een achtergrond ICT en engineering

D) de uitbouw van een netwerk rond het onderzoek en de innovatie in Brussels Gewest.

- Eind 2005 werd de NV ICAB opgericht die de Incubator van het Arsenal beheert;
- structurele innovatieacties t.g.v. de Brusselse Bedrijven door de VZW DISC;
- samenwerking met het Brussels Agentschap voor de Onderneming.

E) Integratie van CROSSTALKS – netwerk:

de Crosstalks moeten financieel kostendekkend worden, dus dient een mecenaatsplan voor de financiering worden onderzocht.

V. Uitbouw van een nieuw kanaal voor strategisch basisonderzoek

Centraal hierbij is de zwaartepuntvorming:

- eind 2005 werden de eerste drie zwaartepunten voor Strat.Basisond. erkend (deze programmafinanciering begint in de loop van 2006);

- maart 2006 : een nieuwe oproep (IOF-raad) ;
- volgende jaren : nagaan hoe de VUB scoort in de outputparameters t.o.v. de andere VI. universiteiten.

VI. De Academisering en de samenwerking

- 1) de BOAB werd opgericht en de reglementen uitgewerkt waarin de grote lijnen voor de kwaliteitsbewaking, valorisatie en uitwisseling werden aangegeven; nu moeten deze worden geïmplementeerd.; een bijzondere aandacht zal worden besteed aan het doctoraat in de kunsten en de academisering van het Hoger Onderwijs;
- 2) structurele samenwerking op projectbasis inzake het doctoreren zal een samenwerking worden tot stand gebracht met de KMS, de ULB en federale instellingen voor wet. onderzoek. (in het plan wordt wel gewezen op de schaalproblemen die de VUB en de Ass. ondervinden)

VII. Wetenschapscommunicatie

De 4 basisdoelstellingen worden geoperationaliseerd in 2 peilers n.l. de wetenschapswinkels en ICT-jongerenproject.

- Sinds 2002 is aan de VUB een wetenschapswinkel actief.
- Er is ook een samenwerking met de ULB i.v.m. de tweetalige wetenschapswinkel en BRUDISC;

VIII. De coördinatie van het onderzoeks- en onderwijsbeleid

- Nood aan coördinatie tussen onderzoek en onderwijs:
 - de keuze voor de inrichting van masters zal mede bepaald worden door de steun van het onderzoek;
 - coördinatie van het beleid moet sabbatical leaves mogelijk maken.
- De VUB heeft correcties voorgesteld i.v.m. de methode voor berekening van de onderzoeksfinanciering waarbij slechts een beperkt aantal onderzoekers in de Humane wetenschappen in aanmerking wordt genomen.

Deze correctie zou een structurele oplossing bieden voor de onderkadering van de niet meetbare Humane wetenschappen zonder de financiering van het onderzoeksbesluit te verminderen.

Acties op vlak van de diversiteit

- er werd aan de VUB een diversiteitsforum opgericht, waarin ook de onderzoekssector is vertegenwoordigd;
- de doorstroming van vrouwen in de academisch beroepstrajecten van AAP naar ZAP dient geoptimaliseerd;
- de cel Wetenschapscommunicatie werkt mee aan educatieve software met aandacht voor de meisjes binnen het vakgebied Technologische Opvoeding.

REDNET 2

Uniform informatiekanal voor onderzoek binnen de Associatie.

Onderzoek in het AZ

- binnen het AZ zal een beleidsorgaan worden opgericht voor het uitwerken van “een ziekenhuiseigen” onderzoeksbeleid;
- er zal een overleg zijn tussen dit orgaan en de OR;
- binnen het AZ wordt een onderzoeksadministratie aangesteld voor de informatie en ondersteuning van het onderzoek

IX. Academisering

1. Academisering van het onderzoeksmanagement:

de cel “onderwijscoördinatie” heeft een dubbele taak

- voert studies uit ter ondersteuning van het beleid
- studies inzake de kwaliteitszorg.

2. Onderzoeksvragen

A. Interne beleidsondersteunende studies in het kader van het beleidsplan.

Er moeten definities van de criteria worden geformuleerd.

De criteria dienen afgestemd op de doelstellingen, waar nodig gedifferentieerd.

B. Wetenschappelijk Onderzoek inzake kwaliteitszorg:

- de peer review heeft centrale plaats in de kwaliteitszorg, toch stellen zich hierbij een aantal vragen;
- de relatie van de peer review en de bibliometrische studies.

3. Onderzoeksoutput

Studies aangaande het onderzoeksbeleid van de universiteit leveren verschillende vormen van output: van beperkte nota's tot rapporten.

4. Zichtbaarheid van het onderzoek

De output van personeelsleden van de centrale administratie moet ook beschikbaar zijn.

C. UA : Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011

Het onderzoeksbeleidsplan (34 blz.) richt zich in de eerste plaats op het fundamenteel, grensverleggend onderzoek, alhoewel de OR het belang en de verdiensten voor het basis-, het toegepast- en het beleidsvoorbereidend onderzoek met maatschappelijke relevantie, erkent.

Ook de innovatie leidende tot valorisatie is nuttig.

De OR zal op middellange termijn, samen met de “Raad voor het IOF en het Innovatiebeleid” (RIOFI), zijn beleid t.a.v. de andere vormen dan het fundamenteel in andere nota’s toelichten.

De operationele aspecten van het beleid worden in een Bijzonder Reglement op het BOF en in het Reglement betreffende de BOF-proffen behandeld.

A) Uitgangspunten:

- volgens de UA moet het academisch onderwijs gebaseerd zijn op wetenschappelijk onderzoek overeenkomstig het Humboldtsiaans universiteitsconcept.

Het verschil tussen universiteiten is aldus te onderkennen op grond van de kwaliteit van het onderzoek. Daarom staat “de vorser” centraal: het globale universiteitsbeleid (het personeelsbeleid en de administratieve investeringen) moet daarom de optimale ondersteuning bieden voor het kwaliteitsvol onderzoek.

- “Performante Kwaliteitszorg” is daarom de essentiële voorwaarde (zowel de interne ex ante als de ex post).
- Het BOF is het sturingselement, doch is te beperkt: daarom is de selectiviteit nodig en dient gezocht naar hefboomeffecten (aantrekken van externe financiering).
- Elke vorser en elke onderzoekseenheid moet beroep kunnen doen op het BOF. Voor het onderzoek op excellentieniveau moeten aparte middelen worden gereserveerd.
- De UA wil de motor zijn van de academisering binnen de Associatie.
- De financiering van het onderzoek dient te gebeuren op basis van kwaliteit.

B) UA wil zich positioneren als een “Research Universiteit”:

- Academisch onderwijs moet gefundeerd worden op origineel onderzoek van de vorser.

- De facto groeien er in Europa 2 soorten universiteiten n.l. “research based universities” en “educational universities”.
De eerste zullen de beste studenten, onderzoekers en middelen aantrekken (Mattheuseffect) en in een opwaartse spiraal terecht komen (ranking).

- Dus UA wil een “Research universiteit” zijn en zal daarom het onderzoeksbeleid centraal uittekenen en sturen, doch met decentrale consultatie en terugkoppeling (facultaire groepen/departementen).

C) De OR stelt de goede vorser centraal

- bij de aanwerving:
 - strak onderzoeksprofiel, internationaal zichtbaar dus ook internationaal rekruteren (cfr. Odysseus-mandaten);
 - centraal bewaakte wervingsprocedures (selectiecommissies met externen);
 - aantrekkelijke startvoorwaarden (geen zware onderwijsbelasting voor ZAP-BOF, en startkredieten);
- werkbelasting:
 - gespreide onderwijsbelasting;
 - sabbatperiodes faciliteren;
 - maximale voltijdse mandaten i.p.v. deeltijdse (die meer kansen geven aan het onderzoek);
 - actieve begeleiding van doctorandi;
- loopbaan: aan startende en jonge vorsers moeten loopbaanperspectieven worden geboden (interim-bursalen; opvangkredieten);
- promotie: OR wenst initiatieven te ondersteunen om het doctoraal project goed te begeleiden;
- genderproblemen:
 1. Alhoewel het aandeel van de doctoranda in de UA hoger ligt dan het Vlaamse gemiddelde toch wil de OR op dit vlak een beleid geïnspireerd door “het Steunpunt Gelijke Kansen beleid” en door de “Stuurgroep Gelijke kansen”;
 2. De OR wenst een beleid dat rekening houdt met de modale gezinslast.

D) Optimale ondersteuning van de vorser.

- Administratieve ondersteuning: door ADOC (Departement Onderzoek U.A.:
- een kleine administratieve kern met verschillende taken van ondersteuning en interface werking;
 - toch is een verbeteringstraject nodig en een versterking van de interface-cel;
 - er dienen onderzoeksmanagers te worden ingeschakeld;
 - ook de inzet van accountmanager dient overwogen.

KWALITEITSZORG.

1) Evaluatie van het Onderzoek is een complex geheel.

- OR zal periodiek een systematische kwaliteitsbewaking van alle onderzoeksactiviteiten van de onderzoeksgroepen ondernemen;
- aan deze evaluatie moeten gevolgen worden gekoppeld zowel bij “ondermaatse” als “excellente” prestaties;
- de uitkomsten van de kwaliteitszorg zullen openbaar gemaakt worden.

2) De interne kwaliteitszorg

De OR streeft naar 1) een vermindering van de administratieve lasten;

- 2) hogere objectivering bij de toewijzingsprocedures;
- 3) de responsabilisering van de leescommissies (permanente externe leden van de leescommissies);
- 4) de versterking van de actieve interactie tussen de OR en de aanvragers van belangrijke eigen kredieten (GOA/TOP uit BOF; IUAP);
- 5) goede opvolging door de leescommissies van de vorderings- en/of eindverslagen met een rapportering aan OR.

3) De externe kwaliteitszorg.

- in 1993 en 2004 werden reeds externe evaluaties (bibliometrische studies en “peer review”) van het onderzoek ondernomen;
- in 2006 wordt een experiment opgezet voor een disciplinegewijze, systematische beoordeling van de kwaliteit;
- de OR pleit voor een interuniversitaire, gemeenschappelijke beoordeling per discipline (om aan de decretale verplichtingen te kunnen voldoen) om de directe + indirecte kosten voor de instellingen te beperken;
- in afwachting van deze globale aanpak wil de UA met bevriende instellingen (VUB, LUC, UG) zelf de disciplinegewijze kwaliteitszorg onderzoek uitvoeren.
De evaluatie zou moeten gebeuren dooreen binnenlandse “peer review” (op basis van zelfstudiedossier) die moeten leiden tot verbeteringstrajecten; daarnaast zal ook een bibliometrische studie worden ondernomen.

4) Bijzondere aandachtspunten

- de OR zal meewerken aan adequate meetinstrumenten voor de kwaliteitsevaluatie in de gedrags- en cultuurwetenschappen (belang voor de vaststelling van de BOF-sleutel);
- een uitdaging is de uitbouw van een kwaliteitszorgsysteem binnen de Associatie Antwerpen;
- een aanpassing van de samenstelling van de OR die minder “mechanistisch” dient samengesteld te worden.

HET BOF: HEFBOOM VOOR EXTERNE FINANCIERING

- de BOF-middelen betekenen 20% van de gehele onderzoeksfinanciering;
- toch is het BOF 1) het enige financiële instrument voor een eigen onderzoeksbeleid;
2) een strategisch beleidsinstrument;
- de BOF-middelen moeten daarom beheerd worden door de OR.

BOF als hefboom: het BOF kan als hefboom fungeren door:

- de toekenning van opvangmandaten (interim-beurzen) en interdisciplinaire doctoraatsbeurzen;

- ZAP-BOF mandaten (nu 34 ZAP proffen/ 10 jaar mandaat) het zijn de speerpunten van hettoekomend onderzoeksbeleid – excellentieniveau)
- een beperkt deel van de BOF middelen dienen voor de opstart van onderzoek in de HS van de Associatie (onderdeel van de academisering), (synergie met universitaire groepen – om middelen uit derde en vierde geldstroom aan te trekken).
- Een gedeelte van de BOF-middelen o.a. van de Nieuwe Onderzoeksinitiatieven (NOI) moet gaan naar grensverleggend, interdisciplinair onderzoek (interdisciplinair doctoraat).
- Vanaf 2007 kan een gedeelte van de middelen worden ingezet voor internationaal ingebed wetenschappelijk onderzoek (versterking van internationale component).

Andere middelen

- de defiscalisatiemiddelen zullen gebruikt worden voor de aanwerving van vorsers;
- de OR pleit om een beperkt deel van de gewone werkingstoelagen via de OR te reserveren voor de financiering van “beginnend onderzoek”;
- vanaf 2007 zal een gedeelte van de overheadinkomsten aan initiatieven worden besteed van de groepen die overhead genereren.

Verhoging van de onderzoeksmiddelen

1) Uitgangspunten

- binnen de werkingstoelagen kunnen onvoldoende onderzoeksmiddelen worden vrijgemaakt ter ondersteuning van het fundamenteel en het basisonderzoek;
- bijgevolg zijn de externe onderzoeksmiddelen vitaal om de universitaire opdracht te kunnen uitvoeren;
- de overheid moet de onderzoekskredieten verhogen (Cfr. DE Europese 3% norm) en het UA aandeel hierin dient eveneens verhoogd. (betere lobbying);
- de groei van de budgetten van het FWO en BOF was beduidend lager dan de groei van de middelen voor het beleidsvoorbereidend en het toegepast onderzoek (cfr. de lage slaagcijfers: 20% en de hoge slaagkansen bij het IWT: 80%).

2) Aandeel van de UA verhogen in het BOF, FWO en IOF.

Het belang van de BOF-sleutel kan niet worden overschat, want deze wordt gebruikt als inputparameter voor andere verdelingen van fondsen of apparatuurkredieten.

- De UA wenst een wijziging van het aandeel in BOF-sleutel door:

- het wegwerken van de anomalie daar alleen prestaties (doctoraten, masterdiploma's, publicaties) in de Exacte en Biomedische wetenschappen worden gehanteerd en het aandeel van Antwerpen in de Alfawetenschappen een relatief groter aandeel uitmaken;
 - de aanpassing van het beleid om de omvang en de kwaliteit van de prestaties in de Humane wetenschappen te verhogen (meer doctoraten en publicaties).
- Tweede prioritaire doelstelling: de inkomsten derde geldstromen verhogen (potentieel sterke groepen dienen beter ondersteund om de nodige "kritische massa" te bereiken).
- Aantrekken van industriële onderzoeksfinanciering:
 - in het bedrijfsleven is de aanwezige onderzoeksfinanciering nog niet gekend. Hiertoe dient een gepast beleid gevoerd (concentratie van toponderzoekers; p.r. , uitbouw van complementaire groepen in de Associatie Antwerpen);
 - de verhoging van onderzoeksmiddelen door een private sponsoring (o.a. schenkingen en legaten), (experiment in 2006).
 - Het interne beleid moet goed aansluiten bij de doelstellingen en opties i.v.m. de verhoging van de onderzoeksmiddelen.
 Hiertoe:
 - moet het intern besluitvormingsproces worden aangepast en de OR zijn adviesfunctie laten vervullen voor alle kredieten;
 - moet een transparant en correct overheadbeleid worden gevoerd, verbonden met een kwaliteitsvolle administratieve ondersteuning;
 - moet het onderzoek ook met eigen middelen worden ondersteund.

Optimale inzet van middelen.

1) Het groeipad

Het gehanteerde onderscheid tussen het "zaai", "gevestigd" en "topniveau" wordt behouden.

Daarom worden de onderzoeksgroepen geïdentificeerd zodat een ondersteuningsbeleid volgens behoeften kan worden ontwikkeld (van startpremies tot excellentiepremies).

2) Ondersteuning van het groeipad.

- Het normale groeipad gaande van zaainiveau naar excellentieniveau zal volgens geëigende kredieten worden mogelijk gemaakt (kleine projecten 7500 euro; gevestigd niveau 140.000 euro en interdisciplinaire doctoraatsbeurzen (130.000 euro – 2 tot 4) – 1j tot excellentiecentra voor 5j, topfinanciering 440.000 euro – 4 j).
- Daarnaast zal ook een persoonsgebonden financiering worden gerealiseerd (opvangmandaten, predoctoraal en postdoctoraal; beurzen voor buitenlanders; opbouw van postdoctoraal middenkader ZAP-BOF, voor uitbouw van het excellentieniveau).

3) Er is echter in de periode 1992-2005 een probleem gegroeid van omkadering door de daling van het ZAP-kader (- 1,3%) terwijl door de explosieve groei het tewerkgesteld wetenschappelijk personeel verdubbelde.

De Universiteit als motor van de Associatie

- 1) de UA wil samen met de Associatiepartners uitgroeien tot een performant en toekomstgericht kenniscentrum ten bate van de Antwerpse regio en het Vlaams Gewest.

- Hiertoe zal de OR worden omgevormd en/of uitgebreid.
- Op het niveau van de Associatie dient een orgaan tot stand te komen dat een koepelbeleid inzake wetenschappelijk onderzoek kan voeren.

2) de UA wil bijdragen aan het proces van de academisering, daarom moet een middel- en langetermijnplanning worden uitgewerkt teneinde

- de onderzoekscultuur binnen de Associatie te bevorderen

- een nauwe samenwerking tussen de onderzoeksgroepen aan de UNIV en de HS te bevorderen.

OR zal initiatieven ontwikkelen om actieve participatie van de vorsers van de HS in de universitaire onderzoeksgroepen te versterken (samen met Werkgroep “Academisering en Onderzoek” van de AUHA).

Hoe - uitbreiding van toegang tot BOF-projecten;
- bijkomende leescommissies.

Doel: - meer doctoraten te behalen door het AAP van de Hogescholen;
- meer publicaties;
- verhoging van externe onderzoeksfinanciering.

3) Relatie met andere actoren.

Op termijn wordt gestreefd naar intense wetenschappelijke samenwerking in de brede regio, al dan niet in de schoot van de Associatie.

Andere partners zijn: - het Instituut Tropische Geneeskunde, het VITO;
- de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen;
- het SCK;
- het Universitair Ziekenhuis Antwerpen (UZA): een nieuwe beheersovereenkomst moet de wederzijdse rechten en plichten van beide instellingen, de AU en het UZA vastleggen op het vlak van het wetenschappelijk onderzoek.

Structurele en financiële uitwerking (2006)

- In een laatste deel van het onderzoeksbeleidsplan worden de concrete financieringsmodaliteiten gaande van startkredieten, over kleine projecten en de nieuwe onderzoeksinitiatieven tot de topfinanciering (ondersteuning van sterke groepen), de cofinanciering en de personele ondersteuning van excellentiecentra, verduidelijkt.

Daarnaast blijven kleine waardevolle initiatieven behouden.

- Startend Onderzoek

Vanaf 2007 krijgen (nieuwe) voltijdse ZAP-leden een bescheiden startkrediet.

- Het zaainiveau : 1) de beginnende vorser of ontwikkelen van nieuwe onderzoekslijnen binnen bestaande onderzoekseenheden;
2) middelen voor het zaainiveau zijn: de werkingstoelagen of kredieten uit het niet-bestemd gedeelte van het BOF.

Deze middelen zouden moeten gecombineerd worden met externe middelen om uit te groeien boven het zaainiveau (aantrekken van doctorandi via doctorale mandaten en/of opvangmandaten van het BOF of kredieten aan de navorser bij het FWO).

- Gevestigd onderzoek: Kenmerk: periodieke aanwezigheid van extern gefinancierd onderzoek van enig niveau (is internationaal zichtbaar cfr. wetenschappelijke productie).
Middelen: participeren aan oproepen externe financiering (FWO enz..) om topniveau te halen.
- Topniveau: - in de discipline internationaal zichtbaar zijn op stabiele wijze; (de onderzoeksgroep moet aanwezigheid in internationale programma's en netwerken en een positief resultaat in vergelijkende kwaliteitsstudies).
 - de financiering gebeurt vooral extern (FWO, EU, GOA, IUAP, SBO) ;
 - het streefdoel is "excellentie".
 - de OR streeft naar verdere zwaartepuntvorming.

Hiermee wil de UA op competitieve wijze meedingen naar de komende Methusalem-financiering.

- Financiële uitwerking 2006

1) Het is niet mogelijk een zicht te hebben op de financiering 2007-2011.

Daarom wordt jaarlijks het Beleidsplan geactualiseerd.

2) BOF: verdeling van de BOF-kredieten

- beheerskosten: 1% voor de werkingskosten van de OR, de kwaliteitszorg;
- overheveling van kredieten naar werking (overhead BOF): 2%;
- BOF-ZAP: eerder 20%, in 2006: 16%;
- uitgaven via BWS: 3,5% voor Internationale Samenwerking
- de GOA: minstens 27%;
- de NOI: minstens 18% (te verhogen met 5%)
- de nieuwe initiatieven: n.l. de TOP-projecten en de interdisciplinaire projecten.

In het lopend beleidsplan 2003 -2007 heeft de UA een uitgebreid actieplan uitgewerkt i.v.m. het toegepast onderzoek en de valorisering van de onderzoeksresultaten.

Het actuele beleidsplan had reeds een voorgeschiedenis :

- in 1993 : de oprichting van het UBC vzw (Universitair Bedrijven Centrum)
- in 1998 : de installatie van de Commissie Innovatiebeleid
- in 2000 : de oprichting van de AIC nv (Antwerps Innovatie Centrum)
- in 1999 : de oprichting van het Wetenschapspark " Waterfront " in Niel.

De uitgangspunten van het innovatiebeleid van de UA worden in het plan als volgt geformuleerd :

- de valorisatie van de resultaten van het universitair basisonderzoek is geen concurrent of surrogaat van het fundamenteel onderzoek.
- het innovatiebeleid moet ook gericht zijn op de belangen van de onderzoeker en zijn dienst (de valorisering moet ook voor hem een meerwaarde betekenen)
- de hogescholen dienen ook opgenomen te worden in het netwerk om de valorisering te realiseren. (synergie en clustervorming).

- de vorming van onderzoekers tot “ ondernemerschap “ is een voorwaarde tot valorisering (inputzijde).
- de “outputzijde “ is ruimer dan de oprichting van spinoff’s het gaat over de transfer van onderzoeksresultaten naar de hele samenleving en /of het bedrijfsleven.

De doelstellingen van de innovatiepolitiek van de UA worden in een vijftal punten geresumeerd :

1° De bevordering van het ondernemerschap en innovatie bij studenten en vorsers door:

- informatie en trainingen van vorsers (seminars enz...)
- de opleiding tot ondernemerschap (cfr. in 2005 : het project “ Business to Sciences “)

Het instrument bij uitstek ter realisatie van deze doelstelling is de oprichting van een “Centrum voor Ondernemerschap en Innovatie “.

Een concrete actie betreft de deelname aan de wedstrijd van de Vlaamse Gemeenschap “ Bizidee .be” .

2° De bevordering van onderzoek via contracten met bedrijven en de diensverlening met /aan bedrijven (cfr. Strategisch basisonderzoek van de Vlaamse Regering ; IWT; BRIN- projecten; bepaalde Europese programma’s).

Er wordt vastgesteld dat de UA op deze domeinen te laag scoort omwille van de afwezigheid van de toegepaste wetenschappen.

Acties:

- de creatie van een bedrijfseenheid binnen de UA voor contractenbeheer die ook pro-actief de samenwerking met het bedrijfsleven stimuleert.
- deze eenheid , samen met de interfacedienst , wordt ondergebracht in het “ Huis van Innovatie “.
- de aanwerving van gespecialiseerd personeel (technology brookers)
- de realisatie van BRIN-projecten (projecten die een brug vormen tussen basisonderzoek en valorisering van de onderzoeksresultaten.
- de verhoging van IWT-mandaten
- de deelname aan het Fonds voor Strategisch Basisonderzoek .

3° De oprichting van spinoff – bedrijven.

- de voorwaarde voor de oprichting van spinoff-bedrijven is de uitbouw van interfacedienst.
- de valorisering van het onderzoek via de spinoff gebeurt door de AIC nv
- de valorisering kan eveneens gebeuren via het verlenen van licenties .

Acties :

- een strikter IPR-beleid
- de clustering van innovatieprojecten
- de uitbreiding van de financiering in de early –stage periode (cfr. Business –Angels)

4° a) De huisvesting en begeleiding van start-ups in het UBCA vzw

- de huurmogelijkheid van bedrijfsruimten aan startende bedrijven
- het verlenen van logistieke diensverlening aan starters

b) De vestiging van innoverende bedrijven op het researchpark “ Waterfront “

- samen met de GOM Antwerpen en SOFICOM nv wordt dit researchpark uitgebouwd.
- het Beheerscomité van het park wordt voorgezeten door de Coördinator Innovatiebeleid.

5° De organisatie van een intern en extern innovatiebeleid:

- intern : oprichting en uitbouw van afzonderlijke (interne) structuren:
het Huis van de Innovatie; AIC nv ; UBCA vzw en het Researchpark
- extern : het Antwerps Innovatie Netwerk (AI-net) : de universitaire samenwerking met GOM, ESA en de Kamer van Koophandel.

D. UG : Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011

Inleiding

Het voorgelegd onderzoeksbeleidsplan is relatief beperkt in volume (7 pagina's en 7 pagina's bijlagen).

Het beleidsplan vertrekt van de opdrachtverklaring van de UG waarin het wetenschappelijk onderzoek aan de UG wordt gesitueerd in het kader van de driedelige opdracht van de instelling, die overigens direct (of indirect) met elkaar zijn verbonden.

Zo wordt de band verduidelijkt tussen het onderzoek en de dienstverlening, het onderwijs, de vorming en het onderzoek, alsook wordt de beleidsmatige, niet-sturende aanpak van het onderzoek verduidelijkt.

Organisatie van het Wet. Onderzoek

Centraal in het onderzoeksbeleid van de UG staan twee adviesorganen met name de "Onderzoeksraad" (OR) en de recent – opgerichte "IOF-raad", beide adviserend en die de evenwichtige groei tussen het niet-georiënteerd fundamenteel wetenschappelijk onderzoek en het georiënteerd wetenschappelijk onderzoek; (Start basisonderzoek) het beleidsgericht onderzoek en het ontwikkelings- en toepassingsgericht onderzoek, moeten nastreven. Er wordt uitvoeriger ingegaan op de taak, de doelstellingen en de werking van de OR.

Taak en werking van de OR

De OR heeft hoofdzakelijk twee hoofdopdrachten:

- 1) het kwalitatief hoogstaand wetenschappelijk onderzoek laten opstarten en te stimuleren door de toewijzing van middelen en het scheppen van een kader via beleidsvoorbereidende activiteiten.
- 2) zorgen voor een tussentijdse en ex post evaluatie van onderzoeksactiviteiten en de kwaliteitsbewaking van het onderzoek.

1) Het conceptueel kader

In dit onderdeel worden de begrippen van de verschillende vormen van onderzoek beschreven en gedefinieerd, gebaseerd op de definities die de OESO gebruikt.

De begrippen zijn "fundamenteel onderzoek", zowel het georiënteerd fundamenteel onderzoek als het niet-georiënteerd; "het toegepast", "het experimenteel onderzoek", "het beleidsgericht onderzoek" en het onderscheid tussen "onderzoek" en "ontwikkeling".

2) De beleidsopties van de OR.

De 15 algemene beleidsopties van de OR worden omstandig geformuleerd n.l.:

- De bevordering van kwalitatief, innovatief en grensverleggend onderzoeken de bewaking van de kwaliteit;
- Het BOF en FWO hebben zelfde finaliteit in tegenstelling met andere actoren:
 - de FWO: profileert zich als Vlaams onderzoeksfinancieringsinstituut op basis van inter-universitaire competitie die het fundamenteel onderzoek ondersteunt.

het BOF: is een gedecentraliseerde mediator van wetenschappelijk onderzoek op instellingsniveau.

Beide steunen het onderzoek op initiatief van de onderzoekers (bottom-up) op basis van kwaliteitsgerichte criteria en externe referees. Voor het BOF gebeurt de besluitvorming door de interdisciplinair samengestelde OR;

- de OR moedigt het interdisciplinair onderzoek aan, zonder dat dit de norm wordt; Wel streven naar maximale samenwerking tussen groepen ook om de dure basisuitrusting en de expertise samen te gebruiken;
- de OR streeft naar speerpuntvorming en vorming van competentiepolen; er is ook een centrale steun aan strategische projecten (b.v. bij leemten);
- de OR moedigt in het kader van de Associatie Gent de samenwerking aan tussen onderzoekers van de Universiteit en de Hogescholen (vorming van AU Gent Netwerken);
- de OR moedigt internationale en interuniversitaire samenwerking aan (internationale netwerken uitbouwen) o.m. door aanmoediging van de sabbatical leave; de deelname aan Europese programma's en buitenlanders die verblijven aan de UG;
- de schepping van beleidskader voor (internationale) mobiliteit o.m. bij ZAP-benoemingen;
- de OR onderschrijft de principes van de aanbeveling van Europese Commissie van 11 maart 2005 i.v.m. Europees handvest voor onderzoekers;
- de OR hecht groot belang aan de vorming van jonge navorsers met doctoraten als finaliteit;
- de OR steunt de uitbouw van multidisciplinaire technologieplatformen; (onderzoeksinfrastructuur uitgebreid met de financiering van belangrijke collecties en databanken);
- OR wenst geen contingentering van kredieten per wetenschapsgebied door de kwaliteit te laten primeren;
- OR hanteert het subsidiariteits en complementariteitsprincipe: voor elk project wordt nagegaan of het niet kan gefinancierd worden door andere organisaties. BOF-middelen kunnen ook als hefboom fungeren om middelen uit andere financieringskanalen aan te trekken o.a. van het FWO, van het IWT, en de Europese programma's ...
- de OR ondersteunt het genderbeleid, ontwikkeld in de UG.

3) Het instrumenteel kader van de OR

- Bij de beoordeling van projecten kan de OR beroep doen op drie wetenschappelijke evaluatiecommissies.
- De UG: keurt jaarlijks volgende reguliere onderzoeksinitiatieven goed:
 - de GOA's met looptijd van 4 tot 6 jaar;
 - nieuwe onderzoeksinitiatieven (2 tot 4 jaar);

- een 60-tal nieuwe doctoraatsmandaten per jaar;
 - een 25-tal postdoctorale onderzoeksmandaten per jaar;
 - een 5-tal nieuwe BOF-ZAP-ers.
- Daarnaast worden bijkomende onderzoeksinitiatieven goedgekeurd o.a. grote investeringen, verblijven van buitenlandse onderzoekers.

4) Evaluatie en kwaliteitsbewaking door de OR

Er wordt een globaal beleid gevoerd dat de voorwaarden voor een degelijk kwaliteitsvolle keuze van onderzoeksprojecten garandeert.

In het plan worden de beoordelingscriteria aangegeven zowel de gehanteerde criteria ex ante, de tussentijdse evaluatie als de ex post evaluatie van de onderzoeksprojecten.

5) Valorisatie van onderzoek en de rol van het IOF

- De UG streeft naar een zo optimaal mogelijke complementariteit tussen het onderzoeksbeleid en het beleid inzake valorisatie van het onderzoek.
De valorisatie gebeurt meestal via het contractonderzoek (derde partijen al dan niet samen met IWT of Europese projecten) via vermarketing van octrooien en via de oprichting van spin-offs.
- Ter voorbereiding van deze vorm van valorisatie of financiële optimalisatie kunnen ook onderzoeksresultaten binnen de UG worden gevalideerd via het toegepast onderzoek of incubatieprojecten gefinancierd door het IOF of andere kanalen zoals IWT (SBO projecten, IWT onderzoeksmandaten of het TETRA FONDS).
- De complementariteit tussen het fundamenteel en toepassingsgericht of experimenteel onderzoek is niet temporeel lineair maar interactief.
- Het intern instrument voor de financiering van de valorisatie van onderzoek is het IOF. Het IOF moet naadloos aansluiten bij het valorisatiebeleid van de universiteit en haar interfacewerking en moet leiden tot overdracht van de kennis naar het bedrijfsleven, de overheid en de non-profitsector of door het oprichten van spin-off bedrijven.
- Met het IOF wil de UG een 7-tal doelstellingen realiseren gaande van de bevordering van de samenwerking tussen de Universitaire groepen en bedrijven tot de professionalisering van de onderzoeksgroepen op het vlak van de technologietransfer.
- Het IOF wordt begeleid door een IOF-Raad als een adviserend en beslissingsvoorbereidend orgaan dat de opbouw van een portefeuille van potentieel toepassingsgerichte kennis met economische finaliteit verzorgt.
- Het IOF financiert o.m.
 - langdurige incubatieprojecten;
 - kortlopende incubatieprojecten;
 - mandaten voor businessdeveloppers;
 - IP-coördinatoren.

E. UH : Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011

- A) Het onderzoeksplan van de UH is niet omvangrijk (11 blz) in vergelijking met andere voorgelegde plannen en veelal beperkt tot doelstellingen.
- B) Wel worden de financiële vooruitzichten aangegeven tot 2011 (bij ongewijzigd beleid van de verschillende financieringsbronnen).
Deze budgettaire prognoses laten een groei optekenen gaande van 11,107 mio euro in 2007 naar 13,149 mio euro in 2011.
Hierbij dient opgemerkt dat in de budgettaire prognoses 25% van de werkingsmiddelen worden aangerekend voor onderzoek ($\pm 50\%$ van de opgegeven onderzoeksmiddelen). De TUL-impulsmiddelen (in 2007 : 2,430 mio van de 11,107 mio) samen met de onderzoeksmiddelen van het Limburgplan (250.000 euro) vormen in 2007 samen 2,680 mio van het totale budget.
Het BOF-budget (2,1 mio), het IOF (330.000) en de Ontwikkelingsamenwerking via de VLIR (77.000), samen 2,5 mio, vertegenwoordigen 25% van het onderzoeksbudget.

Missie

De UH wil hoogwaardige onderzoeksomgeving uitbouwen, waarbij:

- 1) wetenschappelijk onderzoek van internationaal niveau een inhoudelijke onderbouwing van het academisch onderwijs biedt;
- 2) het wetenschappelijk onderzoek bijdraagt tot een uitmuntende vorming van studenten en jonge onderzoekers;
- 3) ook bijdraagt tot versterking van de kennisinfrastructuur van de regio;
- 4) groei-impulsen voor ec. activiteit van de regio aanreiken;
- 5) UH leidende rol speelt in het academiseringsproces via geïntegreerd onderzoeksbeleid.

Uitgangspunten van het Onderzoeksplan

- 1) het onderzoeksbeleid wil verder bouwen op de concentratie van de inspanningen en de middelen in speerpunt domeinen;
- 2) het plan moet het kader zijn voor specifieke strategische opties en doelstellingen van onderzoeksinstituten;
- 3) het plan is het uitgangspunt voor onderzoeksraamwerk van de AUHL (basis voor academisering);
- 4) het plan moet uitgaan van verifieerbare doelstellingen, zodat voortgang kan worden geëvalueerd en een bijsturing mogelijk is.

- C) Het Onderzoeksbeleidsplan wordt in een 10-tal beleidsdoelstellingen weergegeven m.n.

- 1) De uitbouw van sterke onderzoekseenheden rond speerpunt domeinen

- dit krijgt vorm in een bewust concentratiebeleid (8 onderzoeksinstituten);
- de speerpunten moeten de centrale rol opnemen in het academiseringsproces:
 - instituten moeten een strategievisie met een looptijd (5j) uitwerken via concrete implementatieplannen;
 - deze plannen worden door de OR geëvalueerd;
 - de instituten moeten zich laten begeleiden door een Wet. Adviesraad;
 - de instituten moeten aansluiting zoeken bij Vlaamse of Internationale Netwerken.
- ook de kleinere onderzoekseenheden moeten actief zijn en ondersteund worden doch moeten ook een concentratie nastreven.

2) De verbetering van de deelname van de UH aan de tweede geldstroom – onderzoek (FWO, IUAP, IWT-beurzen en SBO):

- er zullen initiatieven worden genomen;
- door de toekenning van overbruggingsbeurzen;
- UH-stafleden: lidmaatschap in Wet. Commissies van FWO en IWT-bestuursorganen moet gemaximaliseerd worden;
- onderzoekers uit Hogescholen betrekken bij aanvragen bij FWO.

3) De versterking van de wetenschappelijk output:

De wetenschappelijk output evolueert mee met het al dan niet succesvol zijn van het wet. onderzoek, dus dienen een aantal maatregelen getroffen om het aantal doctoraten te verhogen.

- Daarom o.a. - een goede begeleiding en een voortgangsevaluatie van de doctoraatsvoorbereiding;
- aanmoediging van publicaties.

4) Verbetering van de Netwerking: - de eigen specialisatie koppelen aan grotere werkverbanden:

- via de TUL (maximale synergie in de domeinen “informatica”, “Biomedische Wetenschappen” en “Economie”);
- via netwerken: - behoren tot een Vlaams, Belgisch of Internationaal Netwerk
 - vooral door de grote onderzoeksinstituten.

5) Onderzoek in Associatieverband

- de associatiefaculteiten zullen de motor zijn van de academisering;
- het onderzoek in de Hogescholen kan complementair zijn met het onderwijs aan de universiteit (synergieën) en geeft nieuwe perspectieven voor de kennistransfer en de dienstverlening (daarom moeten ook de professionele opleidingen daarbij betrokken worden via projectmatig wetenschappelijk onderzoek).
- de academisering gebeurt via de academisering van de stafleden van de Hogescholen (dus deze moeten tijd krijgen voor onderzoek);
- bij de aanwerving van nieuwe personeelsleden aan de Hogescholen moet ook de onderzoekscompetentie worden onderzocht;
- de OR moet het academisch beleid vertalen naar de Associatiefaculteiten;

- de OR moet de voortgang van de academisering evalueren.

6) Bij de ZAP benoeming: het onderzoek als beoordelingscriterium:

- Bij nieuwe ZAP benoemingen moet men ook rekening houden met de onderzoeksstrategie van de universiteit + onderzoeksgroep, de onderzoeksspecialisatie van de nieuwe ZAP moet passen in de afstudeerlijnen (vooral in masterjaren).
- De samenstelling van de selectiecommissie moet worden gewijzigd door een aanvulling externe leden; OR volgt selectie op.

7) Interne evaluatie van het onderzoek

- OR beoordeelde reeds de kwaliteit:
 - 1) 3x bibliometrische studies;
 - 2) jaarlijkse verslaggeving van de onderzoeksgroepen;
 - 3) door externe evaluaties.
- doch de externe evaluatie via peer review is nog niet uitgevoerd (reden: de te beperkte schaal en de kostprijs);
- UH pleit voor interuniversitaire afspraken over de externe evaluatie.

8) Een versterking van de interfacedienst:

- vrij goede resultaten op vlak van spin-off (doch er wordengeen gegevens mee gedeeld);
- toch is de omzetting van kennis in producties te laag;
- voorstel bij IWT voor een meer uitgebreide interfacedienst (gefinancierd uit het Limburgplan);
- de interfacedienst is ook beschikbaar voor HS (ook voor KHLIM, alhoewel deze Hogeschool geen lid van de AUH).

9) Wetenschapscommunicatie

- UH nog te weinig gekend bij grote publiek
- Wetenschappelijk communicatie is ook fondsenwervend
- OR steunt deze initiatieven en neemt deel aan de wetenschapswinkel (bijkomend personeelslid)
- Onderzoeksvragen dienen omgezet in thema's voor eindwerken (non-profit-organisaties en in associatie verband).

10) Aandacht voor de "science-sharing":

Het onderzoeksbeleid moet aandacht hebben voor mondiale problemen door:

- 1) de internationale Cursus Programma Biostatistics (VLIR-UOS) hoogstaand programma (ook project in Cuba).
- 2) een deelname aan de nieuwe IUS-programma's (Institutionele Universitaire Samenwerking): door de rechtstreekse samenwerking met een universiteit in een ontwikkelingsland. Doch een sensibilisering is noodzakelijk.

D) Als instrumenten voor de realisatie van deze doelstellingen worden opgesomd:

- 1) het BOF, inclusief BOF-professoren;
- 2) de defiscalisatiemiddelen;
- 3) de IOF;
- 4) de werkingstoelagen;

- 5) de TUL-financiering;
 - 6) het Limburgplan;
 - 7) de IUAP;
 - 8) de middelen voor de ontwikkelingssamenwerking.
-

DEEL II. SYNOPTISCHE TABELLEN

A. Structuren i.v.m. het onderzoek

	KU Leuven	VUB	UA
Beleidsorganen	<ul style="list-style-type: none"> 1) Raad onderzoeksbeleid: onderzoeksbeleid op lange termijn 2) OR : Adviesorgaan (KUL + 3 vertegenwoordigers HS) 3) Assoc. Raad van Onderzoek (KUL + HS) 4) IOF Raad 5) Bestuurscomité LRD (leden GEBU en externen uit bedrijfsleven) 	<p>4 Adviesinstanties inzake onderwijsbeleid</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) OR 2) Commissie Industrieel Beleid (CIB) Onder rechtstreekse verantw.heid vice-rector naast OR Behandelt punctuele dossiers Adviesorgaan betr. kennis + technologietransfer 3) Raad voor Strategisch Basis Onderzoek (met econ. Financialiteit (IOF)) <ul style="list-style-type: none"> - Beheert IOF en adviseert zwaartepuntvorming (excellentiebeleid) - Adviseert besteding IOF - Follow-up i.v.m. industriële contacten, Europees kaderprogramma 4) Bureau Onderzoek Ass. Brussel (BOAB) <ul style="list-style-type: none"> - Adviesorgaan onderzoek op Ass.niveau - adviseert bestuur UAB, VUB en Ehb over academiseringsprojecten 	<ul style="list-style-type: none"> 1) OR: adviesorgaan (de UA zal de samenstelling aanpassen) 2) IOF-Raad 3) Werkgroep Kwaliteitszorg AUHU
Juridische basis	Reglementen	<ul style="list-style-type: none"> 1. valorisatiereglement 17/3/1998 2. VUB reglement op Wet + maatsch. Dienstbetoon 	Reglementen
DIENSTEN	<ul style="list-style-type: none"> - <u>DOC</u> (dienst onderzoekscoördinatie) - <u>LRD - Interfacedienst</u> - Interface (opgedeeld in divisies) - Coördineert private onderzoekscontracten en spin-off beleid beheerd door bestuurscomité 	Interfacecel (technologietransfer; interfaceactiviteiten)	<ul style="list-style-type: none"> - ADOC (Administratief Depart. Onderzoek Antwerpen) - Interface-cel
Instrumenten	<ul style="list-style-type: none"> - Germa-Frisius Fonds (sinds 1996) middelen: (2X 12 mio euro) - IOF: 5 mio euro 	<ul style="list-style-type: none"> - Incubatiefonds B13 - Netwerk Cross-talks (univ-industrie) 	
Internationale organisaties	<p>LERU: League European of the</p> <ul style="list-style-type: none"> - Research Universities - Nieuwe overlegstructuur - Uitwisseling informatie Europees Onderzoek - Coördinatie excellentie polen - Netwerkvorming 		

Beleidsorganen	<p>UG</p> <p>1) OR - Advies besteding BOF + defiscalisatiemiddelen</p> <p>2) 3 wetenschappelijke evaluatiecommissies, die de OR wetenschappelijk ondersteunen</p> <p>3) IOF Raad: adviserend orgaan voor strategisch basisonderzoek</p> <p>Samenstelling: ook personen die in beide raden zetelen (info-uitwisseling en evenwichtige groei tussen fundamenteel onderzoek + toegepast + strategische basisonderzoek)</p>	<p>UH</p> <p>1. OR</p> <p>2. Wet. adviesorganen bij de 8 onderzoeksinstituten</p>	
Juridische basis	Reglementen	akkoord UH-HS van 20.9.2005	
Diensten	<ul style="list-style-type: none"> - Dienst Onderzoek - Interfacedienst 	<ul style="list-style-type: none"> - Versterking van de Interfacedienst (via IWT en middelen uit het Limburgplan) - UH zal interfacerol op zich nemen in associatieverband (KHLIM wordt betrokken bij werking interfacedienst) 	
Instrumenten	<ul style="list-style-type: none"> - Baekeland Fonds - IOF-middelen 		
Internationale organen		UH stelt dat de Universiteit in vergelijking met andere Vlaamse Universiteiten goed presteert op vlak van de spin-off's doch de kennistransfer blijft te laag.	

A. De Universitaire structuren i.v.m. het Onderzoek

1. Uit de verschillende onderzoeksbeleidsplannen blijkt dat alle Universiteiten in het verleden aangepaste structuren op punt stelden om de universitaire onderzoeksopdracht efficiënt te kunnen organiseren.
2. - Centraal in het onderzoeksbeleid staat de Onderzoeksraad (OR), interdisciplinair samengesteld, die een adviesfunctie vervult.
 - de KU Leuven en de UA zullen de samenstelling van de OR aanpassen aan de nieuwe realiteit van de Associatiewerking en –opdracht.
 - De OR wordt bijgestaan en ondersteund door een aantal Wetenschappelijke commissies of leescommissies die de onderzoeksprojecten beoordelen en wetenschappelijke adviezen verstrekt aan de OR.
3. Alleen de KU Leuven heeft naast de OR die punctuele dossiers behandelt een “Centrale Raad voor het onderzoeksbeleid” opgericht die het onderzoeksbeleid op lange termijn uitstippelt.
4. Naast de OR werden andere organen opgericht zoals de IOF Raad (KU Leuven en UG en UA) en de Raad voor het Strategisch Basis Onderzoek (VUB) adviseert over de besteding van de IOF-middelen. Aan de UG werden in de IOF Raad ook leden van de OR opgenomen om de informatie-uitwisseling tussen het fundamenteel en toegepast onderzoek te vergemakkelijken.
5. Voor de advisering inzake de industriële onderzoekscontracten werd aan de KU Leuven een aparte administratieve dienst opgericht m.n. LRD met een zelfstandig Bestuurscomité. Aan de VUB werd de Commissie voor het Industrieel Beleid (CIB) opgericht, die ressorteert onder de rechtstreekse verantwoordelijkheid van de Vice Rector.
6. De KU Leuven en VUB hebben een apart adviesorgaan opgericht om het onderzoeksbeleid op associatieniveau te begeleiden (n.l. de Ass. Raad voor Onderzoek en het Bureau Onderzoek Ass. Brussel).
7. De KU Leuven (DOC) UG en UA (ADOC) hebben specifieke administratieve diensten opgericht om het niet industrieel onderzoeksbeleid administratief voor te bereiden en uit te voeren.
8. Alle Universiteiten hebben een “Interfacedienst” (waarvoor ze trouwens overheids subsidies ontvangen) om de onderzoekscontracten met de privé-sector voor te bereiden en op te volgen.

B. Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011: De Onderzoeksraad (OR)

	KU Leuven	VUB	UA
Taken	<p>OR:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naast de Raad voor het Onderzoeksbeleid heeft de OR de centrale adviesopdracht i.v.m. de toekenning van de BOF-middelen - de dagelijkse leiding berust bij het Bureau van de Onderzoeksraad - voorbereiding dossiers door DOC 	<p>1. De OR is 1 van de 4 adviesinstanties in het domein onderzoek nl.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De OR is het centrale adviesorgaan, (naast Commissie Industrieel beleid; Raad voor Strategisch Basisonderzoek; Bureau Onderzoek van de Ass. Brussel). <p>Opdrachten</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. formuleren van beleidsadviezen 2. formuleren van langtermijn visie 3. bewaking kwaliteit + financiering 4. stimulering van initiatieven <p>Bijkomende taken</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wetenschapscommunicatie 2. Ontwikkelingssamenwerking 	<p>OR:</p> <ul style="list-style-type: none"> - primaire taak: de kwaliteit maximaal te verzekeren + verbeteren - zal zorgen voor een periodieke evaluatie + een kwaliteitsbewaking <p>OR zorgt voor interne kwaliteitszorg door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vermindering administratieve belasting - verbetering werking leescommissies (o.m. opname externe leden) - rapportering aan OR <p>OR wil interuniversitair disciplinematige beoordeling.</p> <p>UA wil in afwachting (samen met een univ.) tussentijdse evaluatie (peer review; visitaties, bibliometrische studie ...)</p> <p>Aandachtspunten: noodzaak aan geschikt instrument voor kwaliteitsmeting in gedrags- + cultuurwetenschappen (belang: kwaliteit voor berekening BOF-sleutel)</p>
Samenstelling	<ol style="list-style-type: none"> 1. Criteria voor de selectie van de leden: <ul style="list-style-type: none"> ▪ goede onderzoekers (op basis van bibliometrische data) ▪ moeten zelf projecten + mandaten hebben ▪ liefst met multidisciplinaire expertise 2. 19 leden voor periode van 3 jaar. 3. Waarnemers vanuit de HS van de Associatie 	Zal op basis van Wetenschappelijke criteria de samenstelling aanpassen	<ul style="list-style-type: none"> - samenstelling OR dient herbekeken vanuit oogpunt kwaliteitszorg (cfr. rapport Com. Van Duinen) - de aanpassing dient doorgevoerd om de HS van de Associatie op te nemen.
Werking	<ul style="list-style-type: none"> - De dossiers van de OR worden voorbereid en uitgevoerd door de dienst Onderzoekscöördinatie (DOC) - er is ook een "interne peer review" - in de toekomst wil men toch een "beperkte sturing" - de belangrijkste interventie categorieën: OT; GOA en PDM 	<p>Taken van de OR worden voorbereid door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bureau OR en Werkgroep Wetenschapscommunicatie - Principeel: geen centrale sturing 	

B. Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011: De Onderzoeksraad (OR)

	UG	UH
Taken	<p>Doel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. bevordering van hoogstaand, innovatief, grensverleggend + kwalitatief onderzoek 2. bewaking van kwaliteit <p>Taken OR:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. aanmoediging van interdisciplinair onderzoek (maximale samenwerking tussen onderzoeksgroepen, samengebruik van expertise + dure basisuitrusting) 2. streeft naar speerpuntvorming en vorming competentiepolen 3. moedigt wet. samenwerking aan binnen de associatie 4. moedigt interuniv. + internationale samenwerking aan (netwerkvorming) 5. aanmoediging van sabbatical leave en buitenlands verblijf (pre + postdoc) + buitenlanders in UG 6. onderschrijft aanbeveling Europ. Com. van 21.03.2005 7. ondersteunt uitbouw zware apparatuur ook financiering van collecties + databanken 8. basisprincipe bij selectie van projecten: kwaliteit (dus geen contingentering van kredieten) 9. hanteert subsidiariteits + complementariteitsprincipe 10. ondersteunt genderbeleid + houdt rekening met aanbevelingen 	<p>- OR: heeft interne kwaliteit beoordeeld</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 3x bibliometrische studie van publicaties eigen onderzoek 2. via jaarlijkse verslaggeving van onderzoeksgroepen boordtabel opgesteld voor interne beoordeling 3. externe beoordeling 4. initiatief voor interne evaluatie onderzoek in de onderzoeksinstanties <p>- Nog geen diepgaande evaluatie van het onderzoek (peer review) Reden: beperkte schaal + kostprijs (zou volgens plan nochtans nuttig zijn) daarom zal de OR zoeken naar een alternatieve vorm van deze evaluatie</p> <p>- brengt advies aan de RvB en de AUHL.</p>
Samenstelling	interdisciplinair samengesteld	
Werking	- er is een sterke sturing b.v. het steunen van strategische projecten bij b.v. lacunes	

B. Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011: de Onderzoeksraad (OR)

1. Het centrale orgaan in het onderzoeksbeleid aan de Universiteiten is de “Onderzoeksraad”.

Deze raad is interdisciplinair samengesteld maar de doorslaggevende criteria voor het lidmaatschap zijn de wetenschappelijke prestaties van de leden.

De OR is aan alle instellingen het adviesorgaan bij uitstek dat door de keuze van projecten of door de toekenning van mandaten richtinggevend is voor het onderzoek van de instellingen.

2. De KU Leuven, de VUB, de UA en de UH hebben reeds de samenstelling van de OR aangepast aan de werking en opdracht van de Associatie inzake de academisering: de OR zal vertegenwoordigers van de HS opnemen.

De VUB heeft naast de OR zijn eigen onderzoeksraad voor het onderzoek in associatieverband opgericht.

3. Wat betreft de globale opdrachten van de OR is er een grote gelijkens tussen de instellingen.
4. Voor de formulering van het lange termijn onderzoeksbeleid heeft de KU Leuven een “Raad voor het onderzoeksbeleid” opgericht, terwijl de andere instellingen deze taak hebben toevertrouwd aan de OR.
5. Ook al wordt beweerd dat het onderzoeksbeleid een bottom-up gebeuren is, gebaseerd op de “curiosity-driven” van de onderzoekers, toch kan de OR in alle instellingen door eigen accenten en prioriteiten te leggen indirect sturend functioneren.

UG en UA stellen dat via de OR wel degelijk een zekere sturing in het onderzoeksbeleid wordt ingevoerd.

De KU Leuven wil volgens het beleidsplan zelfs een vorm van centrale sturing invoeren (dit gebeurt o.m. door de extra financiering van de zgn. excellentiepolen die op internationaal niveau opereren).

6. De VUB heeft aan de OR nog twee bijkomende taken opgedragen n.l. de “wetenschapscommunicatie” en “de ontwikkelingssamenwerking”.

C. Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011 – Kwaliteitszorg (KZ)

	KU Leuven	VUB	UA
Principes KZ	Principes beschreven in doc. "zelfevaluatie O.beleid KUL (2004)" synthetisch (in bijlage opgenomen)	<p>Uitgangspunt en principes :</p> <p>Onderzoeksooutputprestaties v fund. Ond. Geëvalueerd</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klassieke evaluaties ex-ante (onderscheid zaai-, incubatie-, en excellentieniveau) - Wettelijke vijfjaarlijkse o.evaluatie v ZAP - Wettelijke 8-jaarlijkse o.evaluatie op niveau v o.groep of disciplines <p>Metaniveau: onderzoeksmanagement van de univ</p>	<p>Vaststellingen + principes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kwaliteitszorg (KZ) is een complex geheel - KZ is primaire taak v/d OR - Bij KZ moet men rek. houden met niveau v/d onderzoeksgroep <p>KZ is niet vrijblijvend: effecten v/d beoordeling moeten zichtbaar en voelbaar zijn</p>
Organisatie van de KZ	<ul style="list-style-type: none"> - Toekenningscriteria opgesteld <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kwaliteit v/h voorgestelde onderz. (innovatief karakter / haalbaarheid / vroegere prestaties / internat. Prominenten) ▪ Internat. Samenwerking + netwerking ▪ Interdisciplinariteit ▪ Eerdere prestaties (publicaties) ▪ Strateg.waarde (bij IDO): internat. + intern KUL - Procedures vr de aanvraag o.a. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Interne visitatie dor leden OR ▪ Schriftelijke beoordeling externe referees ▪ Schriftelijke beoordeling interne referees ▪ Bibliometrisch onderzoek - Evaluatie v/d besteding v/d financiering <ul style="list-style-type: none"> ▪ Eindverslag + tussentijdse verslagen <p>Plan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - KUL is ingedeeld in facult. (HW) en depart. (EW + BW) - Gevolg: sterke decentr. v/d KZ, zonder controle KZ te verminderen - KZ binnen faculteiten gebaseerd op parameters - Alle fac + dep.: hebben eigen o.plan + o.beleid in het groepsbestuur een verantwoordelijke voor KZ <p>BOF: krachtig instrument vr KZ (automatische Kwaliteitsbevordering)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Activiteitsgebonden financiering (GOA, OT, IDO) - Persoonsgebonden categoriën (postdoc's, doc-beurzen, BOF-ZAP) 	<ul style="list-style-type: none"> - Keuze v/d leden v/d OR: minimale eisen waaraan onderzoekscriteria moeten voldoen - Voorbereidende werking van de OR-adviescom. Op haar efficiëntie zal w getoetst - Ex-ante projectevaluaties dr adviessubcom. (reglem. Vd fac. Adviessubcom. Aangepast – responsabilisering verhogen - Geen thematische sturing bij het fundam. Onderzoek - Evaluatie vh o.proces en –resultaten op niveau vd o.groep (periodiek: 8j) - Tijdens volgende periode v beleidsplan: KZ-systeem verder uitbouwen met remediëringsinstrumenten naar o.groepen + centraal onderzoeksmanagement. - Volgens niveau (zaai enz) – GOA: peer review <ul style="list-style-type: none"> - Ex-ante en ex-post (REDNET-databank) verder uitgebouwd - Kritische bedenking: - Evaluatie druk te groot <ul style="list-style-type: none"> - Geen uniforme gehanteerde criteria bij beoordeling - Dus: - OR wil streven naar evaluatiecriteria per discipline om vglbaarheid vd o.evaluatie op elk niveau mogelijk te maken - Onderz. Naar rol v fac. Navorsingscom. (In kader v selectie + toekenning) - Intra-universitair monitoring tools dienen ontwikkeld (discussienota 30/1/06 naar vollediger en flexibeler systeem voor KZ) - Aanpak: - onderz nr effic. Organisatiestructuren <ul style="list-style-type: none"> - verhoging budget v middell. O.financiering (type GOA) - IOF-financ.: zoeken nr altern. Financ. In sector econ. - beleidsvoorbereidend onderzoek: acties 	<p>Hoe KZ organiseren?</p> <p>a) Interne KZ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Na te streven: hogere objectivering v/d toewijzingsprocedures vergen middelen - Verhoogde responsabilisering v/d leescom. (rangschikking) - Opname van externe leden nuttig - Active interactie tss OZR en grote onderzoeksgroepen - Uitvoering v projecten dienen door bevoegde leescommissie te worden opgevolgd - Beoordeling v/d evolutie v/d doctoraatsproefschriften <p>b) Externe KZ</p> <ul style="list-style-type: none"> - In het verleden bibliometrische studies en peer review - In 2006: disciplinewijze beoordeling (beperkt krediet voorzien) - Streven naar interuniversitair KZ - Tsstijds met andere belangstellende univ. disciplinewijze KZ uitvoeren (door externe peers) - Zelfstudie dossier op te stellen en door visitaties + interactieve contacten <p>c) Pilotstudie ivm instrument voor evaluatie</p>
KZ + Associatie	- Kwaliteitsonderzoek in de Ass. KUL		
Problemen		<ul style="list-style-type: none"> - De outputperformanties tov andere univ. - Boordtabel te ontwerpen om uniforme rapportering - Probleem: schoolgrootte v Vakgroepen=te kleine groepen dus kwetsbaarheid en gn effic. Pers.beleid mogelijk (bv sabbatical leave) 	Gemeenschappelijke KZ-systeem opzetten binnen de Associatie (Werkgroep KZ)

C. Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011 – Kwaliteitszorg (KZ)

	UG	UH
Principes KZ	OR streeft naar evenwicht tss Onderzoeksbeoordeling en Onderzoeksbeleid	Speerpuntenbeleid: a) Organisatie van interfacultaire departementen b) Oprichting + uitbouw van 8 onderzoeksinstituten (laten begeleiden door Wet. adviesraad voor uitkering van strategie van elk Instituut)
Organisatie van de KZ	<ul style="list-style-type: none"> – Wetenschappelijke evaluatiecommissie voor de evaluatie v/d onderzoeksvoorstellen (samengesteld volgens de 3 groepen: HW, EW en BW) – Exacte beoordeling obv criteria: (o.a. wet. output voorbij 5j) bibliometrische gegevens productiviteit v/d Onderzoeksgroep internationale uitstraling Octrooien Internationale prijzen Motivatie + aantrekken externe financiering Advies externe referees – Tussentijdse evaluatie v doctoraten – Ex post beoordeling – Eindverslagen analyse 	<ul style="list-style-type: none"> a) OR zal strategieplannen + implementatieplannen van de onderzoeksinstituten evalueren (onderzoekinst. Moeten elk wetenschappelijke adviesraad hebben) b) Aansluiten bij grote netwerken (VI + Internationale) c) Kleinere onderzoekseenheden: worden ook gesteund en beoordeeld door OR op kwaliteit (rekening houden met onderwijsbehoeften) d) Initiatieven i.v.m. doctoraten e) Gezamenlijke UM – AH onderzoeksprojecten f) Interne evaluatie onderzoek <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bibliometrische studies ▪ Jaarlijkse verslaggeving van de onderzoeksgroepen <p>Er werd nog geen intern. Peer-review georganiseerd: omwille van de kosten + schaal, doch alternatieve vorm wordt uitgewerkt</p> <p>h) nieuwe ZAP benoemingen moeten passen in onderzoeksstrategie van de onderwijsgroepen (selectie met externe leden; toets i.v.m. onderzoekssterkte van de kandidaten.</p>
KZ + Ass.		
Problemen		

C. Kwaliteitszorg in het Onderzoek

- 1) Alle Universiteiten achten de kwaliteitszorg inzake het Wetenschappelijk Onderzoek van vitaal belang voor een verhoging van de kwaliteit van het Onderzoek;
Deze kwaliteitszorg is een complex geheel dat samenhangt met de opdracht, organisatie en werking van de OR, het centrale orgaan van de kwaliteitsbewaking van het onderzoek.
- 2) Alle Universiteiten maken een onderscheid tussen de interne en externe kwaliteitsbewaking.
De UH heeft nog geen externe “peer review” georganiseerd over het gepresteerde onderzoek of van de resultaten.
- 3) De VUB somt de verschillende vormen van kwaliteitsbewaking op (zowel interne evaluatiebij de projectkeuze als de wettelijk opgelegde) en concludeert dat de evaluatiedruk al hoog is.
Bovendien zijn er geen uniform gehanteerde criteria bij de beoordeling, wat kan leiden tot uiteenlopende evaluaties van eenzelfde onderzoeksresultaat.
- 4) Wat betreft het kwaliteitsinstrument verwijzen alle Universiteiten naar het centrale adviesorgaan m.n. de OR, die als prioritaire taak heeft de kwaliteit bij de keuze van het onderzoek te bewaken, maar ook de uitvoering van resultaten op te volgen. Hierdoor groeit de automatische kwaliteitsbevordering.
De OR wordt bijgestaan door interne referees (KU Leuven), adviescommissies (VUB); leescommissies (UA), Wetenschappelijke evaluatiecommissies (UG), en een Wetenschappelijke adviesraad per onderzoeksinstituut (UH).

De KU Leuven bouwt bijkomend ook een sterke decentrale kwaliteitszorg op het niveau van de groepen uit (elke faculteit en departement moet eigen onderzoeksplan opstellen, dat wordt beoordeeld door het groepsbestuur; in het groepsbestuur is ook een ZAP opgenomen verantwoordelijk voor de kwaliteitscontrole).

De VUB wil de facultaire adviescommissies meer responsabiliseren, dit leidt eveneens tot een versterking van de decentrale kwaliteitszorg.

De UA wil de leescommissies ook meer responsabiliseren en wil dat deze commissies de uitvoering van het onderzoek ook opvolgen.

De UH stelt dat de OR de strategieplannen en de implementatieplannen van de onderzoeksinstituten moet evalueren.
- 5) Bij de toekenningscriteria (ex ante – evaluatie) wordt rekening gehouden met een reeks elementen zoals kwaliteit van het voorgestelde onderzoek (KU Leuven; VUB), eerdere prestaties of productiviteit van de onderzoeksgroep (KUL; UA; UG); Internationale samenwerking en netwerking (KU Leuven; UH; UG); bibliometrische resultaten (KU Leuven; VUB; UA; UG; UH).
- 6) De kwaliteit van het Onderzoek wordt ook mede bepaald door de kwaliteit van de leden van de OR. Daarom wil men ook garanties dat de kwaliteit van dit orgaan verzekerd blijft.

De leden moeten bewijzen hebben geleverd (bibliometrische gegevens) dat ze op vlak van onderzoek resultaten kunnen voorleggen; en liefst een multidisciplinaire expertise hebben (KU Leuven); ze moeten beantwoorden aan minimale eisen i.v.m. onderzoek (VUB); de samenstelling van de OR zal vanuit het oogpunt kwaliteitszorg opnieuw worden bekeken (UA); de OR moet interdisciplinair zijn samengesteld waardoor de kwaliteit beter wordt gegarandeerd (UG).

- 7) Ter verhoging van de kwaliteit worden de onderzoeksmiddelen toegekend volgens kwalitatieve niveaus van de onderzoeksgroepen.

VUB en UA: verwijzen naar 3 niveaus van onderzoekssubsidiëring n.l. het zaai-, het incubatie- en excellentieniveau.

KU Leuven: zonder te verwijzen naar deze drieledige subsidieniveaus, maakt de KUL in de praktijk ook een vergelijkbaar onderscheid tussen een startende onderzoeksgroep, een goed functionerende groep en een groep op excellentieniveau.

UG: streeft ook naar de Speerpuntvorming en interne competentiepolen.

UH: concentreert de middelen rond een 8-tal onderzoeksinstituten (speerpunt domeinen).

D. Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011 – Onderzoekers loopbaan (41)

	KU Leuven	VUB	UA
Vaststelling	afvalwedstrijd van doctorandus tot vaste aanstelling in de actuele carrière is een ZAP (weinig doorstroming) Doel: mobiliteitsmodel	grote behoefte aan postdoctoraal onderzoekskader (midden kader) <u>Dus</u> : OR steunt pleidooi van VRWB betreffende nood aan loopbaanperspectieven voor onderzoekers Hoe: kleine uitbreiding van vaste (ZAP) kaders met mandaten voor BOF-proffen en post-doc. kader	De goede vorser centraal. Beleid gericht op goede mogelijkheden tot de - Werving, vorming van onderzoekers - aanbieden van loopbaanplan
Aanwervingsbeleid	A. Doctorandi (blz 23-24) - Aanwerving op meer competitieve basis - Via graduate schools internationale advertenties - kanaal bv. Internationale masterprogramma's bilaterale akkoorden met buitenlandse Universiteiten - Niet alleen academische loopbanen, ook andere - doctoraten in samenwerking met industrie of organisaties B. Post-doctorale mandaten - Kunnen onderzoeksfinancieringen aanvragen - Loopbaan buiten univ. o.m. via defiscalisatie voordelen C. ZAP leden - Uitbreiding van tijdelijke docentmandaten - Startfinanciering via BOF - Invoering systeem van loopbaandifferentiatie	Verbetering van mobiliteit van onderzoekers - Internationale vacatures voor senior onderzoekers (internationale screening) - Terugkeer mandaten werken niet goed - OR zal (binnen financiële ruimte) kader uitbouwen a) Mobiliteit senior onderzoekers - Invoering mobiliteitsbonus bij aanstelling - Hervorming van ZAP (sabbatical 3m-1j) kan worden overwogen - Onderzoeken van mobiliteit tss Univ en bedrijven (bilateral residencies) b) Mobiliteit junior onderzoekers Creatie mobiliteitscultuur: reiskredieten (bij doctoraatsbegeleiding) c) Mobiliteit in Europese context ORZ onderschrijft aanbevelingen van Europese Com. 25/3/06 (R+D: 20.09.05)	- Aanwerving gericht op nieuwe stafleden met sterk onderzoeksprofiel UA moet "research univ." worden - Internationale recruitering - Inspelen op Odysseus-mandaten Concretisering van wervingsbeleid - Centraal bewaakte + gefin. Aanwerv.proc. (internat. Advertenties; extern lid v selectiecom.) - Aantrek. Startvw (competitieve verloning; ZAP BOF) - Aantrekkelijke werkmiddelen - Startkrediet
Doctorandi	A. Doctorandi Doel: doctoraatsefficiëntie verhogen - verplichte voortgangsrapportering - website voor doctorandi - exit-bevraging Vorming van de doctorandi - rapportering - centrale cursussen acad. Engels Internationale recruitering B. Post-doctorale onderzoekers League of European Research Univ. C. ZAP leden - betere sabbaticals	Doctoraatsproces en begeleiding - Centraal georganiseerde doctoraatsbegeleiding doch begeleiding à la carte - Aansluiting zoeken met "Ecoles doctorales" van de Waalse Gemeenschap - Valorisatie van doctoraatsdiploma's op arbeidsmarkt - Actieve begeleiding v/d doctorandus (begeleidingscom.)	- alle ZAP-leden moeten vergelijkbare onderwijsbelasting hebben - ZAP BOF: beperkt onderwijsopdracht - BOF middelen beschikbaar voor sabbatperiode - OR wil - Maximaal streven naar voltijdse kaderplaatsen - Mandaat assistenten: aanstellen in principe per 1/9 - Duidelijk omschrijven - Billijke taakverdeling binnen facult. (aandacht voor beginnende AAP en eindmandaat AAP) - Toewijzing mandaten via open externe vacature - Loopbaan - Vrije BOF-middelen vr beperkte pers.betoelaging - Defisc.middelen voor eenmalige opvangmandaten (1j) (opvangbeurzen) - Beperkte opvangkredieten a postdoct. Onderzoekers - ZAP-BOF-kader met reëel persp. Krijgen vr midden-kader vh onderzoek - Promotie - Belangrijke prioriteit is behalen van doctoraat - Vrouwelijke vorsers (cfr. genderbeleid)

D. Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011 – Onderzoekers loopbaan (42)

	UG	UH
Vaststelling	<p>Onderschrijft de 15 aanbevelingen van de Europese Commissie van 11/03/05 betreffende het Europees handvest voor onderzoekers en betreffende een gedragscode voor de Rekrutering van onderzoekers.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Goede vaststelling van de doctoraatsbegeleiding - voortgangsevaluatie van de doctoraatsvoorbereiding
Aanwervingsbeleid		<ul style="list-style-type: none"> - maximaliseren van de kandidaatstelling voor externe gefinancierde doctoraatsbeurzen (IWT en FWO)
doctorandi		<ul style="list-style-type: none"> - ZAP benoemingen moeten passen in de onderzoeksstrategie van de UNIV. en van de onderzoekersgroep, maar de capaciteit ook versterken + optillen - Bij de benoeming van BOF-ZAP: evaluatie door OR

D. Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011: Onderzoekersloopbaan

1. Daar het niveau, de kwaliteit en het wetenschappelijk potentieel van een instelling in grote mate gedetermineerd worden door de kwaliteit van de onderzoekers, hechten alle Universiteiten in hun onderzoeksbeleidsplan veel belang aan de aanwervingprocedures, de carrière en de organisatie van de universitaire inzet van de onderzoekers.
2. In de onderzoeksplannen vertrekken alle instellingen vanuit een dubbele vaststelling. Vooreerst wordt geconstateerd dat de huidige carrière van de onderzoekers een soort afvalwedstrijd is waarbij slechts een heel beperkt aantal jonge onderzoekers een volledige academische loopbaan kan realiseren waardoor er niet alleen ernstige frustraties blijven zeker indien ook nog bijkomend wordt vastgesteld dat ook de uitbouw van een loopbaan buiten de Universiteit niet altijd vlot verloopt (KU Leuven). Verder wordt er vastgesteld dat tengevolge het te beperkte vaste academisch kader (ZAP) en dank zij de verruimde onderzoeksmiddelen en het hoge aantal jonge onderzoekers de druk op het vast ZAP-kader de laatste jaren sterk is verhoogd.

Door deze laatste evolutie is er een grote behoefte aan een postdoctoraal onderzoekskader (VUB).

3. De KU Leuven, de VUB, de UA en de UG pleiten daarom voor het bieden van loopbaanperspectieven aan jonge onderzoekers (mobiliteitsmodel). Hierbij wordt ook verwezen naar het advies van de VRWB betreffende de loopbaanperspectieven van onderzoekers.
4. Wat betreft de aanwerving van doctorandi willen alle instellingen de wervingsprocedure “internationaliseren” en meer de (internationale) competitie effectief organiseren (internationale vacatures en internationale screening). Hierbij dient aangestipt dat de KU Leuven, de UA bij de internationale rekrutering geen onderscheid maken tussen de onderzoekers, terwijl de VUB en UH ook verwijzen naar deze procedurevorm voor de senior onderzoekers.

Tevens legt men de klemtoon bij de selectie op het sterke onderzoeksprofiel van de doctorandus of de ZAP-kandidaat (UH en UA).

5. Bij de aanwerving wil men ook concurrentiële technieken toepassen (competitieve verloning: de UA en de KU Leuven) of onmiddellijke loopbaan perspectieven (mobiliteitsbonus, VUB) en startkredieten (KU Leuven en UA).
6. Alle instellingen willen de academische loopbaan “flexibiliseren”, maar gelijktijdig de loopbaan zelf meer “internationaliseren” door o.m. de internationale netwerking van het ZAP te bevorderen, door de herbronningkansen te verhogen via een verbeterd systeem van “Sabbatical Leaves” (VUB, UA, KU Leuven).
7. Om het onderzoekspotentieel en –inzet van de academici te verhogen mogen de ZAP-ers niet worden overbelast met onderwijsopdrachten. Dit geldt zeker voor de BOF-ZAP (AU, KU Leuven); de VUB wil daarom ook het vaste ZAP-kader versterken met mandaten van BOF-proffen en post-doc kader.

8. Ook de loopbaan-differentiatie die de KU Leuven wil organiseren past in deze optie waarbij de ZAP-leden tijdens hun academische carrière periodes van intens onderzoek kunnen afwisselen met periodes die grotere onderwijsopdrachten bevatten (b.v. meer onderwijsopdrachten tijdens de laatste loopbaanfase). Verder wil de KU Leuven ook de tijdelijke docent-mandaten uitbreiden die zowel de onderzoekscapaciteiten als de onderwijsopdrachten meer moeten harmoniseren.
9. Daar het behalen van een doctoraat voor de vaststelling van globale financiering van de Universiteiten en het onderzoeksbudget wensen alle instellingen de doctoraatsopleiding te optimaliseren.

De VUB kiest voor een centraal georganiseerde doctoraatsbegeleiding “à la carte”; d.w.z. centraal georganiseerd maar toch geïndividualiseerd naar de onderzoekers. Tevens wil de VUB aansluiting zoeken met de “Ecoles doctorales” van de Waalse Gemeenschap.

Ook de KU Leuven en UA opteren voor een verhoging van de doctoraatsefficiëntie: de KU Leuven verplicht de voortgangsrapportering en een “exit-bevraging”, ze heeft een speciale website voor doctorandi uitgewerkt en organiseert centrale cursussen academisch engels.

De UA introduceerde de actieve begeleiding van doctoraten met een begeleidingscommissie.

10. Ook voor de post-doctorale mandaten willen de instellingen extra inspanningen doen om de loopbaan van academici aantrekkelijk te houden, het onderzoek te stimuleren of de mobiliteit naar een andere carrièreperiode te vergemakkelijken.
Zo kunnen de post-doctorandi aan de KU Leuven zelf onderzoekfinanciering aanvragen en kunnen defiscalisatiemiddelen worden aangewend om een loopbaan buiten de Universiteit mogelijk te maken.

Zowel de VUB als de KU Leuven willen de mobiliteit tussen Universiteiten en bedrijven beter structureren en activeren.

De UA wil voor post-doctorale onderzoekers ook beperkte opvangkredieten reserveren.

E. Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011: Universiteiten en het Industrieel Onderzoeksfonds

	KU Leuven	VUB	UA
Doel	<p>- Doel: industrieel valorisatieonderzoek via mandaten + projecten die kunnen met IOF-middelen gefinancierd worden</p> <p>IOF = instrument om HS + Univ. in het kader van de Ass. samen strategisch basisonderzoek en technologische innovatie</p> <p>- Criteria – fondsenverdeling</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. valorisatiegericht onderzoek (IWT, EU-projecten ...) 2. valorisatieresultaten (octrooien; spin-offs); industriële inkomsten 3. Wet. output (doctoraten, publicaties) (kijken naar eerdere onderzoeksfinanciering) 	<p>Centraal = zwaartepunt + programmafinanciering</p> <p>In 2005: 3 zwaartepunten erkend</p>	
Instrumenten	<p>- Er werd een IOF-raad opgericht (met externe leden uit industriële middens)</p> <p>- 21 leden, waarvan 5 leden uit de industriële middens en 1 vertegenwoordiger uit HS van de Ass.</p>	<p>Raad voor strategisch basisonderzoek: adviesorganen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eventueel bijsturing van de selectieprocedure - Opvolging van de output-parameters 	<p>Beheer IOF-middelen: Door de Raad voor het IOF- + RIOFI</p> <p>Deze Raad is een adviesorgaan voor industrieel gerichte projecten.</p>
Concrete implementatie (besteding)	<ol style="list-style-type: none"> 1. mandaten: postdoc. Onderzoekers <ul style="list-style-type: none"> - hun toekomst ligt bij de industrie – ze hebben een brugfunctie tussen Univ. – industrie - contracten van onbepaalde duur - ze hebben geen onderwijsopdracht en worden niet ingeschakeld in ander onderzoek 2. kleine projecten: zijn een hefboom tot valorisatie 3. grote projecten creëren een platform voor valorisatie 	<p>Strategie voor zwaartepuntvorming</p>	<ul style="list-style-type: none"> - inzet van vaste postdoctorale mandaathouders - bench fees - financiering projecten op vlak van strategisch basisonderzoek - stelt vast dat slechts een beperkt aantal onderzoekers structurele contacten heeft met het bedrijfsleven; - de Univ. expertise is nog te weinig bekend; - er is nog te weinig onderzoek aan de Univ. dat is gefinancierd vanuit de industrie.

E. Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011: Universiteiten en het Industrieel Onderzoeksfonds

	UG	UH
Doel	<p>1. Omschrijving van IOF:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instrument tussen strategisch basisonderzoek + technol. Innovatie - sluit aan bij valorisatiebeleid en de interfacewerking - moet leiden tot overdracht van kennis aan bedrijfsleven, overheid, non-profit en spin-off-bedrijven <p>2. Het plan formuleert 7 doelstellingen o.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> - samenwerking tussen univ. Groepen + bedrijven - creatie strategisch commerciële octrooiportefeuille - bevordering multidisciplinaire samenwerking - intersectionele mobiliteit bedrijf – univ. - professional van andere groepen i.v.m. technologietransfer <p>opmerking: IOF Raad: adviserend</p>	<p>Vaststelling: de omzetting van kennis in nieuwe producten + diensten is te laag i.v.m. andere Universiteiten daarom dienen acties ondernomen om een sterkere band tussen onderzoek en industriële toepassingen te realiseren.</p>
Instrumenten	<p>De oprichting IOF-Raad Het is een adviserend en beslissingsvoorbereidend orgaan dat de opbouw van een portefeuille van potentieel toepassingsgerichte kennis met economische finaliteit mogelijk maakt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - de IOF-Raad werd opgericht en kreeg geëigende opdrachten. - het IOF-reglement werd goedgekeurd. - Versterking van de interfacedienst (door inzet middelen uit Limburgplan + IWT) - De interface verder uitbouwen in associatieverband (KHLIM wordt ook uitgenodigd)
Concrete implementatie	<p>Acties vanuit het IOF:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Financiering langdurige incubatieprojecten - Kortlopende incubatieprojecten - Mandaten voor business developers - IP coördinatoren technologie – developers 	

E. Het Industrieel Onderzoeksfonds (IOF)

1. Het Industrieel Onderzoeksfonds (IOF) is een recent overheidsinitiatief (BVR 2 december 2004) waardoor de Universiteiten extra en specifieke middelen kregen om het onderzoek met economische finaliteit te stimuleren en te activeren.
2. In het BVR wordt aangegeven hoe de IOF-middelen dienen ingezet: ten minste 30% moet worden besteed aan projectmiddelen (onder de vorm van werkingsmiddelen en onderzoeksprojecten) en tenminste 50% van de projectmiddelen moeten ingezet worden in projecten met een minimale looptijd van 4 jaar en minimale omvang van 150.000 euro per jaar.
De kleine IOF-projecten met een duur van 1 (max. 2j) en een totaal budget van 150.000 tot 300.000 euro.
Het Besluit stelt ook dat tenminste 60% van de middelen moeten besteed worden aan mandaten van onbepaalde duur bestemd voor post-doctorale onderzoekers.
Deze in het Besluit opgelegde rudimentaire verdeling van middelen worden in de plannen in algemene termen hernomen, zouden echter hieraan concrete operationele doelstellingen te verbinden.
3. In de onderscheiden onderzoeksbeleidsplannen worden hoofdzakelijk de doelstellingen van het IOF opgegeven (UG en VUB) die in feite zijn terug te vinden in de toelichtingsnota van de Vlaamse Regering.
De KU Leuven vermeldt naast deze objectieven ook de criteria waarop de interne verdeling van deze middelen in de toekomst zal worden beslist. Deze verdelingscriteria hangen nauw samen met de reeds aanwezige capaciteiten van onderzoeksgroepen of met de reeds gepresteerde en erkende resultaten
4. Over de effectieve besteding van de IOF-middelen wordt in de onderzoeksplannen in vage of algemene bewoordingen gehandeld: de middelen zullen gebruikt worden in het kader van de strategie voor zwaartepuntvorming (VUB) en voor kleine projecten die als een hefboom tot valorisatie kunnen fungeren en grote projecten die een platform zijn voor valorisatie (KU Leuven).
De UG zal het IOF aanwenden voor de financiering van kort- en langlopende incubatieprojecten en voor mandaten van business-developers, IP coördinatoren of technologie-developers.
5. Zoals voorgeschreven in het BVR werd aan alle Universiteiten (behalve de UH) een IOF-Raad opgericht.
Aan de UG worden in deze Raad ook leden van de OR opgenomen om de harmonische link tussen de twee types van onderzoek te verzekeren en de coherentie in het globale onderzoeksbeleid te behouden.

F. Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011: Valorisering Onderzoeksresultaten

Principes	KU Leuven	VUB	UA
Doelstellingen	3 activiteitspolen - contractonderzoek - bescherming Intellectuele eigendommen - spin-off bedrijven		- Bevorderen van ondernemerschap en innovatie - Bevorderen van valorisatie van onderzoek - oprichting spinoff-bedrijven
Organen	- K.U. Leuven R&D : interface - Beheerscomité R&D; waarvan VZ is - onderzoekscoördinator	Interface cel VZ: Vice-Rector Onderzoek - TTI: Interface-cel;	- interfacecel - AIC nv - UBCA vzw
Juridische basis	Reglement	Reglement Valorisatie	- reglement vermogensrechten
Middelen	- Gemma Frisiusfonds - Octrooifonds	Starterfonds BI/ ³ Fund	- AIC nv - organisatie van innovatienetwerken - Universitair Bedrijven Centrum Antwerpen
Concrete acties	1. samen met DOC zal LRD, matchmaker zijn voor interdisciplinaire initiatieven (pro-actief); 2. stimulering van Humae Wetenschappen in contract Ond. + creatie spin-offs 3. Transparante raam/ beheersovereenkomsten en clustervorming (IMEC - VIB); 4. Uitbouw Wetenschapspark Arenberg + N.V. Bio-incubator (inbreng KUL 500.000 euro) 5. uitbouw dienstverlening binnen Ass. 6. ondersteuning valorisatie output in het kader van IOF	- NV ICAB - versterking administratieve ondersteuning (juridisch); - CROSSTALKS; - uitbouw wetenschappelijk netwerk; - samenwerking HS kader Ass.	- oprichting Huis voor Innovatie - informatieve acties naar vorsers i.v.m. ondernemen - opleiding vorsers i.v.m. ondernemen - oprichting van admini.strat.eenheid voor contractbeheer - de BRIN-projecten - oprichting van het Wetenschapspark - uitbouw netwerk technologische adviseurs - huisvesting en begeleiden van innoverende bedrijven - de Kennis-LINK
Internationale valorisatie-initiatieven	- Protors Europe (thematisch Netwerk) - Global Start (Europees project) - ELAT (Eindhoven Leuven Aken Triangle)		
Spin-off	58 bedrijven	21 bedrijven	

F. Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011: Valorisering Onderzoeksresultaten

Principes	UG (1)	UH
Doelstellingen	Valorisatie via vermarkting van octrooien en oprichting van Spin-offs.	
Organen	Afdeling Technologietransfer	Interfacedienst (ook voor HS en KHLIM)
Juridische basis	- Reglement i.v.m. octrooien dienstverlening ... (8/11/2004) - Reglement Technologie Transfer 30/3/2005	Akkoord UH en HS
Middelen	Octrooiportefeuille (163 actieve octrooifamilies) NV. Baekelant Fonds I en II	Financiële middelen uit Limburgplan
Concrete acties	- Wetenschapspark - Greenbridge - Ardoijen - Innovatie- en incubatiecenter UG - Greenbridge incubator - Ghent Vio-energy Valley - Food 2 Know - Axelot (regeneratieve geneeskunde) - samenwerking HS kader Ass.	Wetenschapspark
Internationale valorisatie-initiatieven	(⁵)	
Spin-off	35 Spin-off UG participeert in 11 bedrijven	Geen gegevens

⁵ In het plan wordt de valorisatie praktisch niet behandeld. We hebben dan de informatie uit het jaarverslag 2005.

F. Valorisering van de onderzoeksresultaten

1. Vier van de 5 universiteiten wijden in hun beleidsplan aandacht aan de derde opdracht van de universiteit m.n. de wetenschappelijke dienstverlening die o.m. kan vertaald worden in de valorisering van de onderzoeksresultaten.
 - De UA kondigt aan dat ze in bijkomende nota's het probleem van de valorisatie van het onderzoek zal behandelen: in het meerjarigplan wordt dit aspect dus niet behandeld.
 - Ook de UG behandelt dit probleem in het onderzoeksplan slechts summier: daarom hebben we een aantal gegevens uit het verslag 2005 van de UG weerhouden, om van drie instellingen toch de meest opvallende en vergelijkbare gegevens in het overzicht te kunnen opnemen.

2. De UA en UH stellen dat ze op het vlak van de relaties met het bedrijfsleven (en dus ook op het domein van de valorisatie van het Wetenschappelijk Onderzoek) problemen ervaren. Zo stelt de UA dat "de UA ook in staat moet zijn om meer industriële onderzoeksfinanciering aan te trekken. Slechts een beperkt aantal onderzoekers onderhoudt immers structurele contacten met het bedrijfsleven en de universiteit en haar beschikbare expertise is nog onvoldoende bekend. De bestaande onderzoekssamenwerking met het bedrijfsleven is dan nog vaak te zwak gefinancierd". In het kader van de versterking van de interfacedienst en van acties naar het bedrijfsleven stelt de UH "hoewel de U Hasselt sterk presteert op het vlak van het toegepast onderzoek en in vergelijking met andere Vlaamse Universiteiten vrij goed op het vlak van spin-off creatie, blijft toch het feit dat het niveau van omzetting van kennis naar concrete nieuwe producten en diensten, en nieuwe bedrijven, in absolute termen te laag is vergeleken met andere (buitenlandse) universiteiten".

3. De KU Leuven, UG, VUB en UA hebben een omstandige juridische basis voor hun valorisatiebeleid uitgewerkt in eigen interne reglementen waarin de decretale kaderbepalingen werden verfijnd en geconcretiseerd. (zie ook de vergelijkende synoptische tabel over de reglementen inzake de valorisatie van de onderzoeksresultaten aan de Vlaamse Universiteiten (dd. 4/10/2005).

4. De KU Leuven, VUB en UG hebben een eigen interfacedienst n.l. LRD, de TTI en de Interfaceafdeling, die de drie activiteitspolen van de onderzoeksvalorisering verzorgen m.n. het contractonderzoek, de bescherming en exploitatie van de intellectuele eigendom en de spin-off creatie.

Deze diensten hebben een relatieve autonomie in hun werking die aan de KU Leuven het sterkst is uitgebouwd met een afzonderlijk Bestuurscomité, voorgezeten door de onderzoekscoördinator maar ook met een eigen (self-supporting) budgetten en eigen administratie. Aan de VUB wordt de interfacecel geleid door de Vice-Rector Onderzoek.

5. Alle Universiteiten stellen hun interfacediensten open en beschikbaar voor de Associatie en de aangesloten HS. Dit beleid resulteert in de aanwerving van personeel dat de opdracht krijgt op dit vlak de samenwerking met de HS te organiseren.

6. Door 4 van de 5 Universiteiten (KU Leuven, VUB, UG en AU) werden wetenschapsparken ingericht; 3 instellingen (KU Leuven, VUB en UG) richtten een incubatiecentrum op.
7. De KU Leuven, UG en de VUB hebben een eigen fonds opgericht samen met privé-banken om de oprichting van spin-offs te stimuleren: het betreft hier het Gema Frisius Fonds I en II het Baekelant Fonds I en II en het BI³fonds (6 mio euro).

De inbreng van de Universiteiten zijn respectievelijk 250.000 euro.

De financiering van de startende bedrijven met steun van UH verloopt met middelen van het Limburgplan (LRM), waardoor de UH geen eigen risicofonds moet oprichten.

8. Het octrooi beleid is voor alle instellingen een belangrijk onderdeel van het valorisatiebeleid; via de opbouw van een octrooiportefeuille willen de instellingen zich nieuwe inkomsten verzekeren.

Om het octrooi beleid ook financieel te kunnen ondersteunen werd aan de KU Leuven een octrooifonds opgericht. In de periode 1999-2003 werden door de Vlaamse Universiteiten 336 octrooiaanvragen ingediend en 140 octrooien toegekend.

De KU Leuven beschikt over: - 234 octrooifamilies en 88 gelicentieerde octrooifamilies;
- 17 licenties i.v.m. biologische materialen
- 48 licenties op software.

9. Door de KU Leuven, UG en VUB werden tot op heden 123 spin-off bedrijven opgericht (⁶).
- Van de 67 bedrijven met steun van LRD sinds 1979 opgericht zijn er in 2005 nog 58 actief waarvan de KU Leuven eind 2005 nog in 42 spin-offs participeerde voor een totaal kapitaal van 7,6 miljoen euro.
 - Aan de UG werden 35 spin-off bedrijven opgericht; de UG participeerde in 2005 nog in 11 bedrijven.
 - Het BI³ Fund nam participatie in een 4-tal VUB spin-offs, maar het totaal aantal spin-off bedrijven die in het verleden met indirecte VUB-ondersteuning werden opgericht bedraagt in totaal 21.

⁶ Over de UA en UH spin-off bedrijven beschikken we over geen gegevens.

G. Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011: Onderzoek Univ – Associatie

	KU Leuven	VUB	UA
Uitgangspunten en Doelstellingen	Uitgangspunt: - Complementariteit van het onderzoek univ. + HS (gaande van fundamenteel tot toegepast, ontwikkeling + implementatieonderzoek) - HS hebben reeds lang een samenwerking met KMO's Hoe? - KUL coördineert het onderzoek - KUL verantwoordelijk academisering (opleidingsspecifieke aanpak)	Toenemend belang van de Ass :voor de uitbouw samenwerking met HS (VI. Overheid legt samenwerking op voor gezamenlijk valorisatiebeleid) Samen opdrachten maken voor kennistransfer in Brussels Gewest; daarom is betere samenwerking EhB + VUB aangewezen	Doelstelling: Univ. Is motor van de associatie AUHA: bundeling van krachten onderzoekspotentieel maximaal ontwikkelen Wil performant + toekomstgericht kenniscentrum worden Wil bijdragen tot proces van academisering Wil verhoging van promoties van AAP in HS + gemeenschappelijke producties van publicaties (complementariteit)
Juridische basis	a) onderzoeks- en samenwerkingsreglement werd goedgekeurd (in voege 1/1/06) b) goedgekeurd actieplan	- Reglementen opgesteld i.v.m. samenwerking op vlak van kwaliteitsbewaking + valorisatie - Initiatieven voor uitbouw + reglementering zijn genomen nu nog uitwerken + implementeren	
Structurele aanpassing en organisatie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Associatierraad voor onderzoek (leden van univ. + HS) opdracht: organisatie van onderzoeksbeleid in ass.kader 2. Raad wordt bijgestaan door opvolgingscommissie (alle instellingen) 3. drie waarnemende leden van HS in de OR van de KUL 4. in DOC van de KUL : 1 medewerker voor onderzoek in HS 5. bij LRD: 2 medewerkers: ondersteuning bij onderzoek in HS 6. werkgroep projectmatig wet. onderzoek (1 cyclus opleiding HS) 7. Oprichting Ass. Facult. en Geïnteg. Fac. 	Beleidsorgaan voor onderzoeksbeleid op associatieniveau (BUAB) aangepaste interfacewerking bijkomend (noodzaak van bijkomende overheidssteun voor menskracht)	<ol style="list-style-type: none"> 1. UA OR eventueel omvormen en/of uitbreiden (wederzijdse vertegenwoordiging) 2. uitbreiding van toegang tot BOF projecten voor HS 3. belang voor gemeenschappelijke kwaliteitszorgsysteem in de Ass (reeds (eenmalig) krediet in 2006) 4. Oprichting Ass. Fac.
Kwaliteitsborging	<ol style="list-style-type: none"> a) Hogeschooldocenten met doctoraat kunnen promotor en copromotor zijn b) statuut geaffilieerd onderzoeker wordt uitgewerkt c) oprichting van onderzoekspolen 		zal initiatieven nemen om actieve participatie van vorsers van de HS in univ projecten te bevorderen (samen met Ass + Werkgroep Acad.)
Nieuw initiatief	oprichting instituut voor onderzoek in de kunsten (IVOK) (academisering in de kunsten via samenwerking van onderzoek KUL en HS)	Bijzondere aandacht voor doctoraat in de kunst + academisch kunstonderwijs	Toekomstige samenwerking met ITG, VITO, SCK en Kon. Maatsch. voor Dierkunde
Specifieke problemen		Problemen: Schaalproblemen (te kleine onderzoeksgroepen Initiatief nemen om structurele uitwegen te zoeken voor schaalproblemen	

G. Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011: Onderzoek Univ – Associatie

	UG	UH
Uitgangspunten en doelstellingen	OR moedigt samenwerking univ. Onderzoekers + HS onderzoekers aan (onderzoeksnetwerken)	Uitgangspunt: 1. UH enige Vl. Univ. die eigen middelen investeerde voor academisering. Doel: integratie van ac. Staf van de HS in onderzoeksgroepen UH 2. .Univ verantwoordelijk voor onderzoeksbeleid en kwaliteit van onderzoeksoutput 3. Onderzoek zal wederzijds voor univ. + HS nuttig zijn (fundam. + toegepast)
Juridische basis		
Structurele aanpassing en organisatie	OR van de univ.: coördinerende + aansturende rol in het kader van het onderzoek van de Associatie	1. oprichting Ass. Faculteiten (motor Acad.) 2. OR moet onderzoek organiseren in Ass. facult. 3. OR moet initiatief nemen voor evaluatie van de Academisering + instrumentarium formuleren 4. De OR samenstelling werd aangepast rekeninghoudend met de Associatie UH.
Kwaliteitsborging	OR bewaakt de kwaliteit van het Wet. Onderzoek ook in het kader van de Associatie	1. bij aanwerving kijken naar onderzoekscompetenties 2. in dienst zijnde personeel HS: betrekken bij onderzoek 3. Acad. Gebeurt via academisering van de stafleden HS (onderzoek moet deel van opdracht worden, dus tijdsbesteding herbekijken)
Nieuw initiatief	Geen verwijzing	
Specifieke problemen		

G. Universitair Onderzoek en de Associaties

- 1) Alle Universiteiten verwijzen naar de opdracht van de Universiteit die in het kader van de respectievelijke associaties de leiding moet nemen van het “academiseringsproces” en de organisatie van het onderzoek in de HS.
De Universiteit moet immers de motor zijn van het onderzoek in de Associaties (coördinatie en aansturende rol).
- 2) Toch formuleert geen enkele instelling strategische of operationele doelstellingen voor de aanpak van het onderzoek op Associatieniveau.
- 3) De KU Leuven, UA en UH verwijzen naar de complementariteit van het (fundamenteel) onderzoek aan de Universiteiten en het (toegepast) aan de HS, of het projectmatig onderzoek of het ontwikkelingswerk; hierdoor zouden synergiën kunnen ontstaan die het wetenschappelijk onderzoek in zowel in universiteiten als in hogescholen op een hoger niveau kunnen tillen.
- 4) De KU Leuven heeft de samenstelling van de OR reeds aangepast aan de nieuwe Associatiestructuur door vertegenwoordigers van de HS in de OR op te nemen; de UA heeft de intentie dit te doen.
- 5) KU Leuven, UA en UH hebben reeds ”Associatiefaculteiten” opgericht om de Academisering en het bijhorend onderzoek in de HS te stimuleren.
- 6) De KU Leuven en VUB hebben een Beleidsraad (Raad voor Onderzoek) op Associatieniveau opgericht, paritair samengesteld uit vertegenwoordigers van de HS en de Universiteit om het onderzoeksbeleid op Associatieniveau te coördineren. De raad wordt bijgestaan door een opvolgingscommissie waarin alle HS-instellingen zijn vertegenwoordigd.
- 7) De KU Leuven heeft in de onderscheiden administratieve diensten (DOC en LRD) personeel aangeworven die het onderzoek in de HS, in het kader van de Associatie, moeten opvolgen.
- 8) Alle Universiteiten wijzen naar de Universitaire opdracht i.v.m. de kwaliteitsbewaking of de kwaliteitsborging in het kader van de Associatie. Het Centrale orgaan voor de bewaking van de kwaliteit is de OR van de Universiteit.

De UA heeft in het budget 2006 hiervoor reeds een bedrag voorzien. Er worden echter geen strategie noch concrete actielijnen aangegeven om deze kwaliteitsborging te verzekeren.
- 9) De KU Leuven en VUB verwijzen naar het probleem van de doctoraten in de kunstopleiding.
De KU Leuven heeft daarom een “Instituut voor het Onderzoek in de Kunsten” opgericht.
- 10) De KU Leuven heeft een speciale werkgroep opgericht om het onderzoek in de 1-cyclus opleidingen te begeleiden, te coördineren.

- 11) De VUB verwijst naar de valorisering van de onderzoeksresultaten op Associatieniveau door een aanpassing van de werking van de interfacedienst.
 - 12) De UA breidt de samenwerking met derde organismen uit naar Antwerpse onderzoeksinstituten m.n. het Instituut Tropische Geneeskunde, het VITO, SCK en de Koninklijke maatschappij voor Dierkunde.
 - 13) De VUB wijst op de problemen van de te beperkte schaalgrootte van de Associatie en op de noodzaak deze structurele problemen aan te pakken. Hierbij wordt verwezen naar de noodzakelijke ondersteuning van de overheid om die structurele beperkingen te kunnen aanpakken. (met steun van de Overheid).
-

H. Onderzoeksbeleidsplan 2006-2011: Genderproblematiek

	KU Leuven	VUB	UA	UG	UH
Uitgangspunt en Principes	Verwijst naar het integrale beleidsplan (02/2006) vd Research Adviseur vr Gelijke Kansen en diversiteitsbeleid waarin het genderbeleid is opgenomen	Onderschrijft "de Europese charter voor onderzoekers en de gedragscode voor de aanwerving van onderzoekers" van de Europese Commissie (25/3/2005)	1. OR: is bewust van maatschappelijke probleem van gebrek aan doorstroming van vrouwelijke vorsers 2. OR is zich nochtans bewust dat het aandeel van doctoranda in UA is gunstig tov VI. Gemiddelde	OR steunt het genderbeleid, ontwikkeld binnen U.G, gebaseerd op de principes van de aanbevelingen van de Europese commissie dd. 13/3/2005 OR zal in zijn werking rekening houden met relevante aanbevelingen die werden opgesteld.	Geen verwijzing naar genderproblematiek.
Uitvoering	Elementen voor een gepast beleid: <ul style="list-style-type: none"> - Werk afstemmen op persoonlijke noden en gezinsnoden - Bij benoemingen, bevorderingen en toekenningen van onderzoeksmandaten wordt rekening gehouden met loopbaanonderbrekingen ongeacht de reden (zwangerschap, ouderschapsverlof, deeltijdswerk, ...) - Mentor-netwerk en programma's gericht op vrouwelijke onderzoekers. 	Geen concrete of specifieke maatregelen	OZR beleid: <ul style="list-style-type: none"> - Geen voorschriften uitvaardigen of voorwaarden die nadelig zijn voor vrouw. Vorsers - Doet oproep om bij bepalen v kalenders + agenda's die rek.houden met gezinslast - Laat zich adviseren vr steunpunt Gelijke Kansen beleid + stuurgroep Gelijke Kansen v/d Raad Wet.+ Maatsch. Dienstverlening - Wil ook aandacht vr andere minderheids of achtergestelde groepen 		

H. Algemene commentaar bij de tabel Genderbeleid

1. De instellingen verwijzen in eerder vage termen naar de algemene doelstellingen zoals het verhogen van het aantal vrouwelijke onderzoekers, doch er worden geen operationele doelstellingen geformuleerd. Men blijft eerder vaag terzake.
2. de UG en VUB beperken zich tot de verwijzing naar het Europese charter voor onderzoekers en de gedragscode voor de aanwerving van onderzoekers van de Europese Commissie (dd. 25/3/2005); doch het genderprobleem vormt in dit charter slechts een klein onderdeel.
3. De KU Leuven en UG verwijzen naar het globale genderbeleid dat in de respectievelijke instellingen is ontwikkeld, zonder dit beleid te omschrijven of verder te concretiseren.
4. Enkel de KU Leuven en UA vermelden slechts enkele nog vaag geformuleerde maatregelen die de mogelijkheden van vrouwen in het onderzoek moeten verruimen. Hierbij wordt hoofdzakelijk een aantal maatregelen die een beter evenwicht tussen het gezinsleven en de inzet voor het Wetenschappelijk onderzoek moeten realiseren. De KU Leuven stelt dat zij bij bevorderingen en benoemingen een zekere “positieve discriminatie” zal in acht nemen.
5. De UA stelt wel dat het aandeel in de doctoranda gunstig is t.o.v. het Vlaamse gemiddelde.

Conclusie

Alhoewel de Universiteiten het genderprobleem in het kader van het Universitair Onderzoek erkennen en onderkennen toch blijven ze vaag om in het kader van een meerjarenplan duidelijke doelstellingen te formuleren. Evenmin wordt er een concreet actieplan ontwikkeld om binnen het meerjarenplan op een systematische wijze de status quo te verbeteren. Wellicht zullen specifieke subsidiëringsvoorwaarden de instellingen sterker bewegen het genderprobleem in versneld tempo en concreet aan te pakken.

DEEL III. Punctuele vaststellingen op basis van de analyses van de onderzoeksbeleidsplannen, met reплик vanwege de verschillende universiteiten.

a) Werkwijze

In dit deel van het rapport worden een reeks vaststellen geformuleerd op basis van de hierboven beschreven analyse van de onderscheiden onderzoeksbeleidsplannen. Op een aantal vaststellen hebben de verschillende universiteiten kunnen reageren en repliceren. Daar deze reacties een constructieve bijdrage betekenen aan de beschrijving en formulering van de onderzoeksproblematiek die de universiteiten in hun dagelijks beheer van het onderzoek ervaren, is het nuttig, zinvol en belangrijk dat deze reacties ook integraal in het document worden opgenomen. Daarom wordt telkens na de “vaststellingen” ook de hierop betrekking hebbende tekst van de commentaar van de universiteiten zo volledig mogelijk weergegeven.

b) Enkele algemene beschouwingen en suggesties van de universiteiten

- Hoewel zij de toon van het rapport als eerder streng ervaart, apprecieert de VUB de ten eerste de opening die door dit document gemaakt werd tot het voren van een dialoog die moet leiden tot verbetering van het onderzoeksproces. Zij meent evenwel dat het bepalen van de inhoud van dit proces tot de beleidsprerogatieven van de academische overheid moet blijven behoren en voldoende universiteitseigen accenten moet toelaten.
- De onderzoeksverantwoordelijken van de UA zijn ervan overtuigd dat door het onderzoeksbeleid door de jaren reeds een graad van optimalisatie heeft bereikt die de vergelijking met buitenlandse universiteiten kan doorstaan. Zij vragen naan de overheid om de onderzoeksperformantie van de Vlaamse universiteiten in verhouding tot de financiering te benchmarken aan andere universiteiten in Europa. Bovendien moeten de Vlaamse universiteiten, volgens de UA, in vergelijking met topuniversiteiten in de VS werken met andere randvoorwaarden (vrije toegang van studenten, beperking van inschrijvingsgelden). Een kanaal waarlangs onderzoeksverantwoordelijken met de overheid interactief kunnen communiceren om hun ervaringen te ventileren en concrete suggesties te doen naar het beleid is volgens de UA noodzakelijk.
- Volgens de KULeuven is de verantwoordingsplicht een ernstige zaak en voldoende belangrijk om er gevolg aan te geven, inbegrepen het opstellen van een degelijk beleidsplan. Daarvan onderscheiden is, volgens haar, de nuttigheid om het beleidsplan uniform op een bepaalde manier op te stellen gegeven de complexiteit en de uniekheid van elke universiteit. Binnen bepaalde regels een eigen aanpak gebruiken wordt gewaardeerd.

c. Punctuele vaststellingen en commentaar

1) Beleidsplan BOF of integraal onderzoeksbeleidsplan?

Vaststellingen

Een eerste vaststelling bij de vergelijking van de onderscheiden onderzoeksbeleidsplannen betreft de verschillen in volume en omvang van de verschillende teksten.

We stellen vast dat sommige universiteiten zich beperkt hebben tot enkele bladzijden terwijl anderen er toch een ruim werkstuk van maakten.

Op zich is de omvang van de beleidsplannen geen beoordelingscriterium maar de vraag kan toch worden gesteld of elke instelling wel voldoende aandacht heeft besteed aan het detail.

Dit beleidsplan blijkt ook niet altijd het enige document terzake te zijn. Zo vinden we bij de UA naast het beleidsplan 2007-2012 voor de BOF dat aan de overheid werd overgemaakt bij de UA ook een intern beleidsplan dat uitgaat van een SWOT-analyse met 9 krachtlijnen, een prioritair actieplan en te beogen doelstellingen tegen 2008. De meeste actiepunten werden daarvan inmiddels reeds uitgevoerd, inclusief de selectie van de 4 excellentiedomeinen. Zo is het aantal aangevraagde en bekomen FWO-projecten op 1 jaar tijd toegenomen met 30%. Maar omdat het globaal FWO-budget niet noemenswaardig is toegenomen, gaat dit onvermijdelijk ten koste van de andere Vlaamse universiteiten.

Bij de UHasselt is het IOF-reglement dat een concrete strategie bepaalt voor het IOF-beleid binnen de universiteit een document dat niet opgenomen is in het onderzoeksbeleidsplan van de UHasselt. Het beleid in verband met onderzoek binnen de associatie (AUHL) wordt bewaakt door de onderzoeksraad van de UHasselt maar wordt voornamelijk besproken binnen de WOA (Werkgroep Onderzoek van de Associatie); deze werkgroep stuurt ook de associatiefaculteiten aan bij de uitwerking van hun onderzoeksplannen (de strategieplannen van de drie associatiefaculteiten zijn recent voorgesteld in een WOA-vergadering). Als dusdanig geeft het beleidsplan dan ook geen volledig beeld van het onderzoeksbeleid.

Ook de nog op te stellen meerjarenplannen om associatieniveau zullen nieuwe elementen bevatten.

Bijkomende relevante documenten zullen door de instellingen worden overgemaakt.

Commentaar

- De KULeuven laat opmerken dat het onderzoeksbeleidsplan opgelegd is door het BOF-besluit en daarom in de eerste plaats geassocieerd is met het BOF. Een integraal beleidsplan zou volgens de KULeuven beter zijn, maar door de gegeven associatie is de verwachting onduidelijk. Als een integraal onderzoeksbeleidsplan wordt gevraagd, dan moet het noodzakelijk gaan om een universitair beleidsplan, d.w.z. een plan dat de universiteit in al haar aspecten betreft, omdat onderzoek met alles verweven is en niet los te koppelen is van het universitair beleid in zijn geheel, aldus de KULeuven Een geïsoleerd beleidsplan voor onderzoek is noodzakelijk fragmentair.

- Ook bij de Ugent bestaat er enige onduidelijkheid omtrent de gewenste draagwijdte van de onderzoeksbeleidsplannen, zoals vereist door het BOF-besluit. Het onderzoeksbeleidsplan, opgesteld door UGent, focusteert zich vooral op het te onwikkelen onderzoeksbeleid in het kader van het BOF. Indien door de overheid een meer integraal onderzoeksbeleidsplan voor de volledige universiteit zou worden gewenst, zou het volgens de UGent aangewezen zijn om dit vooraf duidelijker te expliciteren.

2) Het aantal onderzoekers

Vaststellingen

- De objectieven die de Europese Raad inzake het wetenschappelijk onderzoek in Europa lanceerde zouden o.m. meebrengen dat het aantal onderzoekers in Europa tegen 2010 zou toenemen met niet minder dan 700.000 onderzoekers.

- Voor Vlaanderen zou dit streefdoel concreet betekenen dat het aantal onderzoekers tegen 2010 met 15.000 zou moeten toenemen.

Deze grootse doelstelling impliceert bijgevolg dat de Universiteiten die in Vlaanderen toch de sterkste actoren zijn inzake het wetenschappelijk onderzoek in de loop van volgende jaren hun beleid inzake wetenschappelijk onderzoek in deze Europese doelstellingen en strategieën dienen in te passen en hun beleid een aangepaste vorm en inhoud te geven.

We kunnen hierbij vaststellen dat de universiteiten bij het concipiëren en formuleren van hun toekomstig wetenschappelijk onderzoeksbeleid momenteel onvoldoende of althans te weinig rekening houden met de reeds bestaande Europese richtlijnen en aanbevelingen zoals bijvoorbeeld het *Europees Handvest voor onderzoekers* (Europese Commissie, september 2005).

- Daar steeds meer Universiteiten in Europa ook de programma's, acties en aanbevelingen van Europese organisaties zoals de EUA in hun strategieën opnemen was het voor de Vlaamse Universiteiten aangewezen in hun wetenschappelijk toekomstplan ook met deze inspirerende en oriënterende aanbevelingen rekening te houden.

- Overigens dient hierbij aangestipt dat, in uitvoering van de CAO II hoger onderwijs (die eerstdaags zal worden ondertekend) waarin o.m. de rapportering i.v.m. onderzoekers, n.l. nopens *de gelijkwaardigheid van het personeel* en de *duurzaamheid van tewerkstelling* aan bod komt, de beleidsplannen ook op voormelde punten dienen te worden aangevuld.

Commentaar

Volgens de KULeuven is de vraag naar een inbedding in de Europese politiek en in de politiek van de federale en Vlaamse overheid redelijk. Het is evenwel wenselijk, volgens de KULeuven dat de universiteiten de vrijheid zouden hebben om bedenkingen te formuleren die kunnen afwijken van de vooruitgeschoven politiek.⁷

Ook volgens de KULeuven verandert het onderzoekslandschap snel en is ze soms nog niet uitgetekend voor wat aspecten betreft waarvan men met zekerheid weet dat er nog verdere uittekening zal komen. Het IOF is volgens de KULeuven een prominent voorbeeld in Vlaanderen. Het is begonnen met een economische finaliteit, vervolgens werden ook academiseringsgelden langs die weg toegekend en vermoedelijk zal het IOF, volgens haar, ook een maatschappelijke finaliteit krijgen.

Het European Research Council is, volgens de KULeuven, een prominent Europees voorbeeld. In plaats van de sturing via de thema's die gebruikelijk is in een Europese context, heeft men resoluut gekozen voor een bottom-up approach voor onderzoek, maar hoe de praktijk zal uitpakken is nog grotendeels een raadsel.

Volgens de KULeuven is het daarom wenselijk om in de beleidsplannen voldoende ruimte voor dynamische aanpassing te bieden, inspeland op de veranderende omstandigheden.

3) Budgettaire beschouwingen

Vaststellingen

- Bij de vergelijkende analyse van de onderzoeksbeleidsplannen is het sterk opgevallen dat de universiteiten in hun beleidsplannen weinig budgettaire beschouwingen en analyses in de overwegingen opnemen, terwijl dit nochtans een verplichting is voortvloeiend uit artikel 7, lid2, 3° van het BOF-Besluit.

- In het kader van het Vlaams Meerjarig beleidsplan 2004-2009 voor onderzoek van de Vlaamse Regering werden nochtans vrij duidelijke beloftes geformuleerd inzake de groei van de budgettaire middelen die de Vlaamse regering voor het wetenschappelijk onderzoek wil besteden en aan de Universiteiten ter beschikking stellen.

Zo zijn niet alleen de middelen van het BOF de laatste jaren sterk toegenomen maar heeft de Vlaamse regering eveneens nieuwe budgettaire middelen in het vooruitzicht gesteld om vanaf 2005 ook aan de universiteiten toe te laten nieuwe initiatieven te nemen. Hierbij kan gedacht worden aan de Methusalem-financiering, de Herculesfinanciering en de financiering van het Odysseus-programma alsook aan de verhoging van de middelen van het IOF en VINNOF.

⁷ Enkele voorbeelden uit een recente League of European Research Universities-discussie zijn de volgende:

-De Europese topuniversiteiten inzake onderzoek vinden het niet wenselijk dat het aantal doctoraten nog wordt opgedreven. Het aantal is hoger dan in de VS en Japan en doctoraten zijn niet meer de meest efficiënte manier om aan onderzoek te doen. In Karolinska is het niet meer toegestaan om doctorandi aan te werven via onderzoeksprojecten.

-De Europese politiek is er ongedifferentieerd op gericht om onderzoeksexcellentie te bevorderen, terwijl het natuurlijk, volgens de KULeuven, onmogelijk is dat overal top-onderzoek wordt verricht. Een differentiatie naar discipline zoals soms in de EU-en Vlaamse context gesuggereerd is niet noodzakelijk de beste oplossing, omdat er ook voordelen verbonden zijn aan de volledigheid van een universiteit. Een brede waaier van disciplines is één van de sterke troeven van het concept "universiteit".

- Deze vaststelling laat de universiteiten toe te onderstellen dat de Vlaamse regering zeker niet van plan is de middelen voor wetenschappelijk onderzoek aan de Vlaamse universiteiten de volgende jaren te verminderen. Dit zou de universiteiten inderdaad de zekerheid moeten hebben gegeven dat ze in het kader van de formulering van de eigen objectieven in een meerjarenplan ook de volgende 5 jaar over meer onderzoeksmiddelen zullen beschikken. Deze voor de Universiteiten gewaarborgde groei van de onderzoeksmiddelen vormt een solide basis om hun vijfjarenplan te kaderen in dit meerjarig overheidsplan waarbij de Overheid van de Universiteiten mag verwachten dat er een return van deze budgettaire middelen wordt nagestreefd op sociaal economische en maatschappelijke vlak.

Commentaar

- Door de VUB wordt in dit verband geopperd dat het zeer moeilijk is om in de beleidsplannen budgettaire plannen op te nemen voor een periode van vijf jaar, daar het groeipad van de overheidsfinanciering niet gekend is. Ook stelt men vast dat bijkomende middelen vanwege de overheid meer en meer gepaard gaan met strikte bestedingsdoelstellingen die weinig beleidsruimte overlaten aan de universiteiten (cfr. Hercules, Odysseus, Methusalem). Hoewel de doelstellingen van deze financiering volgens de VUB zeer positief onthaald worden door de universiteiten, betekenen ze een toenemende partitionering van de onderzoeksbetoelaging die het leggen van eigen beleidsaccenten moeilijk maakt.

- Volgens de UA beschrijft het beleidsplan het proces, de visie waarin het onderzoeksbeleid wordt uitgevoerd en is het geen cijfermatig businessplan waarbij concrete targets worden voorop gesteld. Het is een plan dat interactief en niet sequentieel wordt uitgevoerd.

De instelling meent ook dat het onmogelijk is een groeipad te plannen voor het onderzoek over bijvoorbeeld 5 jaar als dat niet gepaard gaat met een groeipad voor de financiering. Zo zijn de verwachtingen voor het IOF van oorspronkelijk 50 Mio € per jaar op twee jaar bijgesteld tot 11 Mio € per jaar. Ook is inmiddels het IOF-besluit sterk gewijzigd. Zo was het ook concreet in het beleidsplan onmogelijk rekening te houden met de Odysseus- en Methusaleminitiatieven omdat die pas zeer recent werden gelanceerd. De UA probeert in dit verband de Methusalemmiddelen in te passen in de financiering van de excellentiecentra.

- Wat de strategische doelstellingen budgettaire plannen betreft, is het, volgens de KULeuven, mogelijk om in het onderzoeksbeleidsplan explicieter te zijn. Het is, volgens de KULeuven, evident op welke punten er vooruitgang wordt nagestreefd. Hoeveel precies moet op flexibele wijze bekeken worden. Wat de budgettaire plannen betreft, is het volgens de KULeuven wenselijk om grote lijnen uit te zetten. Zeer specifieke invullingen zijn snel achterhaald of kunnen remmend of frustrerend werken.

- De UGent meent dat het overheidsbeleid gedurende de jongste jaren zich kenmerkt door een toenemende sturing i.v.m. de besteding van de onderzoeksmiddelen, en dit door middel van een aantal specifieke financieringsprogramma's (Odysseus, Methusalem, Hercules, enz. ...) Dit beperkt, volgens de UGent, uiteraard de vrije beleidsruimte waarover de universiteiten zelf beschikken. Uit een beperkt vergelijkend onderzoek met een aantal Europese landen, blijkt dat Vlaanderen een topositie inneemt betreffende de efficiëntie van het fundamenteel onderzoek (uitgedrukt in termen van publicatie-en citatieoutput in ISI-tijdschriften t.o.v. overheidsfinanciering voor fundamenteel onderzoek in de 1ste en 2de geldstroom). Dit

uitstekende resultaat toont, volgens de UGent aan, dat een verhoging van de vrije beleidsruimte voor onderzoek, bvb. van de BOF-middelen, een gerechtvaardigde en zeer efficiënte investering zou zijn.

4) Strategische doelstellingen

a) Hoewel artikel 7 van het BOF-besluit hieromtrent niets concreets stipuleert, is het nochtans logisch en vanzelfsprekend dat in de goedgekeurde universitaire meerjarenplannen duidelijke strategische doelstellingen worden geformuleerd en de daarbij horende operationele doelstellingen worden geconcretiseerd in een coherent actieplan om deze respectievelijke doelstellingen te realiseren.

Men kan echter vaststellen dat de universitaire plannen inzake de doelstellingen erg beperkt, vaag en algemeen blijven (kwaliteitsvol onderzoek); ze bevatten dus geen uitgezette concrete becijferde strategische objectieven.

In de beleidsplannen wordt het te voeren beleid veelal descriptief geformuleerd en worden te weinig specifieke doelstellingen van de onderscheiden onderdelen van het wetenschappelijk onderzoek aangegeven bv. inzake de valorisering van het toegepast onderzoek. Blijkbaar wensen of durven de universiteiten zichzelf geen voluntaristische objectieven inzake het onderzoeksbeleid opleggen alhoewel in een “businessplan” dergelijke strategische keuzes de kern vormen van het toekomstig beleid. Aan elk bedrijf dat een aanvraag doet voor het bekomen van een overheidsfinanciering wordt een degelijke businessplan gevraagd. Waarom zouden de universiteiten, die trouwens in grote mate vanuit de overheid de financieringszekerheid krijgen, dergelijk geconcretiseerd businessplan niet moeten opstellen?

b) In de voorgelegde plannen wordt er inderdaad niet aangegeven waar men na deze vijf jaar als instelling wil staan op het vlak van het fundamenteel, toegepast of economisch georiënteerd onderzoek; welk groeipad men in deze vijfjarige periode wil realiseren; welke verhoudingen men tussen fundamenteel en toegepast onderzoek wil vooropstellen, nastreven of in acht nemen⁽⁸⁾; welke concrete speerpunt domeinen men de volgende jaren wil ontwikkelen of opstarten of verder uitbouwen; welke prioriteiten men bij de interne allocatie van de middelen wil leggen of in acht nemen m.a.w. de meest opvallende lacune in alle beleidsplannen betreft de effectieve beleidskeuzes inzake de organisatie van het onderzoek die men in een meerjarenplanning zou moeten maken.

c) Bovendien zou in het meerjarenplan ook de aanpak en de uitbouw van het onderzoek in associatieverband concreet en duidelijk moeten worden geformuleerd (Cfr. infra punt 18).

Commentaar:

Volgens de VUB neemt het onderzoek in associatieverband aan belang toe maar is het vaak opgenomen in andere rapporten dan het beleidsplan van de universiteit, opgesteld binnen het kader van het BOF-besluit: o.a. de door de onderzoeksraden goedgekeurde academiseringsplannen en voortgangsrapporten.

d) Blijkbaar kunnen de universiteitsbesturen moeilijk deze prioriteiten bepalen daar men de bottom-up benadering als uitgangspunt neemt en niet of onvoldoende (bij) sturend kan en/of wil optreden.

Alleen de UH verwijst naar een beleid van speerpuntvorming, maar hierbij rijst de vraag of er voor de 8 opgegeven domeinen voldoende middelen voor een effectieve concentratie kunnen gemobiliseerd worden. De VUB vermeldt in het beleidsplan de zwaartepuntvorming in het

⁽⁸⁾ Alleen de KU Leuven stelt dat de verhouding fundamenteel /toegepast onderzoek 50/50 zou moeten zijn.

kader van de uitbouw van het strategisch basisonderzoek gefinancierd door IOF. (zie beleidsplan p. 25/32)

e) Het weze duidelijk dat de Universiteiten niet kunnen verplicht worden in hun beleidsplannen resultaatsverbintenissen aan te gaan. Toch zou het getuigen van een uitgesproken voluntaristisch beleid indien de universiteiten de respectievelijke doelstellingen concreter en cijfermatig zouden formuleren. Hierdoor zouden de universiteiten tegenover de Overheid tenminste een sterker uitgesproken inspanningsverbintenis aangaan en daardoor het te voeren beleid sterker onderbouwen. Deze verbintenis impliceert echter dat de Universiteiten de nodige interne mechanismen of systemen opzetten om de rationalisering en realistische planning te kunnen doorvoeren.

Commentaar:

- De UA meent dat het erg gevaarlijk is het wetenschappelijk onderzoek zelf te sturen; omdat het per definitie onvoorspelbaar is kan men er ook geen resultaatverbintenis van verwachten. De universiteiten, zo meent de UA, kunnen wel het proces optimaliseren, van zaainiveau via groei tot excellentie.
- Volgens de UGent dienen bij de ontwikkeling van hun eigen onderzoeksbeleid de universiteiten dynamisch te kunnen inspelen op snel ontwikkelende evoluties en omgevingsfactoren, die onmogelijk allemaal vooraf kunnen voorspeld worden bij het opstellen van een onderzoeksbeleidsplan voor een periode van 5 jaar. Een onderzoeksbeleidsplan dient, volgens de UGent, voldoende ruimte te laten om hierop in te spelen.

f) Uit de vaststelling van deze “lacune” kan men slechts de logische conclusie trekken dat het BVR op dit punt dan ook dient te worden aangepast/aangevuld/hervormd (cfr. infra deel IV. algemene conclusies van het rapport).

Commentaar:

- De KULeuven kan zich in deze redenering terugvinden daar zij toegeeft dat het mogelijk is in het onderzoeksbeleidsplan wat de strategische doelstellingen betreft explicieter te zijn. Zij zal daaraan in de toekomst aandacht aan besteden. Anderzijds meent zij dat er steeds ruimte voor flexibiliteit moet zijn. Wat de budgettaire plannen aangaat meent zij dat het wenselijk is om grote lijnen uit te zetten. Zeer specifieke invullingen, meent zij, zijn snel achterhaald of kunnen remmend of frustrerend werken. Haar voorkeur gaat uit naar het aangeven van de mechanismen en werkwijzen die men wil gebruiken om vooruitgang te realiseren op open en gekende dimensies.
- De UA plaatst hierbij de kanttekening dat een beleidsplan ruimte moet laten voor eigen accenten en geen eenheidsworst mag worden voor de Vlaamse universiteiten.

5) Evaluatie

Vaststellingen

Alleen de VUB heeft het meerjarenplan gebaseerd op basis van een (korte) maar duidelijke (tussentijdse) evaluatie van het eerste vijfjarenplan (2001-2006) en laat haar nieuw meerjarenplan aansluiten op de conclusies van deze evaluaties.

De andere universiteiten verwijzen slechts zijdelings naar (sommige) aspecten van het eerste vijfjarenplan maar richten hun volgend plan niet of althans veel te weinig op de ervaringen en resultaten van het lopende meerjarenplan. Dit is nochtans een evidentie om een samenhangend beleid te garanderen.

Elk vijfjarig onderzoeksbeleidsplan zou moeten aangeven hoe men de volgende jaren voortbouwt op het lopende plan. Er zou dan een evaluatie moeten gebeuren van het lopende plan en een analyse van hoe men deze resultaten verder op-en uitbouwt in de volgende periode.

In het BVR zou de verplichting kunnen opgenomen worden deze “link” duidelijk aan te geven.

Commentaar

- De UA stelt dat de beleidsplannen op zich al een gevolg zijn van een continue evaluatie, diagnose en bijsturing, waarbij ook positief gebruik gemaakt wordt van de ervaringen, die tussen universiteiten worden uitgewisseld.

- Volgens de KULeuven is de link met het vorige vijfjarenplan in principe wenselijk maar, zo meent zij, is het anderzijds ook goed om ruimte te laten voor kwalitatief andere ideeën en doelstellingen. Zoals in de wetenschap en in het bedrijfsleven is de vooruitgang, volgens haar, vaak niet lineair maar heeft er een kwalitatieve verandering plaats dankzij nieuwe concepten: er is een goede balans nodig tussen consistentie en vernieuwing.

6) Nieuwe initiatieven van overheidswege

Vaststellingen

Ondanks het feit dat de instellingen op de hoogte zijn van de nieuwe initiatieven van de Vlaamse regering (zoals bv. de Odysseus-financiering; de Methusalem-financiering; de financiering van de zware apparatuur, het IOF...) wordt in de plannen te weinig gewezen naar de inspanningen die de instellingen zullen ondernemen om deze initiatieven te integreren in het actueel gevoerde onderzoeksbeleid.

Commentaar

- Volgens de VUB is het moeilijk om deze initiatieven nu reeds in te schrijven in de beleidsplannen omdat er geen gekend groeipad is voor deze financieringen en omdat zelfs het recurrente karakter onzeker is.

- Volgens de UA is de BOF-financiering (met slaagkansen tussen 20 en 25%) het meest efficiënte financieringskanaal geworden (te vergelijken met 87% slaagkans voor IWT O&O en KMO-projecten).

- Volgens de UGent zouden de universiteiten idealiter kennis moeten hebben van het onderzoeksbeleidsplan van de overheid, om daar op gepaste wijze te kunnen op inspelen in hun eigen onderzoeksbeleidsplannen.

Op het ogenblik dat de huidige universitaire onderzoeksbeleidsplannen werden opgesteld, zo stelt de UGent, was er bvb. nog onvoldoende informatie bekend i.v.m. een

aantal nieuwe overheidsinitiatieven (Odysseus, Methusalem, Hercules, ...) om deze reeds volop te integreren in het geplande onderzoeksbeleid.

In diezelfde zin is het voor de universiteiten moeilijk om concrete (cijfermatige) doelstellingen of budgettaire beschouwingen in hun onderzoeksbeleidsplannen te formuleren, zonder kennis van de evolutie van de middelen die de overheid zal ter beschikking stellen van het BOF.

7) Financiering van projecten, drie niveaus

Vaststellingen

In de diverse plannen wordt aangegeven dat er in de toekenning van de financiering van projecten drie niveaus zijn te onderscheiden (het zaai-, het incubatie- en het excellentieniveau).

Er wordt relatief weinig aandacht besteed aan de versterking van het derde niveau m.n. de excellentie die toch de absolute doelstelling moet zijn van het wetenschappelijk onderzoek aan de Vlaamse universiteiten om in een groeiende Europese vrije onderzoeksmarkt te kunnen “overleven”.

Wel wordt door de KU Leuven aangegeven dat een speerpuntfinanciering of concentratie van middelen een bewuste beleidskeuze is om maximaal de nodige “kritische massa” voor onderzoek te realiseren, doch voor het toekomstig beleid wordt deze strategische keuze als concreet objectief van het onderzoeksbeleid in het beleidsplan onvoldoende onderbouwd. Ook aan de UA werden onlangs een 4-tal speerpunt domeinen bepaald maar de integratie van dit beleid in de totaliteit van het onderzoeksbeleid moet nog verder worden uitgewerkt.

De VUB definieert drie zwaartepunten van het strategisch basisonderzoek overeenstemmend met de onderzoeksthema's van drie vakgroepen, die in eerste instantie zullen aangevuld worden met drie groeiers.

8) Sturing ?

Vaststellingen

Alle instellingen stellen als fundamenteel principe voorop dat men geen “sturing “ van het wetenschappelijk onderzoek wenst uit te bouwen en men de bottom-up benadering m.n. het vrij initiatief van de onderzoeker als cruciaal en primordiaal in het onderzoek aanvaardt. Hierbij rijst de vraag of dergelijke “afstandelijke “ en “neutrale” houding wel kan sporen met de noodzaak voor de uitbouw van een excellentieniveau door de nodige kritische massa aan personeel en budgettaire middelen te concentreren.

Commentaar

- Enkel de K.U. Leuven oppert – in voorzichtige bewoordingen - dat de invoering van een beperkte “sturing van het onderzoek” noodzakelijk is. Over sturing moet volgens haar genuanceerd gesproken worden, afhankelijk van of het om fundamenteel onderzoek, strategisch basisonderzoek of valorisatie gaat. Er dient, volgens haar ook rekening te worden gehouden met de Vlaamse resultaten die ondanks een bottom-up approach minstens stand hebben gehouden in vergelijking met die van andere landen waar veel meer werd gestuurd.

- De UHasselt doet dat in de praktijk via de onderzoeksinstituten, de UA via zijn excellentiecentra.

- Ook al zeggen de instellingen dat zij geen sturing van het onderzoek wenselijk achten, het is nochtans evident dat, dank zij de werking en de keuzes van de Onderzoeksraad de instellingen wel degelijk een zekere sturing van het onderzoek realiseren. De “indirecte sturing” gebeurt immers zowel in de keuzes van de onderzoeksprojecten als in een aantal stimulerende initiatieven om externe fondsen aan te trekken.

- Hier dringt zich de vraag op in welke mate een versterking van de sturing van het onderzoek door de instelling dan wel door de overheid dient te geschieden. Zonder een “dirigistische ingreep” op het universitair onderzoeksbeleid te plegen, is het daarom echter aangewezen dat de Vlaamse regering bij het toekennen van onderzoeksmiddelen – zeker bij het verstrekken van extra middelen via nieuwe programma’s – voorwaarden en “sturende oriëntaties” formuleert inzake de prioriteiten bij de besteding van deze middelen binnen de universiteiten waarbij men ook rekening houdt met de beoordelings- en selectiecriteria die bv. door de Europese Onderzoeksraad (budget van 7,5 miljard euro voor excellentie onderzoek zullen worden gehanteerd).

Bovendien kan ook het interuniversitair overleg en een uitwisseling van onderzoeksbeleidsplannen een aangewezen methode zijn om een gemeenschappelijk draagvlak tot stand te brengen, weliswaar met uitdrukkelijk respect voor de autonomie van de Universiteiten.

Wellicht is het tevens aangewezen dat de beleidsplannen worden voorgelegd aan bijvoorbeeld de VRWB die het interuniversitair overleg mee kan stimuleren en/of organiseren of een globaal advies over deze plannen aan de Vlaamse regering of tenminste aan de twee bevoegde Ministers kan formuleren.

9) Loopbaan van de onderzoeker

Vaststellingen

Om in Vlaanderen in het kader van de Europese objectieven inzake onderzoek tegen 2010 bijkomend 15.000 onderzoekers te kunnen tewerkstellen zijn niet alleen bijkomende financiële middelen nodig maar dient ook gesleuteld aan de problemen i.v.m. de loopbaan van deze onderzoekers. Ook in het hierboven vermelde “*Europese Handvest voor onderzoekers*” worden hiervoor richtlijnen voorgesteld.

In de beleidsplannen van de KU Leuven, VUB, UG en UA wordt de aandacht gevestigd op het steeds nijpender wordend probleem van een degelijke loopbaanplanning van de jonge onderzoekers.

Daar de academische carrière slechts voor een beperkt aantal onderzoekers beschikbaar wordt dreigt voor een grote groep jonge doctorandi de demotivatie daar ook de tewerkstelling buiten de instelling niet evident blijkt te zijn (cfr. de studie van de VRWB over de problematiek van het doctoreren in Vlaanderen). Vandaar dat de periode van onderzoek aan de universiteit op zich aantrekkelijk moet blijven. Er dient daarom een beleid ontwikkeld dat de nodige sociale mobiliteit voor de onderzoekers beter kan garanderen.

Het is noodzakelijk dat de overheid hiertoe de nodige initiatieven neemt die in het advies van de VRWB worden geformuleerd. Het is echter ook noodzakelijk dat de universiteiten zelf de instrumenten zoals het IOF of het valorisatieinstrumentarium en de nieuwe carrièrekansen die in het associatiebeleid gestalte kunnen krijgen, ook zullen versterken.

Commentaar

Wat de valorisatie betreft, zit de UA in een overgangsfase waarbij het Antwerps Innovatie Centrum wordt afgebouwd (begeleidt nog enkel de vroeger opgestarte spin-offs) en het valorisatiebeleid binnen de UA zelf wordt uitgebouwd.

Ook de academische carrière zelf moet aantrekkelijk blijven daar deze steeds sterker wordt belast door ondermeer de verzwaring van de begeleidingsopdracht van de senioronderzoekers die – mede dank zij een grotere stroom van onderzoeksmiddelen – steeds meer tijd en energie moeten besteden aan de begeleiding van het stijgend aantal jonge onderzoekers. Vandaar de noodzaak de kansen op een sabbatical leave financieel mogelijk te maken .

Ook de loopbaan- differentiatie is hiertoe een nuttig middel terwijl nieuwe en tijdelijke vormen van ZAP-mandaten (d.w.z. zonder uitzicht op vaste benoeming) ook juridisch mogelijk moeten gemaakt worden. Hiertoe moeten concrete decretale wijzigingen worden doorgevoerd.

Commentaar

De UA meent evenwel dat wat het statuut van de vorser betreft Vlaanderen aan de kop van de EU blijkt te lopen. Wel meent zij dient het statuut en de verloning van de vorsers in Vlaanderen op de verschillende financieringskanalen te worden geharmoniseerd. Zij plaatst hierbij de kanttekening dat door het stagneren van het AP-kader (zonder het inzappen van de vaste FWO is er zelfs een afname van het ZAP-kader) en de verdubbeling van het aantal extern gefinancierde onderzoekers en de toenemende regelgeving (flexibiliseringsdecreet) er reeds erg veel van hun ZAP'ers wordt gevraagd. Om die reden, meent zij, kunnen de plannen van de overheid en de EU om het aantal onderzoekers op te drijven alleen gerealiseerd worden indien (zoals ook de VRWB bepleit) de eerste prioriteit gegeven wordt aan de uitbouw van een middenkader.

10) Genderbeleid

Vaststellingen

In hun beleidsdoelstellingen voor het onderzoek dienen de universiteitsbesturen bijzondere aandacht te besteden aan het versterken van de deelname van de vrouwen aan het onderzoek (artikel 7 BOF-besluit). De instellingen verwijzen in eerder vage termen naar de algemene doelstellingen zoals het verhogen van het aantal vrouwelijke onderzoekers, doch er worden geen operationele doelstellingen geformuleerd. Men blijft eerder vaag ter zake hoewel de universiteiten het genderprobleem in het kader van het Universitair Onderzoek erkennen en onderkennen. Evenmin wordt er een concreet actieplan ontwikkeld om binnen het meerjarenplan op een systematische wijze de actuele situatie te verbeteren. Wellicht zullen specifieke subsidiëeringsvoorwaarden de instellingen sterker bewegen het genderprobleem in versneld tempo en concreet aan te pakken.

Commentaar

De UA laat weten dat zij wat de gendercorrectie betreft kritiek waarneemt van de vrouwen op het werkveld die alleen willen beoordeeld worden op basis van kwaliteitscriteria.

11) Internationalisering

Vaststellingen

- Positief in de beleidsplannen is de intentie de rekrutering van jonge onderzoekers te internationaliseren waardoor de competitiviteit wordt verhoogd maar ook de kwaliteitsverbetering van het onderzoek wordt gegarandeerd.

- Ook bij het rekruteren van BOF-ZAP-ers willen de instellingen de internationalisering versterken en de startvoorwaarden aantrekkelijker maken (o.m. door een competitieve verloning; extra startkredieten).

Commentaar

Wat de internationale kwaliteit van hun vorsers betreft, eist de UA dat de BOF-ZAP-ers behoren tot de top 10% in hun brede vakgebied. Om die reden werden er al verschillende vacatures terug gesloten.

- Dit beleid zal ongetwijfeld op relatief korte termijn het onderzoekspotentieel van de instellingen versterken maar daardoor ook intern de differentiëring en competitiviteit tussen de onderzoekers verhogen. Ondanks de risico's die aan dit beleid zijn verbonden kan men deze nieuwe aanpak alleen maar ondersteunen en zou de overheid deze aanpak door specifieke maatregelen kunnen faciliteren (bv. zo zou kunnen onderzocht worden of het decretaal vastgelegd percentage van maximaal 1% van de loonmassa voor de coryfeeëntoeslag dient te worden aangepast om een sterkere differentiëring in de verloning van het onderzoek mogelijk te maken).

De instellingen beseffen immers dat de kwaliteit van het onderzoek samenhangt met de motivatie van de onderzoekers, zeker van de junioronderzoekers die dank zij een goed georganiseerde en intense begeleiding beter tot positieve resultaten kunnen komen. In de onderzoeksplannen wordt daarom terecht een ruimere aandacht besteed aan het probleem van de doctoraatsbegeleiding. (tussentijdse evaluaties en rapportering, reisbeurzen enz...).

12) Adviesorganen

Vaststellingen

- Inzake de structurele onderbouw van het wetenschappelijk onderzoek aan de universiteiten stellen we vast dat alle instellingen de nodige adviesorganen en diensten hebben opgericht, zoals voorgeschreven in de respectievelijke besluiten van de Vlaamse regering.

- Centraal in de organisatie van het onderzoek zijn de adviesorganen de Onderzoeksraad en de Raad voor het Industrieel Onderzoeksfonds naast de uitbouw van de administratieve diensten voor de onderzoekskoördinatie en interface diensten.

In het kader van de nieuwe beleidsperiode kondigen twee instellingen aan dat zij de samenstelling van de onderzoeksraad zullen aanpassen waardoor de band tussen het fundamenteel en toegepast onderzoek wordt versterkt en de interdisciplinariteit van het onderzoek kan worden verhoogd.

Daar het Industrieel Onderzoeksfonds slechts sinds korte tijd operationeel is kan men de resultaten van dit nieuwe initiatief nog niet evalueren. Het is echter duidelijk dat dit nieuwe financieringskanaal en de potentiële groei van industriële onderzoeksprojecten in de nabije toekomst het wetenschappelijk onderzoek aan de universiteiten sterk kan beïnvloeden. Ook de recente financiering van de “Interface cel” zal de samenwerking en/of uitwisseling tussen universiteiten en bedrijfsleven bevorderen.

13) Kwaliteitszorg

Vaststellingen

- Een belangrijke vaststelling betreft het veralgemeende belang dat de universiteiten hechten aan de noodzaak de organisatie en de effecten van de kwaliteitszorg van het wetenschappelijk onderzoek permanent te evalueren.

Zonder twijfel hebben de meta-evaluaties van het wetenschappelijk onderzoek aan de Vlaamse universiteiten, o.l.v. Prof. Van Duinen in 1997 en 2004 bijgedragen tot de verhoging van de aandacht voor de onderzoekskwaliteit. Maar op dit vlak stellen we nog een zekere lacune vast.

- Conform artikel 7 van het BOF-besluit dient het beleidsplan een omschrijving te bevatten van de methodologie die gevolgd wordt bij de ex ante evaluatie, de ex post evaluatie van de uitgevoerde projecten en eventueel de tussentijdse evaluatie van de projecten in uitvoering (systemen van interne en/of externe kwaliteitsbewaking).

Dit ontbreekt in grote mate in de onderscheiden beleidsplannen.

Commentaar

De KULeuven brengt daar tegen in dat de gebruikelijke en zeer uitgebreide kwaliteitszorg onbesproken blijft in het beleidsplan omdat het gaat om een aandacht is. De jaarverslagen en de BOF- verworvenheid en ze dus geen speciaal punt van richtlijnen rapporteren hierover.

- Centraal in de aanpak van de kwaliteitszorg staat natuurlijk de OR, die qua samenstelling (interdisciplinair) en deskundigheid de nodige garanties moet kunnen bieden voor de kwaliteit van het onderzoek.

Vandaar dat twee instellingen (VUB en UA) de samenstelling zullen aanpassen om de versterking van de kwaliteitszorg te verzekeren.

- Een constante externe en internationale peer-review kan een bijkomende kwaliteitsverzekering garanderen. Op dit vlak blijkt er nog wel verbetering wenselijk: slechts 1 instelling blijkt deze methode systematisch toe te passen (voor de projecten en programma's op excellentie-niveau). Het lijkt echter zinvol en wenselijk dit ook op het zgn. incubatieniveau toe te passen om een eventuele bijsturing uit te voeren en de speerpuntvorming en de internationalisering van het onderzoek te versterken. Een systematische “internationale benchmarking” is hierbij immers een sterke stimulans om de kwaliteit van het onderzoek op te trekken. Hierbij kan ook worden gedacht aan een “gestructureerde (internationale)

benchmarking” tussen een Vlaamse Universiteit en één of meerdere Universiteit(en) uit Europese lidstaten.

- Hierbij dient genoteerd dat één instelling in haar beleidsplan opmerkt dat de evaluatiedruk nu reeds zeer hoog is.

Toch kan hierop worden geantwoord dat een versterkte en doorgedreven decentralisatie van de evaluatie van de kwaliteit nuttig is daar de druk op de kwaliteitsverhoging van het onderzoek een proces is dat zeker dient ondersteund, gezien de Europese onderzoeksfinanciering enkel nog het “excellentieniveau” voor financiering in aanmerking neemt.

14) Jaarlijkse rapportering

Vaststellingen

- De jaarlijkse rapportering van het wetenschappelijk onderzoek – het verplichte jaarverslag – zou een concrete toetsing moeten bevatten van de jaarlijkse resultaten t.o.v. de strategische en operationele doelstellingen die in het vijfjaarlijks onderzoeksbeleidsplan werden vooropgesteld.

Tot heden beperken deze jaarverslagen zich al te veel tot de opsomming van factuele gegevens en een overzicht of registratie van cijfers zonder dat deze worden getoetst in de context en het perspectief van de meerjarenplanning.

Noch de efficiëntie noch de effectiviteit van de onderzoeksuitgaven worden hierbij onderzocht in het licht van de voorgestelde beleidsplannen.

- Wellicht dient het besluit i.v.m. het jaarverslag in die zin aangepast dat de overheid deze jaarlijkse toetsing en zelfevaluatie wenst te vernemen.

Commentaar

Ook volgens de VUB is het uniform maken van de structuur van de jaarverslagen urgent opdat de daarin opgenomen cijfermatige gegevens vergelijkbaar worden over de universiteiten heen.

Ook de KULeuven is de standaardisering van het jaarverslag en het afstemmen op het beleidsplan genegen. Evenwel meent zij is dit niet zeer verschillend van een rapportering die de volgende componenten vermeldt: input (de verworven financiering) en output (in termen van doctoraten, publicaties, citaties, patenten, spin-offs enz.).

Op haar beurt meent de UA is er veel meer te winnen door het vereenvoudigen van de regels en het verminderen van het aantal instanties dan door verdere interne rationalisatie. Zo zou ook volgens haar de rapportering en de jaarverslagen kunnen worden vereenvoudigd.

- Meteen dringt er zich dan ook een wijziging op van het Besluit d.d. 8 februari 1995 houdende vastlegging van het boekhoudkundig schema en van de voorschriften voor het opstellen van de jaarrekening van de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap.

15) IOF-middelen

Vaststellingen

- Door het feit dat de IOF-middelen slechts zijn toegekend met duidelijk omschreven en gedefinieerde doelstellingen die vooral de bevordering en de activering van het onderzoek met economische finaliteit beogen, zullen deze middelen slechts doelmatig kunnen worden ingezet als er reeds een zekere onderzoekstraditie op dit vlak aanwezig is en een beleid van valorisering werd opgestart.

Dit betekent concreet dat de inzet van IOF-middelen op relatief korte termijn resultaten kunnen hebben als aan de instellingen reeds voldoende toegepast onderzoek wordt ondernomen dat kan leiden tot economische of financiële resultaten (octrooiëring of spin-off-bedrijven).

- Uit de resultaten van de jaarverslagen blijkt dat de KU Leuven en de UG de laatste vijf jaar op dit vlak aanzienlijke resultaten kunnen voorleggen; de VUB heeft sinds 1999 een belangrijke inhaalbeweging ontwikkeld en de nodige structurele initiatieven ondernomen die de onderzoeksomgeving in deze context heeft aangepast. De UA heeft de nodige principiële beslissingen getroffen om in de toekomst het beleid inzake het IOF vorm en inhoud te geven.

16) De Associatie en onderzoek

Vaststellingen

- Alhoewel in de plannen wordt verwezen naar de academisering als nieuwe universitaire opdracht, uit te voeren in het kader van de Associatie stellen we toch vast dat op het vlak van de strategische doelstellingen niet of onvoldoende wordt verwezen naar de concrete uitbouw van het onderzoek in associatieverband. In de onderzoeksbeleidsplannen wordt weinig aandacht besteed aan de interactie tussen de academiseringsopdracht en het toekomstige onderzoeksbeleid van de Universiteit en de onderscheiden instellingen.

Weliswaar werden de nodige beslissingen getroffen om de structuren en adviesorganen i.v.m. het onderzoeksbeleid (OR; IOF-Raad ...) aan de realiteit van de Associaties aan te passen maar er worden geen geconcretiseerde plannen opgesteld om de onderzoeksopdracht, inherent aan de academisering, duidelijk en met bijhorende timing te definiëren.

Commentaar

De UA laat weten dat zij een eigentijds concept van associatiefaculteiten ontwikkelt waarin het onderzoek van de hogescholen en de universiteit wordt geïntegreerd in clusters die de hele valorisatieketen omvatten.

- Daar de Universiteiten in de Associatie een coördinerende en sturende rol in de uitbouw van het onderzoek hebben is het wellicht noodzakelijk – na een inlooperperiode – de onderzoeksbeleidsplannen aan te passen en uitdrukkelijk aan de Universiteiten te vragen hun toekomstige planning op dit vlak te formuleren.

17) Kostprijs onderzoeksinfrastructuur

Vaststellingen

- In de meerjarenplanning wordt nauwelijks aandacht besteed aan de problematiek van de kostprijs van de onderzoeksinfrastructuur, noch aan de sterk oplopende recurrende kosten voor het onderhoud van deze infrastructuur.
- Daar het top-wetenschappelijk onderzoek een steeds duurdere, kapitaalsintensieve onderneming wordt heeft de Vlaamse regering de laatste 2 jaar een extrafinanciering voorzien voor de aankoop van zware onderzoeksinfrastructuur.

Deze extra-budgettaire operatie was een verantwoorde en absoluut noodzakelijke ondersteuning. Deze budgettaire inspanning zou nog een paar jaren moeten gecontinueerd worden wil men de onderzoekscapaciteiten aan de Vlaamse universiteiten op internationaal peil brengen en/of houden.

Hierbij dient wel aangestipt dat deze extra steunverlening door de Overheid voor de universiteiten ook nieuwe uitgaven genereert op het vlak van de zware onderzoeksinfrastructuur (kosten van aanpassingswerken; onderhoudskosten ...). Nieuwe inkomsten veroorzaken bijgevolg nieuwe uitgaven waarvoor de middelen elders dienen gezocht daar de budgettaire overheidsvoorzieningen voor Universitaire infrastructuur nu reeds ruimschoots onvoldoende zijn om het normale onderhoud van de infrastructuur en de noodzakelijke investeringen te bekostigen.

Wat betreft de financiering van deze onderzoeksinfrastructuur zouden ook nieuwe financieringsmechanisme moeten ontwikkeld worden die de financiering faciliteren daar zich op termijn ook problemen zullen stellen bij de vervangingsinvesteringen van deze nieuwe infrastructuur. Hierbij dient eveneens vermeld dat de actueel toegepaste overheadpercentages in internationaal perspectief nog als vrij laag kunnen omschreven worden: terwijl voor Europese onderzoeksprojecten een overhead van 20% mag aangerekend worden (een internationaal aanvaard percentage) stellen we vast dat de Belgische en Vlaamse overheid nog steeds de aanrekening van een zeer beperkte overhead oplegt (sommige federale ministeries aanvaarden slechts 5%) waardoor de normale werkingsmiddelen extra dienen ingezet en aldus een belastende hypotheek leggen op de normale werking van de Instellingen.

18) Universitair onderzoek in concurrentie/samenwerking met niet-universitair onderzoek

Vaststellingen

- Het universitair wetenschappelijk onderzoek vormt slechts een onderdeel van de hele panoplie van wetenschappelijk onderzoek dat door de Vlaamse overheid wordt gefinancierd.
- De laatste jaren werden naast en/of parallel met het universitair onderzoek een hele trits nieuwe initiatieven tot stand gebracht en gestimuleerd die met extra budgettaire overheidsmiddelen werden gefinancierd en specifieke of geëigende onderzoeksopdrachten kregen toegewezen. Deze initiatieven ontwikkelen zich onafhankelijk of zelfs de facto concurrentieel met het universitair onderzoek.

Commentaar

Een belangrijk element, volgens de UHasselt, is dat onderzoeksbeleidsplannen voor een stuk mee bepaald worden door regelgeving opgelegd door externe actoren (en factoren).

- De beperkte of onvoldoende coherentie of coördinatie tussen het universitair onderzoek en de nieuwe initiatieven leidt tot een onoverzichtelijke versnippering en proliferatie van middelen en mankracht die uiteindelijk nadelig wordt voor alle partijen, dus ook voor het universitair onderzoek.

Een versterkte en/of door de overheid opgelegde bundeling van krachten en middelen tussen de universiteiten en deze nieuwe clusters is absoluut noodzakelijk.

- Ook tussen de verschillende universitaire onderzoeksgroepen onderling zou een herverkaveling van onderzoeksdomeinen kunnen leiden tot een versterking van de onderzoekszwaartepunten (universitaire clustervorming; bevordering en versterking van het interdisciplinair of transdisciplinair onderzoek). Een “kritisch volume” aan mensen, materiaal en middelen is immers noodzakelijk om internationaal en vooral vanuit de Europese financieringsinstanties voor financiering in aanmerking te komen. (Cfr. Supra: de EOR).

- Daarom zou de overheid op basis van een inventaris van het onderzoekspotentieel oriënterende stimuli kunnen uitwerken om betere en structurele samenwerkingsverbanden tot stand te brengen zowel tussen de universiteiten onderling als tussen de universiteiten en de zich parallel ontwikkelde initiatieven (bv. de competentiepolen).

19) Bijzonder reglement

Vaststellingen

In de beleidsplannen dient ook aandacht te worden besteed aan de verplichting voortvloeiend uit artikel 8, lid1, 1° BOF-besluit: in een bijzonder reglement de subsidieerbare onderzoeksactiviteiten en de voorwaarden en criteria voor toekenning ervan op te nemen.

Commentaar

Volgens de KULeuven gaat het ook hier om verworvenheden die dan ook niet meer in het beleidsplan werden opgenomen. De voorwaarden en criteria staan, volgens haar, uitvoerig beschreven in de BOF-richtlijn als het over het BOF gaat en voor andere financiering geldt iets analoogs.

20) Wetenschapscommunicatie

Vaststellingen

Slechts twee universiteiten vermelden acties i.v.m. wetenschapscommunicatie als een uitdrukkelijke opdracht van de instelling. Alhoewel praktisch alle universiteiten jaarlijks deelnemen aan initiatieven i.v.m. de wetenschapsweek wordt deze actie i.v.m. de vulgarisering van de wetenschap niet in de plannen als een specifieke opdracht opgenomen.

Commentaar

Het VUB beleidsplan besteedt wel expliciet aandacht aan wetenschapscommunicatie en heeft een niche gekozen met jongerenprojecten gericht naar het secundair onderwijs evenals maatschappijprojecten gericht naar groepringen in de non-profit sector (Wetenschapswinkel) (zie beleidsplan p. 26/32 en 27/32).

Deel IV: Algemene Conclusies

Na het overleg tussen het College Regeringscommissarissen en de verantwoordelijken voor het wetenschappelijk onderzoek op 1 december 2006 (cfr. het verslag in bijlage) en de schriftelijke reacties op de vaststellingen, geformuleerd op basis van de analyse van de onderzoeksbeleidsplannen, (cfr. deel III.), kunnen volgende algemene conclusies worden getrokken.

1. De universiteiten zijn decretaal en volgens het BOF-besluit verplicht meerjarenplannen op te stellen doch hebben slechts een relatieve zekerheid omtrent het budgettaire beleid van de overheid i.v.m. de onderscheiden onderdelen van het wetenschappelijk onderzoek.

De universiteiten wijzen op een tegenstrijdigheid in hoofde van de overheid die enerzijds verplicht een vijfjarig meerjarenplan op te stellen maar anderzijds de universiteiten geen meerjarige garanties geeft over de financiering van het wetenschappelijk onderzoek daar de enveloppe voor dit onderzoek jaarlijks worden vastgesteld.

De overheid zou de universiteiten voor de uitbouw en de organisatie van het onderzoek minimale budgettaire garanties moeten kunnen geven voor de duur van de periode van het meerjarig onderzoeksbeleidsplan.

Dit zou in een toekomstig regeerakkoord kunnen worden opgenomen (eventueel kan hieraan ook een beheersovereenkomst worden verbonden om een grotere standvastigheid en een lange termijn budgettering mogelijk te maken).

2. In uitvoering van artikel 7 van het BOF-besluit zouden de universiteiten kunnen worden uitgenodigd op een meer expliciete wijze de strategische en operationele doelstellingen en de daarbij horende beleidskeuzes (prioriteiten) aan te geven die men in de vijfjarige periode op de verschillende domeinen van het wetenschappelijk onderzoek wil realiseren op het vlak van het fundamenteel onderzoek, het toegepast onderzoek, het industrieel en contractueel onderzoek en vooral i.v.m. de interne zwaartepuntvorming en excellentiepolen.

De vraag voor een explicitering van deze doelstellingen is nuttig aangezien dit zal toelaten in de jaarverslagen de jaarresultaten te toetsen aan de vooropgestelde objectieven.

Hiertoe kan het BOF-besluit worden aangevuld/aangepast/hervormd:

Een mogelijke aanpassing kan zijn:

- a) duidelijke strategische doelstellingen formuleren die men in de planperiode wil realiseren;
- b) de operationele doelstellingen concretiseren bijvoorbeeld i.v.m. de excellentiepolen (in welke domeinen, met welke middelen enz.);
- c) een jaarlijks in te vullen actieplan dat bij de begroting synthetisch wordt weergegeven;
- d) naast de jaarlijkse onderzoeksrapporten - die beknopter kunnen of moeten zijn - zou men beter een vijfjaarlijks verslag vragen waarin het onderzoeksbeleidsplan door de instellingen zelf wordt geëvalueerd.

3. De universiteiten aanvaarden dat ze een verantwoordingsplicht hebben t.o.v. de overheid met betrekking tot de besteding van de middelen voor wetenschappelijk onderzoek. Het aangewezen instrument voor deze verantwoording is het jaarverslag betreffende de resultaten van het onderzoek dat echter best zou worden “gestandaardiseerd” waarbij de actuele verplichting om een uitgebreide en niet relevante rapportering over de resultaten van het onderzoek te geven wordt beperkt maar anderzijds wel de jaarlijkse resultaten worden getoetst

aan de strategische en operationele doelstellingen die in het onderzoeksbeleidsplan zijn uitgewekt.

Hiertoe dient het BOF-besluit te worden aangepast.

4. In de onderzoeksbeleidsplannen hebben de universiteiten weinig rekening gehouden met nieuwe overheidsinitiatieven op vlak van wetenschappelijk onderzoek zoals de Methusalem- of de Odysseusfinanciering, omdat men nog geen duidelijk zicht had op de voorwaarden en de financieringswijze van deze initiatieven. Het is aangewezen dat de minister de universiteiten uitnodigt om – naar aanleiding van de aanvulling van de beleidsplannen - deze nieuwe overheidsinitiatieven in de beleidsplannen te integreren.

5. De universiteiten zouden kunnen worden uitgenodigd expliciet in het onderzoeksbeleidsplan de initiatieven en de stappen aan te geven op welke wijze ze de aanbevelingen van het Europees Handvest voor onderzoekers en de aanbevelingen van de Europese Organisatie van Universiteiten (EUA) in hun beleid zullen concretiseren. Tevens zouden de universiteiten in hun plan de uitvoeringsinitiatieven van de CAO II inzake het hoger onderwijs nopens de gelijkwaardigheid van het personeel en de duurzaamheid van de tewerkstelling moeten aangeven.

6. Het is aangewezen dat decretale wijzigingen worden doorgevoerd om enerzijds een flexibele academische carrière mogelijk te maken en anderzijds een gedifferentieerd verloningsbeleid te kunnen toepassen:

- de aanwerving van tijdelijke voltijdse ZAP-leden moet worden mogelijk gemaakt (zonder uitzicht op een vaste benoeming) waardoor het academische middenkader kan worden versterkt. Dit lijkt een essentiële voorwaarde voor de versterking van een kwaliteitsvol onderzoek;
- de mogelijkheden van mobiliteit tussen opdrachten in het bedrijfsleven en de academische opdrachten moeten worden uitgebreid (cfr. het advies van de VRWB);
- de in het decreet voorziene 1% grens van de loonmassa bestemd voor de toekenning van de coryfeeëntoeslag moet worden afgeschaft of alleszins verhoogd (een versterking van de gedifferentieerde verloning);
- in de mogelijkheid van de "tenure track-benoemingen" moet decretaal worden voorzien.

7. In de VLIR werd overeengekomen dat de universiteiten de overhead op de onderzoeksprojecten zouden verhogen tot 17%. Er dient vastgesteld dat tot op heden deze overheadpercentages voor de onderzoeksprojecten die worden gefinancierd door de onderscheiden departementen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap nog niet worden toegepast.

Het is daarom noodzakelijk dat het BVR van 14 juli 1993 waarin werd bepaald dat de Vlaamse regering een overhead van 10% voor de eigen onderzoeksprojecten toelaat, wordt aangepast (deze aanpassing ter verhoging van de overhead zal de Vlaamse universiteiten toelaten tegenover de Federale ministeries een gemeenschappelijk overheadbeleid te voeren daar deze ministeries slechts een heel beperkte overheadsheffing aanvaarden of de overhead zelfs weigeren).

8. Daar de academisering van het hoger onderwijs werd toevertrouwd aan de universiteiten en deze vooral bestaat uit de versterking en de uitbouw van het wetenschappelijk onderzoek in de te academiseren opleidingen is het decretaal voorzien dat ook de Associaties een meerjarig onderzoeksbeleidsplan opstellen.

Daarom dienen de universiteiten te worden uitgenodigd de onderlinge afstemming en de coherentie tussen het eigen onderzoeksbeleidsplan en het meerjarig associatieplan te bewerkstelligen en eventueel het eigen beleidsplan bij te sturen.

9. Alhoewel alle universiteiten het “genderprobleem “ in het wetenschappelijk onderzoek onderkennen en erkennen en ook reeds initiatieven hebben genomen om de aanwezigheid van vrouwen in het wetenschappelijk onderzoek te versterken kunnen de universiteiten toch worden uitgenodigd om in het onderzoeksbeleidsplan aan te geven op welke wijze en met welke middelen of initiatieven zij de effectieve participatie van vrouwen in het universitair wetenschappelijk onderzoek zullen verhogen.

10. Uit de reacties van de universiteiten blijkt dat ze bij de opstelling van het onderzoeksbeleidsplan zich vooral hebben gefocust op het onderzoeksbeleid in het kader van het BOF en daarom de draagwijdte en in inhoud van de plannen hebben beperkt. Het is nochtans evident dat – alhoewel de verplichting tot opmaak van een onderzoeksbeleidsplan in het BOF-besluit werd opgenomen – een onderzoeksbeleidsplan het geheel van het universitair onderzoek betreft.

Daarom is het wellicht nuttig dat de libellering van het BOF-besluit wordt aangepast teneinde de instellingen uit te nodigen in het onderzoeksbeleidsplan alle aspecten, domeinen en organisatorische problemen in het wetenschappelijk onderzoek te behandelen.

11. Daar slechts 2 universiteiten in hun onderzoeksbeleidsplan het probleem van de wetenschapscommunicatie behandelen terwijl uit de feiten blijkt dat alle universiteiten initiatieven ter zake hebben ontwikkeld, is het aangewezen de andere universiteiten uit te nodigen een meerjarig beleid inzake wetenschapscommunicatie op te stellen. De recente initiatieven i.v.m. een gezamenlijke aanpak van de universiteiten in het perspectief van een intense wetenschapscommunicatie zou door de overheid budgettair sterker kunnen ondersteund worden.

12. Alhoewel in artikel 12 § 2 van het BOF-besluit uitdrukkelijk stipuleert dat het jaarrapport een lijst moet bevatten van alle onderzoeksprojecten en dit aanleiding geeft tot niet efficiënte, volumineuze documenten die nauwelijks voor de overheid een meerwaarde betekenen, kan de vraag worden gesteld of deze verplichting niet dient te worden afgeschaft.

Het ware beter de jaarlijkse rapportering te beperken tot een overzicht van de problemen en een evaluatie van de beleidsinitiatieven met bijhorende toetsing van de resultaten ten opzichte van de vooropgestelde doelstellingen.

Daarom dienen het BVR van 4 februari 1997 betreffende het jaarverslag en het BOF-besluit te worden aangepast.

13. De suggestie van de universiteiten om de onderzoeksperformantie van de Vlaamse universiteiten in verhouding tot de financiering te benchmarken aan andere universiteiten in Europa is een waardevolle suggestie waarvoor de Vlaamse regering de opdracht zou kunnen geven.

14. Het voorstel van de universiteiten om een rechtstreekse, interactieve en een gestructureerde dialoog tussen de overheid en de universiteiten over de specifieke onderzoeksproblemen en de diverse knelpunten tot stand te brengen, zou kunnen weerhouden worden.

Jos Bosmans, verslaggever.
Regeringscommissaris KUL-KUB

Nota aan de Minister

Enkele conclusies van de informele samenkomst van het college van regeringscommissarissen bij de Vlaamse universiteiten met de vice-rectoren en verantwoordelijken van het wetenschappelijk onderzoek aan de universiteiten.

Antwerpen, 1 december 2006

Aanwezig:

De heer J. Cornelis, vice rector VUB

Mevrouw Mieke Gijseman, VUB

De heer Lemahieu, directeur onderzoeksangelegenheden UGent

De heer Paul De Boeck, onderzoekscoördinator KULeuven

De heer P. Janssen, onderzoekscoördinator UHasselt

De heer D. Van Dijck, vice rector UA

De heer De Groof, voorzitter van het college

De heer Bosmans, commissaris KULeuven en KuBrussel

De heer De Decker, medewerker regeringscommissaris UGent

Verontschuldigd:

De heer Koen Verlaeckt, kabinetschef minister Moerman Wetenschap en Innovatie

Mevrouw R. Verdyck, wd administrateur-generaal

De heer N. Vercruyssen, afdelingshoofd H.O. (departement)

De heer W. Leybaert, afdelingshoofd H.O. (agentschap)

1. Deze (informele) interuniversitaire samenkomst wordt als bijzonder positief en nuttig ervaren omdat
 - deze gedachtewisseling de mogelijkheid biedt de beleidsplannen te verduidelijken en /of aan te vullen.
 - het overleg een uitnodiging is om het onderzoeksbeleid aan elke instelling te expliciteren en te de resultaten van het vergelijkend onderzoek te bespreken.
2. De universiteiten hebben de indruk dat er bij de overheid een zeker wantrouwen overheerst i.v.m. de aanpak van het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek door de universiteiten. De universiteiten aanvaarden dat ze een verantwoordingsplicht hebben t.o.v. de overheid m.b.t. de besteding van de middelen voor het wetenschappelijk onderzoek. Deze verantwoording kan het best gebeuren door een afspraak te maken met de overheid over de standaardisering van de jaarrapporten betreffende de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek aan de universiteiten.
3. Men pleit voor een grotere 'standvastigheid ' bij de overheid inzake de lange termijn budgettering voor de financiering van het wetenschappelijk onderzoek aan de universiteiten : dit zal toelaten dat de instellingen zelf met grotere zekerheid de lange termijn financiering van het wetenschappelijk onderzoek zouden opstellen (een meerjarig budgettair plan)

4. De universiteiten hebben de nieuwe initiatieven zoals bv de *Methusalem* of *Odysseus* financiering niet /of niet voldoende in hun meerjarig onderzoeksbeleidplan kunnen opnemen omdat deze initiatieven van recente datum zijn en zij op het ogenblik van de opstelling van het plan nog geen duidelijk zicht hadden op de voorwaarden en de financieringswijze van deze initiatieven. Zij zullen daarom de plannen in de toekomst aanpassen om deze initiatieven volledig te kunnen integreren.
Het lijkt ons echter noodzakelijk aan te dringen dat de plannen op korte termijn worden aangepast en dat in de te standardiseren jaarverslagen duidelijk de resultaten van deze nieuwe initiatieven worden weergegeven en geëvalueerd.
5. Men gaat niet akkoord met een wijziging van het BOF-besluit waardoor in het meerjarenplan becijferde strategische doelstellingen van het wetenschappelijk onderzoek worden opgelegd omdat de bedragen voor het wetenschappelijk onderzoek 'gesloten enveloppes' zijn die enkel zouden leiden tot een herverdeling van de huidige middelen tussen de universiteiten.

Wij zijn nochtans van mening dat in het kader van de toenemende internationalisatie van de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en vooral omwille van de beoordelingscriteria die op Europees niveau worden gehanteerd voor de selectie van de onderzoeksprojecten en programma's, de instellingen voor zichzelf dergelijke geconcretiseerde doelstellingen zouden moeten formuleren.. Bovendien zou dergelijk 'voluntaristisch beleid' een sterke activering betekenen (inspanningsverbintenis) .

In het jaarverslag kunnen de onderzoeksresultaten worden getoetst aan de zichzelf opgelegde en strategische en operationele doelstellingen alsook aan de uitvoering van het meerjarig actieplan.

6. De universiteiten wensen vanwege de overheid geen 'sturende' rol in het wetenschappelijk onderzoek en zijn evenmin voorstander van de verplichting in de doelstellingen het excellentiebeleid aan te geven.
Wel gaan ze akkoord om een beperkte studie uit te voeren om de excellentie in het wetenschappelijk onderzoek te bevorderen.
Hierbij rijst echter de vraag of het niet aangewezen is dat in het BOF-besluit de universiteiten uitgenodigd worden uitdrukkelijk het excellentiebeleid te expliciteren opdat hieruit duidelijk de eigen beleidskeuzes zouden blijken.
7. I.v.m. de vraag naar het noodzakelijke rationalisatiebeleid (waarover iedereen akkoord gaat) worden de twee opdrachten van de universiteit met name het onderwijs en het onderzoek sterk gekoppeld. Er is geen rationalisatie inzake onderwijs mogelijk indien er op beide domeinen geen gepaste financiering kan worden gevonden ,vermits de afbouw van onderwijs belangrijke gevolgen heeft voor het onderzoek.
Hierbij komt een duidelijke tegenstelling naar voren tussen de universiteiten KULeuven en VUB waarbij het toekomstige financieringssysteem een handicap blijkt om een effectieve rationalisatie te realiseren.
8. De instellingen achten de problematiek van de kwaliteitszorg uitermate belangrijk en een essentieel onderdeel bij de uitvoering van het wetenschappelijk onderzoek. Toch wordt vastgesteld dat in de plannen de in art 7 van het BOF besluit opgelegde beschrijving van de kwaliteitszorg nauwelijks wordt behandeld.
De instellingen stellen nochtans dat in de praktijk de kwaliteitszorg inherent in het beleid is ingebouwd en via de geëigende vormen van evaluatie op de verschillende onderzoeksniveaus wordt toegepast (interne evaluatie via Onderzoeksraad; de 'peer review' voor de excellentieniveaus) .

De instellingen gaan akkoord deze verschillende vormen van evaluaties in de jaarverslagen explicieter te beschrijven en de toepassingen op de verschillende niveaus te verduidelijken.

9. De inspanningen i.v.m. het *Genderbeleid* zijn de laatste jaren duidelijk opgedreven maar de instellingen stoten hierbij op hinderlijke problemen: men heeft de indruk dat de opgelegde 'positieve discriminatie' voor de vrouwelijke ZAP leden een overbelasting meebrengen. Zij pleiten om op Vlaams niveau een commissie te installeren van vrouwelijke hoogleraren om een aangepast beleid uit te werken. Bovendien moeten op instellingsniveau ook dergelijke commissies worden geïnstalleerd om bij de organisatie van het wetenschappelijk onderzoek de meest aangepaste beslissingen voor te bereiden en te kunnen implementeren zodat deze ook door de vrouwelijke ZAP leden beter zouden worden gesteund en gedragen.
10. Men vraagt dat de overhead regeling, zoals afgesproken in de VLIR zou worden veralgemeend, d.w.z. dat voor alle onderzoeksinitiatieven die door de overheid worden gefinancierd een veralgemeende overhead van 17% kan worden geheven. Er wordt op aan gedrongen dat ook de Vlaamse Regering zelf zich houdt aan de verplichtingen vastgelegd in het BVR desbetreffend waarin toen reeds werd bepaald dat de Vlaamse Regering een overhead van 10% aanvaardde. De overheid zou de overhead moeten uniformiseren op een hoger niveau. De overhead zou geüniformiseerd moeten worden op een hoger niveau d.w.z. op ten minste 17% wat *de facto* nog een te laag percentage betekent t.o.v. de reële indirecte kosten bij de uitvoering van het wetenschappelijk onderzoek. Deze verhoging tot 17 % zou echter een veralgemeende indirecte financiering kunnen worden van het wetenschappelijk onderzoek waardoor de erosie van de eerste geldstroom zou worden gecompenseerd.
11. Volgens art 101 van het structuurdecreet dienen de associaties een meerjarenplan op te stellen i.v.m. de uitvoering van het wetenschappelijk onderzoek dat in het kader van de associatie wordt ondernomen. Het is voor de instellingen duidelijk dat dit meerjarenplan moet sporen met het meerjarig onderzoeksbeleidsplan van de universiteiten. Dit betekent dat het universitaire plan dient te worden aangepast. Er wordt echter unaniem gepleit voor een 'progressieve invulling' van de onderzoekcomponent in het academiseringsproces daar in de realiteit de kloof tussen het universitair onderzoek en het onderzoek in de Hogescholen ontzettend groot is. Men verwacht dat de Minister daarom een groeipad aanvaardt en dat het onderzoeksbeleidsplan in de loop van de academiseringsperiode kan worden aangepast.
12. In het kader van de groeiende internationalisatie (Europeanisering) van het wetenschappelijk onderzoek blijft men akkoord dat een aangepast personeelsbeleid dient te worden uitgewerkt. Hiertoe dienen statutaire en decretale wijzigingen te worden voorbereid die – rekening houdend met de grote beleidsautonomie van de instellingen - nochtans de flexibiliteit bij de aanwervingen , de verloning en de organisatie van de tewerkstelling mogelijk maken.

Het College van Commissarissen zal de nodige wijzigingsvoorstellen uitwerken die verder met de instellingen en de bevoegde instanties worden overlegd.

Jan De Groof
Voorzitter van het College

Jos Bosmans
Verslaggever Rapport Wetenschappelijk
Onderzoek